

SL

SL

SL

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 9.11.2010
COM(2010) 660 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE
EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU**

Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2010–2011

{SEC(2010) 1326}
{SEC(2010) 1327}
{SEC(2010) 1328}
{SEC(2010) 1329}
{SEC(2010) 1330}
{SEC(2010) 1331}
{SEC(2010) 1332}
{SEC(2010) 1334}
{SEC(2010) 1335}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2010–2011

1. UVOD

Po tem ko je Komisija sprejela zadnja poročila o napredku, je proces širitve EU kljub mnogim drugim izzivom, s katerimi se sooča Unija, dobil nov zagon. Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe je EU lahko nadaljevala svoj širitveni načrt in hkrati ohranila zagon evropskega povezovanja.

Hrvaška je začela zadnji krog pristopnih pogajanj in tako vsem državam, ki so vključene v širitveni proces, dokazala, da lahko pristop postane resničnost, če so izpolnjeni potrebni pogoji. Srbija je zaprosila za članstvo. Komisija danes izdaja mnenja o prošnjah Črne gore in Albanije. Islandija je julija začela pristopna pogajanja. V okviru pogajanj s Turčijo so se odprla nova poglavja in država se je s temeljito revizijo svoje ustave začela približevati evropskim standardom. Liberalizacija vizumskega režima za države zahodnega Balkana je napredovala. Slovenija in Hrvaška sta naredili velik korak v smeri rešitve dolgoletnih razhajanj v dvostranskih odnosih, Srbija in Kosovo pa se pripravljata na dialog¹. Pokonfliktno doseganje sprave med narodi je napredovalo in države so začele prevzemati večjo odgovornost za regionalno sodelovanje.

Vendar mnogi izzivi ostajajo. V nekaterih državah širitve se je zagon za reforme upočasnil. Vse države se morajo osredotočiti na dobro upravljanje, krepitev pravne države, pospešitev gospodarske reforme in izboljšanje svoje sposobnosti sprejemanja in izvajanja pravnega reda EU. Spoštovanje svobode izražanja je zaskrbljujoče v večini držav. Še vedno je treba rešiti več kompleksnih problemov, vključno s sistemom upravljanja Bosne in Hercegovine ter vprašanjem imena v zvezi z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo. Nerešena dvostranska vprašanja ostajajo in različna stališča glede statusa Kosova ovirajo regionalno sodelovanje. Pogajanja o celoviti rešitvi ciprskega vprašanja so napredovala, vendar še niso zaključena.

Zavezanost EU širitvenemu procesu kaže na prepričanost držav članic, da je ta v skupnem interesu Unije in držav, ki želijo pristopiti. Državljanom je treba to preprosto sporočilo posredovati in ga podrobno utemeljiti, da bodo širitev bolje razumeli in jo podprli. Širitveni proces EU prispeva k stabilnosti v Evropi ter varnosti in blaginji njenih državljanov. Prav tako zagotavlja edinstveno spodbudo za politične in gospodarske reforme v državah širitve. V skupnem interesu EU in držav širitve je, da se razprave o težavnih pogajalskih poglavjih začnejo že na začetku pogajalskega procesa. Namen tega procesa je, da se države širitve uskladijo z evropskimi standardi na vseh področjih, zajetih v pogodbah EU, in tako Evropski uniji pomagajo doseči njene cilje. Med te cilje zdaj spadajo obravnavanje gospodarske krize in upravljanja, ponovna vzpostavitev rasti za nova delovna mesta na podlagi načrta reform iz strategije Evropa 2020, večja varnost v EU in uveljavljanje politične vloge EU na svetovnem

¹ V skladu z Resolucijo Varnostnega sveta ZN 1244/99.

prizorišču. Delovni program Komisije za leto 2011 vključuje več pobud, ki upoštevajo te cilje.

V širitev morajo še naprej verjeti vse zainteresirane strani. Države, ki želijo pristopiti, in njihovi državljani morajo po izpolnitvi pogojev za pristop imeti jasno perspektivo pristopa in na poti vključevanja zaznati oprijemljive koristi. Države članice in javnost EU morajo biti prepričani, da so se države, ki želijo pristopiti, dobro pripravile na pristop z izpolnjevanjem strogih pogojev. Prizadevanja za uspešno širitev zahtevajo trdno politično zavezanost vseh zainteresiranih strani. Obnovljeno soglasje o širitvi, kakor ga je opredelil Evropski svet decembra 2006, ostaja okvir za doseg te ciljev. Ta politika temelji na načelih utrjevanja zavez, uveljavljanja pravičnih in strogih pogojev ter dobrega obveščanja javnosti, skupaj z zmogljivostjo EU za vključevanje novih članic.

Širitveni proces zagotavlja mehanizme in spodbude, ki vodijo k članstvu in države širitve spodbujajo k sodelovanju z EU pri uresničevanju skupnih ciljev. S povečanjem gospodarskega upravljanja v EU se bo okrepil tudi gospodarski dialog z državami širitve, kar nam bo omogočilo, da se skupaj osredotočimo na reševanje krize in ustvarjanje novih delovnih mest. Tesnejše povezovanje z državami, ki imajo več primerjalnih prednosti, koristi globalni konkurenčnosti EU. To je ena od trajnih koristi pete širitve, v okviru katere se je število držav članic EU med letoma 2004 in 2007 s 15 povečalo na 27. Trgovina med „starimi“ in „novimi“ državami članicami se je v desetletju pred letom 2008 potrojila s približno 150 milijard EUR na 450 milijard EUR. Širitveni proces je Evropski uniji zagotovil finančna sredstva, da po potrebi ukrepa skupaj z mednarodnimi finančnimi institucijami za ohranitev gospodarske stabilnosti med krizo. Razširjeni notranji trg prinaša koristi malim in srednjim podjetjem, ki ustvarjajo dve tretjini delovnih mest v zasebnem sektorju EU, močno pospešujejo inovacije in prejemajo znaten delež predpristopne pomoči.

Tesnejše povezovanje s širitvenim procesom Evropski uniji pomaga pri doseganju ciljev na več področjih, ki so pomembna za oživitev gospodarstva in trajnostno rast, vključno z energetiko, prometom, varstvom okolja in prizadevanji za obravnavanje podnebnih sprememb. Države zahodnega Balkana z vseh strani mejijo na države članice. Turčija ima z Evropsko unijo kopno in morsko mejo. Za uresničitev ciljev EU, kot so gradnja vseevropskih prometnih koridorjev, razširitev energetskega virov, blažitev posledic podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter zmanjšanje čezmejnega onesnaževanja zraka in vode, je potrebna popolna zavezanost držav širitve.

Tudi te države imajo koristi od napredka, doseženega na teh področjih. Možnost pristopa jih spodbuja, da se prednostno osredotočijo na cilje, ki so skupni ciljem EU. V praksi se podpora tem državam zagotavlja s subvencijami iz instrumenta za predpristopno pomoč ter posojili Evropske investicijske banke in drugih mednarodnih finančnih institucij, na katera ima navedeni instrument učinek vzvoda. Islandija je zadnja država kandidatka, ki je začela pristopna pogajanja. Na svetovni ravni je vodilna v raznih oblikah obnovljivih virov energije in lahko bistveno prispeva k prizadevanjem EU za inovacije na tem in drugih naprednih področjih.

V skladu s Stockholmskim programom je večja varnost v Evropi ena od glavnih prednostnih nalog EU. Države širitve morajo prevzeti pravni red Unije in dokazati, da so ga sposobne v celoti izvajati. Komisija je zato podvojila prizadevanja za podpiranje držav širitve na področju preprečevanja organiziranega kriminala in korupcije, boja proti njima ter krepitve

zmogljivosti njihovih organov pregona. Tožilci, sodniki in drugi strokovnjaki EU na področju kazenskega pregona, upravljanja meja in migracij zdaj pomagajo kolegom v državah širitve, in sicer tako, da zagotavljajo svoje strokovno znanje in izkušnje ter preverjajo napredek posamezne države. Za izpolnjevanje meril, ki določajo hitrost, s katero država kandidatka v okviru pristopnih pogajanj napreduje v smeri članstva v EU, so potrebni prepričljivi rezultati na področju neodvisnega in učinkovitega sojenja.

Izkušnje na področju liberalizacije vizumskega režima za države zahodnega Balkana kažejo na dosežke, ki jih je mogoče uresničiti s kombinacijo strogih pogojev in zagotavljanja dejanskih koristi, povezanih z napredkom na poti k članstvu v EU. Poudarjajo tudi, da si morajo zadevne vlade stalno prizadevati za spoštovanje rokov in pogojev prostejšega pretoka oseb.

Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe si je EU zagotovila sredstva za uveljavljanje svoje vloge na svetovnem prizorišču, kot to dokazuje vloga, ki jo je imela pri sprejetju resolucije Generalne skupščine Združenih narodov o Kosovu. S širitvijo je EU v svetu, v katerem imajo rastoče sile vse večjo vlogo, vplivnejša in pomembnejša v mednarodnih forumih. Peta širitev je odnosom EU z vzhodnimi in južnimi sosednjimi državami dala nov zagon in Unijo spodbudila k iskanju načinov za oblikovanje pobud na območju Baltskega morja in črnemorskem območju. Pristopni proces držav zahodnega Balkana in Turčije še povečuje interes in vpliv EU na sredozemskem in črnemorskem območju ter Podonavju. Če bo Turčija okrepila vlogo v lastni regiji ter sodelovala v pristopnem procesu in svoje delovanje usklajevala z EU, se bo obema stranema lahko povečal vpliv v svetu, tudi na Bližnjem vzhodu in južnem Kavkazu. S sodelovanjem lahko EU in Turčija okrepita energetska varnost, rešita regionalne konflikte in preprečita etnične ali verske razkole. Islandija ima lahko z EU pomembno vlogo pri obravnavanju vprašanj s področij energetike, okolja, pomorstva in varnosti na arktičnem območju. Celoten potencial takih sinergij je mogoče uresničiti le s skupnim sodelovanjem v verodostojni strategiji širitve.

Vpliv EU v svetu je v veliki meri odvisen tudi od privlačnosti njenega regulativnega modela. Vitalnost notranjega trga ter sprejemanje predpisov in standardov EU v državah po svetu močno spodbujata trgovino, naložbe in rast. Namen akta o enotnem trgu, ki ga je predložila Komisija, je odpraviti številna ozka grla, ki še ostajajo, in sprostiti nov potencial rasti. S širitvenim procesom bodo države širitve postopoma sprejele pravni red EU, pri čemer bodo razširile območje, na katerem se uporablja enoten sklop standardov. To bi moralo spodbuditi nove naložbe, inovacije in socialno kohezijo, pa tudi povečati privlačnost regulativnega modela EU v sosednjih državah in širšem mednarodnem sistemu.

Širitveni proces je velik izziv za EU, pa tudi države, ki želijo pristopiti. Na predstavo, ki jo ima javnost glede pomena tega programa, vplivajo tudi vsakodnevne skrbi, ki se pogosto lahko zdijo nujnejše. Iz letošnjega svežnja poročil ter priloženih sklepnih ugotovitev in priporočil izhaja, da lahko širitveni proces prispeva k odpravi mnogih skrbi naših državljanov, pa naj gre za preprečevanje organiziranega kriminala in korupcije ter boja proti njima ali ustvarjanje rasti in delovnih mest. Institucije in države članice EU morajo tesno sodelovati, da izboljšajo razumevanje širitvenega procesa in povečajo podporo temu procesu ter pojasnijo, kako nam ta lahko pomaga pri uresničevanju skupnih ciljev. S prizadevanji za uspešno nadaljnjo širitev se bo lahko EU bolje spopadla z mnogimi drugimi izzivi.

2. KLJUČNI IZZIVI

2.1. Premagovanje gospodarske krize

Gospodarska kriza je prizadela vse države širitve. Vendar se je njen vpliv razlikoval glede na gospodarsko strukturo posamezne države. Albanijo, Kosovo in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo je kriza najmanj prizadela, ker so manj odvisne od izvoza in imajo vzdržne domače trge. Hrvaška, Srbija in Turčija, ki so bolj vključene na svetovni trg, so bile zelo prizadete. Kriza je zelo vplivala na Črno goro, ker je ta država odvisna od zunanjega financiranja in majhnega števila sektorjev. V Bosni in Hercegovini je bil vpliv krize še večji zaradi procikličnih fiskalnih politik, v okviru katerih je velik delež proračuna namenjen subvencijam in socialnim transferjem.

Na zahodnem Balkanu so leta 2010 vidni skromni znaki oživitve. Domače povpraševanje je še vedno nizko ter kaže na stroge pogoje za odobritev posojil in trajno brezposelnost. Turčija z visoko stopnjo rasti uspešno oživlja svoje gospodarstvo. Država ima koristi od fiskalne konsolidacije in prestrukturiranja bančnega sektorja v začetku desetletja. Islandija še vedno trpi zaradi učinkov svetovnih finančnih pretresov in porušenega nacionalnega bančnega sistema.

V več državah so javne finance še vedno pod pritiskom. Kljub sorazmerno nizkemu povprečnemu javnemu dolgu je fiskalna ekspanzija v obdobju razcveta povečala ranljivost držav širitve in njihovo izpostavljenost svetovni finančni krizi, kar ne velja za Turčijo. Večina držav zahodnega Balkana ni imela dovolj fiskalnega manevrskega prostora in zadostne zmogljivosti za prednostno razvrščanje javne porabe za fiskalni spodbujevalni ukrep kot odgovor na krizo. Na zahodnem Balkanu so bili izvedeni restriktivni fiskalni ukrepi, vključno z rebalansom proračuna. Vendar to ni zadostovalo za preprečitev povečanja fiskalnih primanjkljajev. Islandija, Srbija, Kosovo ter Bosna in Hercegovina prejemajo podporo Mednarodnega denarnega sklada.

EU je skupaj z mednarodnimi finančnimi institucijami prispevala k ublažitvi učinka krize. Sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč so bila prerazporejena za podporo naložbam v infrastrukturo in konkurenčnost. Nekaterim državam sta bili dani na voljo podpora proračunu in makrofinančna pomoč. Naložbeni okvir za države zahodnega Balkana ima pomembno vlogo pri zbiranju sredstev za velike infrastrukturne projekte (*glej oddelek 3 spodaj*).

Za doseganje trajnostnih stopenj rasti in realne konvergence bodo potrebne nove strukturne reforme in preudarne fiskalne politike. Domače vire rasti je treba učinkoviteje izkoriščati za izboljšanje proizvodnih zmogljivosti, ustvarjanja delovnih mest in konkurenčnosti. Potrebne so večje domače in tuje naložbe v popolnoma nove projekte, zlasti v dejavnosti, usmerjene v izvoz. To bo prispevalo k večji proizvodnji in produktivnosti, kar bo posledično privedlo do višje stopnje zaposlenosti in bolj trajnostnih trgovinskih bilanc. Pomagalo bo tudi pri obravnavanju perečih socialnih problemov v regiji.

Za povečanje tujih in domačih naložb morajo vlade izboljšati poslovno okolje. To pomeni povečati učinkovitost javne uprave in neodvisnost sodstva, odpraviti neformalne ovire v trgovini in okrepiti pravno državo. Za privabljanje naložb je treba imeti delujoči regionalni trg v okviru Srednjeevropskega sporazuma o prosti trgovini in nadaljevati usklajevanje

nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Z načrtovano liberalizacijo trgovine s kmetijskimi proizvodi in storitvami v vsej regiji ter odpiranjem trgov javnih naročil se bo nadalje povečal potencial rasti v regiji.

Zagotavljanje stabilnih in vzdržnih javnih financ je bistvenega pomena za države širitve. Pomembno je tudi pri pripravi na članstvo v EU. Nedavne izkušnje so pokazale soodvisnost evropskih gospodarstev in destabilizacijski učinek velikih neravnovesij, tudi v malih gospodarstvih.

Komisija bo še naprej v celoti izkoriščala predpristopne instrumente in gospodarski nadzor, da bo spremljala gospodarsko in fiskalno uspešnost držav širitve. EU sodeluje v rednih dialogih z državami kandidatkami ter jih uvaja v sistem usklajevanja in nadzora ekonomskih politik v EU. Podoben postopek je bil vzpostavljen s potencialnimi kandidatkami. Za nadzor ekonomskih politik se uporabljajo tudi gospodarski dialogi med Komisijo in državami širitve v okviru pridružitvenih sporazumov.

Trenutno se izvajajo ukrepi za povečanje gospodarskega upravljanja v EU. Ko bo to okrepljeno usklajevanje na makroekonomski ravni, proračunski ravni in ravni strukturnih reform v celoti opredeljeno in formalizirano, bo Komisija proučila, kako bi se lahko nekatere od določb razširile na države širitve.

Poleg dialoga in nadzora EU dejavno podpira prizadevanja držav širitve za oživitev gospodarstva, makroekonomsko stabilizacijo in fiskalno konsolidacijo. Znatno delež pomoči iz instrumenta za predpristopno pomoč je namenjen izboljšanju upravljanja javnih financ, povečanju kakovosti statističnih podatkov ter krepitvi nadzora v bančnem sektorju.

Širitveni proces prispeva k ciljem strategije Evropa 2020, saj razširja področje regulativnega okvira EU in ustvarja nove možnosti trgovanja. Komisija pozdravlja namero mnogih držav širitve, da bodo pri opredeljevanju nacionalnih prednostih nalog v okviru reform upoštevale strategijo Evropa 2020. Komisija bo države širitve vključila v pobude, sprejete na ravni EU, za doseganje ciljev za preišljeno, trajnostno in vključujočo rast, ki jo bo odlikovala visoka stopnja zaposlenosti, produktivnosti in socialne kohezije. Na področju izobraževanja bo Komisija proučila možnosti, da vse države širitve vključi v program „Izobraževanje in usposabljanje 2020“ in jih spodbudi k sodelovanju v dejavnostih vzajemnega učenja².

Države širitve so začele pristopati k pobudam v regionalnih skupinah, v okviru katerih lahko skupno ocenjujejo napredek in določajo cilje za posamezne regije. Primer take pobude je Akt za mala podjetja za Evropo, ki vsebuje sklop ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja za mala in srednja podjetja. Komisija bo Svetu za regionalno sodelovanje predlagala, naj vzpostavi platforme za dialog in medsebojno pregledovanje na drugih področjih v skladu s prednostnimi nalogami strategije Evropa 2020. Pri načrtovanju sredstev iz instrumenta za predpristopno pomoč bo Komisija upoštevala prednostne naloge strategije Evropa 2020.

² Hrvaška, Turčija in Islandija že sodelujejo v programu „Izobraževanje in usposabljanje 2020“.

2.2. Socialno vključevanje

Gospodarska kriza je negativno vplivala na sisteme socialne varnosti v državah širitve. Še posebej je prizadela ranljive skupine, kot so manjšine, prikrajšane skupnosti in invalidi. Celotna regija je zaznamovana z visoko stopnjo brezposelnosti, zlasti mladih, nizko stopnjo deleža aktivnega prebivalstva in revščino. Romska manjšina je še posebej ranljiva, saj trpi zaradi revščine, diskriminacije in segregacije na področju dostopa do izobraževanja, zaposlovanja, nastanitve in socialnih storitev, vključno z zdravstvenim varstvom. Precejšnje število Romov še vedno ni prijavljeno v register prebivalstva ali nima osebnih dokumentov. Zaradi nedavnih vojn mnogi še vedno živijo v naseljih kot notranje razseljene osebe.

Komisija si prizadeva, da bi državam širitve pomagala pri izboljšanju pogojev za ranljive skupine, pa tudi pri socialnem in ekonomskem vključevanju Romov. Z instrumentom za predpristopno pomoč Komisija zagotavlja znatna sredstva ranljivim skupinam, in sicer z izobraževanjem ter krepitvijo storitev socialne varnosti in zaposlovanja, da bi zapostavljene ljudi vključila na trg dela. Financira tudi posodobitev infrastrukture v romskih naseljih. Za izboljšanje življenjskih pogojev v najbolj prizadetih državah bo ta podpora okrepljena, pri čemer bo tem državam zagotovljena pomoč za oblikovanje celovitega pristopa k reševanju problemov socialnega vključevanja. S Hrvaško je že bil sklenjen skupni memorandum o socialnem vključevanju, ki zagotavlja okvir politike na tem področju. Države širitve so sprejele nekatere ukrepe, da bi se odzvale na zgoraj opisane izzive, vendar je treba storiti še več. Komisija jih spodbuja k prizadevanjem za zmanjšanje revščine in socialne izključenosti v skladu s prednostnimi nalogami strategije Evropa 2020 ter boljše izkoriščanje možnosti, zagotovljenih v okviru Desetletja vključevanja Romov. Države širitve bi morale razmisliti o določitvi jasnih in ambicioznih ciljev na področju zaposlovanja, izobraževanja in zmanjševanja revščine prikrajšanih skupnosti, zlasti Romov.

2.3. Krepitev pravne države in javne uprave

Krepitev pravne države, zlasti na področju sodstva ter boja proti organiziranemu kriminalu in korupciji, je glavni izziv za večino držav, vključenih v širitveni proces. Prehod v naslednje faze procesa pristopa k EU je v veliki meri odvisen od doseganja oprijemljivih rezultatov, ki prinašajo trajne izboljšave na področju pravne države.

V skladu z obnovljenim soglasjem o širitvi iz leta 2006 je treba vprašanja, povezana s pravno državo, obravnavati v začetni fazi pristopnega procesa. Obravnavo teh vprašanj in uporabo vseh razpoložljivih instrumentov je Komisija uvrstila med svoje prednostne cilje. Uporaba meril uspešnosti v pristopnih pogajanjih spodbudno vpliva na reforme in prinaša jasno sporočilo, da je treba vprašanja, povezana s pravno državo, temeljito obravnavati pred pristopom. Postopek liberalizacije vizumskega režima je pokazal učinkovitost pristopa, ki določa konkretne, specifične reformne zahteve, in tako državam omogočil, da bolje osredotočijo svoja prizadevanja. Okrepljeni so bili medsebojni pregledi in druge misije, kar je sodnikom, tožilcem in drugim strokovnjakom iz držav članic na področju kazenskega pregona, upravljanja meja in migracij omogočilo neposredne stike s svojimi kolegi. Okrepljeno pravosodno in policijsko sodelovanje v regiji, z državami članicami EU, pa tudi z uradi Europol, Eurojust in Frontex zagotavlja sredstva za boj proti mednarodnemu kriminalu v predpristopnem obdobju.

Na podlagi teh izkušenj bo Komisija nadalje pospešila svoja prizadevanja ter z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami poglobila dialog o pravni državi. Države bi si morale prizadevati za doseg konkretnih, trajnostnih rezultatov ter pridobitev prepričljivih in verodostojnih izkušenj na področjih boja proti organiziranemu kriminalu ter korupciji in reforme sodstva. Uresničitev trdnega pravnega okvira in njegovo izvajanje sta ključnega pomena. Razširjena bo uporaba medsebojnih pregledov in meril uspešnosti. Komisija je v svojih mnenjih o prošnjah Črne gore in Albanije za članstvo določila prednostne naloge na področju pravne države.

Komisija temeljito spremlja napredek, zlasti prek skupnih organov v okviru stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov ali začasnih sporazumov in strokovnih pregledov. Rezultati tega dialoga so vključeni v poročilih o napredku. Instrument za predpristopno pomoč se v glavnem osredotoča na pravno državo. Oddelek za izmenjavo informacij in tehnično pomoč TAIEX za države širitve letno organizira več kot 100 usposabljanj, povezanih s pravno državo.

Nedavno so se v več državah zahodnega Balkana zgodile pozitivne spremembe na področju pravosodnega sodelovanja. Sklenjeni so bili novi dvostranski sporazumi o policijskem sodelovanju, zlasti med Srbijo in Albanijo, ter medsebojni pravni pomoči in vzajemnem izvrševanju kazni v kazenskih zadevah. Hrvaška in Srbija sta stopili korak naprej in podpisali sporazum, ki jima medsebojno omogoča izročitev svojih državljanov zaradi kazenskega pregona oziroma izvršitve zaporne kazni za kazniva dejanja organiziranega kriminala in korupcije. Komisija spodbuja druge države v regiji, da sledijo temu zgledu. Pravosodno sodelovanje bi se nadalje izboljšalo, če bi možnost izročitve državljanov razširili na vsa huda kazniva dejanja, vključno z vojnimi zločini. Svet za regionalno sodelovanje si prizadeva za povečanje sodelovanja med policijo, organi pregona in sodstvom.

Strokovna in nepolitizirana državna uprava je bistvenega pomena za pravno državo in boljše upravljanje. Reforma javne uprave je prednostna naloga držav širitve. Večina teh držav se nahaja v različnih fazah postopka oblikovanja države. Da bi bile reforme trajnostne, jih je treba vključiti v obstoječe državne strukture ter upoštevati posebne socialne in upravljalvske okoliščine. Komisija bo še naprej podpirala reforme javnega upravljanja v državah širitve v tesnem sodelovanju s podporo za izboljšanje vodenja in upravljanja (SIGMA)³.

2.4. Svoboda izražanja in medijev

Svoboda izražanja in medijev, ki je sestavni del vsakega demokratičnega sistema, ostaja zaskrbljujoča v večini držav širitve. Svoboda izražanja v Turčiji še ni v zadostni meri zagotovljena s pravnim okvirom. V več državah zahodnega Balkana so se grožnje in fizični napadi na novinarje nadaljevali. V nekaterih državah se obrekovanje še naprej šteje za kaznivo dejanje oziroma se kaznuje z nesorazmerno visokimi kaznimi. Politično vmešavanje v neodvisnost medijev, tudi javnih radiotelevizij, je v več državah problematično. Uredniško neodvisnost ogrožajo neprimerni politični in gospodarski pritiski. Zadevne države morajo ta vprašanja obravnavati prednostno.

³ Kratkoročno pomoč na področju vprašanj horizontalnega upravljanja in reforme javne uprave zagotavlja SIGMA (podpora za izboljšanje vodenja in upravljanja – Support for Improvement of Governance and Management), program OECD, ki ga v okviru širitve podpira Komisija.

Komisija bo temeljito spremljala napredek na tem področju. Osredotočila se bo zlasti na področja, kot so pravni okvir in njegova usklajenost z evropskimi standardi, zlasti glede obrekovanja; odgovornost organov, da ustrezno kaznujejo vse primere napadov na novinarje; vzpostavitev samoregulativnih organov in njihovo prispevanje k večji strokovnosti; vloga javnih radiotelevizij v pluralističnih demokracijah; čezmejne mreže za okrepitev poročanja v regiji, kar bi prispevalo k boljšemu vzajemnemu razumevanju. Komisija bo spomladi 2011 sklicala konferenco o svobodi izražanja in medijev v državah širitve, v okviru katere se bo lahko ocenil napredek na teh področjih. Sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč bodo po potrebi zagotovljena kot nadaljnje ukrepanje po konferenci.

2.5. Sprava, regionalno sodelovanje in dvostranska vprašanja na zahodnem Balkanu

V zadnjem desetletju so države zahodnega Balkana znatno napredovale na področju stabilnosti in regionalnega sodelovanja. Vseeno pa ostaja več vprašanj, ki izhajajo iz konfliktov v regiji, odprtih ter vpliva na notranje delovanje držav in njihove medsebojne odnose. EU sodeluje z zadevnimi stranmi v regiji za premostitev dogodkov iz njihove preteklosti.

Napredek v smeri sprave je bistvenega pomena za stabilnost na Kosovu, ki je stopilo v novo fazo po tem, ko je Meddržavno sodišče izdalo svetovalno mnenje. Po sprejetju resolucije Generalne skupščine Združenih narodov je EU pripravljena podpreti proces dialoga med Prištino in Beogradom, da bi se spodbudilo sodelovanje, dosegel napredek na poti v Evropsko unijo in izboljšalo življenje ljudi. Napredek na področju sprave je pomemben tudi v Bosni in Hercegovini, nenazadnje za delovanje države. Dosledno izvajanje Ohridskega sporazuma v Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji, spoštovanje in varstvo etničnih manjšin v vsej regiji, vračanje beguncev ter sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, pa tudi pravilen potek domačih sojenj v zvezi z vojnimi zločini so pomembni za dosego sprave.

Za trajno spravo so potrebna prizadevanja na vseh ravneh, in sicer vlade, sodstva ter civilne družbe. Povezana je tudi z bojem proti revščini in socialni izključenosti. Nedavno je bilo mogoče opaziti več pozitivnih znakov. Srbski parlament je sprejel deklaracijo, s katero je obsodil zločin v Srebrenici in se skliceval na sodbo Meddržavnega sodišča o Srebrenici. Nevladne organizacije so sprožile pobudo za ustanovitev regionalne komisije za iskanje in govorjenje resnice. To tako imenovano pobudo REKOM so podprli predsednik Hrvaške in predsednik Srbije, črnogorski parlament in verske skupnosti. Širša regionalna podpora bi prispevala k spravi. Maja 2010 so se vrha pobude Igman v Sarajevu udeležili predsedniki Srbije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške ter Črne gore. Vanjo je za spodbujanje in pospeševanje lokalnega in regionalnega sodelovanja vključenih več kot 140 nevladnih organizacij. Ta različna prizadevanja je treba podpreti s sodnim pregonom vojnih zločinov na podlagi celovitega sodelovanja z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo ter pravilne in hitre obravnave vojnih zločinov pred domačimi sodišči. Celovito sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, zlasti Srbije in Hrvaške, je še naprej bistvenega pomena.

Prišlo je do pozitivnih sprememb glede vprašanja vračanja beguncev, kot je bilo sproženo v okviru Sarajevskega procesa. Na ministrski konferenci marca v Beogradu je bil ponovno vzpostavljen dialog med zadevnimi vladami. Komisija je pripravljena razmisliti o dodatnih finančnih prispevkih EU za ta proces ter podpreti organizacijo donatorske konference, ko

bodo države dosegle dogovor o konkretnih ukrepih za rešitev preostalih problemov. Zaradi oboroženih spopadov v regiji je še vedno 14 631 pogrešanih oseb (podatek iz avgusta 2010) in postopek reševanja preostalih zadev je zelo počasen. Zadevne države si morajo še bolj prizadevati, da bodo preostale zadeve rešile v ustreznem roku.

Regionalno sodelovanje prispeva k spravi, dobrim sosedskim odnosom in okoliščinam, ki vodijo k reševanju odprtih dvostranskih vprašanj. To sodelovanje je pomembno tudi za gospodarski razvoj držav zahodnega Balkana in reševanje skupnih problemov, kot so organizirani kriminal, upravljanje meja, podnebne spremembe ali onesnaževanje okolja. Regionalno sodelovanje je bistvenega pomena za napredovanje glede programa vključevanja v EU na področjih, kot so varnost državljanov, energetika ali promet.

Regija je sprejela ukrepe za okrepitev struktur na regionalni ravni. Svet za regionalno sodelovanje ima ključno vlogo pri vodenju in spremljanju regionalnega sodelovanja. Sprejel je ambiciozno strategijo in delovni program za obdobje 2011–2013, ki ga je treba zdaj izvesti in se osredotočiti na ciljno usmerjene dejavnosti, katerim lahko Svet za regionalno sodelovanje doda resnično dodano vrednost. Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini je bistvenega pomena za dokončanje regionalnega območja proste trgovine. Energetska skupnost si prizadeva za oblikovanje regionalnega energetskega trga in se pripravlja na vključevanje na energetske trg EU. Sporazum o skupnem evropskem zračnem prostoru bo nadgradil standarde na področjih varnosti, varovanja in upravljanja zračnega prometa ter prispeval h konkurenčnejšim pogojem za letalske potnike.

Komisija zagotavlja znatno finančno podporo za regionalno sodelovanje. Leta 2011 bodo sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč uporabljena za pospeševanje sodelovanja regije v pomembnih mednarodnih sporazumih, kot je Pogodba o prometu. Regionalna visoka šola za javno upravo zdaj v celoti deluje in trenutno zagotavlja približno 2 500 dni usposabljanja na leto. Mednarodni sporazum, s katerim je šola postala pravna oseba, je bil ratificiran julija 2010. Uradno odprtje prostorov v Danilovgradu (Črna gora) je bilo predvidoma 11. novembra 2010.

Komisija bo v okviru ljubljanskega procesa še naprej podpirala sanacijo kulturne dediščine. Svet za regionalno sodelovanje bo ustanovil projektno skupino za kulturo in družbo, ki ji bo pomagal stalni sekretariat in bo prejela finančno predpristopno pomoč EU. Skupina bo v sodelovanju s Svetom Evrope in Komisijo upravljala ljubljanski proces.

Komisija trenutno zaključuje strategijo za Podonavje, ki združuje države članice, države širitve in države vzhodnega partnerstva. Vključitev in dejavno sodelovanje držav zahodnega Balkana, ki si Podonavje delijo s svojimi sosedi, ki so članice EU, sta bistvenega pomena za uspešno strategijo. Strategija je priložnost za vzajemno koristne naložbe v sektorje prometa, energetike in okolja ter socialno-ekonomski razvoj.

Različna stališča glede statusa Kosova so ovirala regionalno sodelovanje. Vplivala so zlasti na delovanje Srednjeevropskega sporazuma o prosti trgovini, razširitev vseevropsko-sredozemskega sistema diagonalne kumulacije in podpis sporazuma o prometni skupnosti. Včasih se je izkazalo, da ni mogoče sklicati sestankov, katerih bi se udeležili vsi regionalni udeleženci. Komisija zelo spodbuja vse zadevne strani, da z iskanjem praktičnih in pragmatičnih rešitev zagotovijo vključevanje vseh strani v regionalno sodelovanje ne glede na razhajajoča se stališča glede statusa Kosova.

Slovenija in Hrvaška sta podpisali in ratificirali arbitražni sporazum o meji, ki utira pot končni spravi. Ta sporazum kaže, da je dvostranska vprašanja mogoče rešiti v dobrososedskem duhu. Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija in Kosovo sta zaključila razmejitve svojih meja. Več drugih dvostranskih vprašanj, zlasti glede meja, pa ostaja nerešenih, kot na primer vprašanje imena med Grčijo in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo.

Odperta dvostranska vprašanja, vključno s spori glede meja, morajo vpletene strani rešiti v dobrososedskem duhu in ob upoštevanju splošnih interesov EU. Treba je obnoviti politično voljo zadevnih strani. Komisija pričakuje, da si bodo čim bolj prizadevale za razrešitev nerešenih sporov glede meja po načelu mirnega reševanja sporov v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov, spore pa lahko po potrebi rešuje tudi Meddržavno sodišče. Dvostranska vprašanja ne smejo zadrževati pristopnega procesa. EU je pripravljena prispevati k oblikovanju potrebne politične spodbude za iskanje rešitev in podpiranje ustreznih pobud.

3. PREDPRISTOPNI INSTRUMENTI POLITIKE ŠIRITVE

Finančna pomoč – strateški pristop

Namen finančne pomoči v okviru instrumenta za predpristopno pomoč je pomagati državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam pri njihovih prizadevanjih, da izpolnijo merila za pristop, se uskladijo s politikami in standardi EU ter pospešijo socialno-ekonomski razvoj. Takšna pomoč iz proračuna EU zagotavlja jasno dodano vrednost. Pomoč državam širitve je naložba v prihodnost EU. S tem ko bo EU svojim prihodnjim članicam pomagala, da se ustrezno pripravijo na pristop, bo tudi sama lažje dosegla svoje strateške cilje. V okviru instrumenta za predpristopno pomoč je v obdobju 2007–2013 na voljo 11,6 milijarde EUR za pomoč državam širitve za priprave na pristop. Okvirna razčlenitev je na voljo v spremenjenem večletnem orientacijskem finančnem okviru za obdobje 2011–2013.

Namen instrumenta za predpristopno pomoč je omogočiti strateško načrtovanje pomoči na podlagi dokumentov večletnega orientacijskega načrtovanja za obdobje treh let. Ti dokumenti določajo glavne prednostne naloge za pomoč v prihodnjih letih in so podlaga za letno ali večletno načrtovanje. Dokumenti večletnega orientacijskega načrtovanja temeljijo na potrebah, ugotovljenih v partnerstvih in poročilih o napredku.

Komisija je sprejela več ukrepov, da bi povečala strateško naravo tega procesa in okrepila povezavo med prednostnimi nalogami, določenimi v partnerstvih za pristop ali evropskih partnerstvih in poročilih o napredku, ter načrtovanjem pomoči. Tako se je povečala osredotočenost na pomembna in osnovna področja, kot sta dobro upravljanje in pravna država. Da bi Komisija bolje opredelila to osredotočenje in povečala odgovornost držav upravičenk, bo pri načrtovanju predpristopne pomoči vse pogosteje uporabljala bolj sektorski pristop.

Države širitve se zato spodbujajo k oblikovanju podrobnih strateških programov na ključnih področjih, ki so bila opredeljena kot bistvena za napredovanje v smeri EU. Prednostne naloge za pristop bi morale biti v celoti vključene v te programe posameznih držav. Prihodnji dokumenti večletnega orientacijskega načrtovanja za obdobje 2011–2013 bodo določali cilje za podporo iz instrumenta za predpristopno pomoč v okviru teh področij.

V dokumente večletnega orientacijskega načrtovanja bodo kot prednostne naloge še naprej vključena tudi druga področja, povezana z regionalnim razvojem, razvojem človeških virov in razvojem podeželja, zlasti za države kandidatke. Vlade držav širitve se bodo lahko s pridobivanjem znanja o tem, kako se predpristopna pomoč upravlja na učinkovit način in v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja, pripravile na upravljanje sredstev EU kot prihodnje države članice.

V nekaterih državah pa je učinkovito izvajanje programov instrumenta za predpristopno pomoč še vedno izziv. Države upravičenke si morajo bolj prizadevati za zagotovitev zadostnih upravnih zmogljivosti in strokovnega znanja pri oblikovanju in izvajanju trajnostnih projektov, usmerjenih v rezultate, za optimizacijo črpanja razpoložljivih predpristopnih sredstev. Komisija bo upravičenkam pomagala, da izboljšajo svoje zmogljivosti, in spremljala finančni cikel instrumenta za predpristopno pomoč, pri čemer bo pomanjkljivosti ugotavljala že v začetni fazi.

Komisija bo prav tako vse pogosteje načrtovala na večletni podlagi, kar bo omogočilo boljše določanje prednostnih nalog in zaporedja načrtovanih ukrepov, pa tudi večjo predvidljivost finančne pomoči za države upravičenke.

Sektorski pristop bo olajšal sodelovanje med donatorji in upravičenci, preprečil podvajanje prizadevanj in spodbudil večjo učinkovitost in uspešnost. To pa bi moralo vsem zainteresiranim stranem omogočiti, da se vse bolj osredotočijo na pričakovane rezultate in vpliv skupnih prizadevanj.

Za obsežne naložbe, ki jih države širitve potrebujejo za priprave na članstvo in realno konvergenco, so potrebni znatni prispevki iz nacionalnih proračunov, podpora drugih donatorjev in mednarodnih finančnih institucij ter udeležba zasebnih vlagateljev. Javno-zasebna partnerstva so še posebej koristna za združevanje sredstev iz javnih proračunov in posojil zasebnih bank. Naložbeni okvir za države zahodnega Balkana, evropski sklad za jugovzhodno Evropo in sklad za zeleno rast so dobri primeri, kako imajo lahko omejena javna sredstva učinek vzvoda za velik priliv kapitala.

Naložbeni okvir za države zahodnega Balkana je bil vzpostavljen decembra 2009 kot skupna pobuda Komisije in partnerskih mednarodnih finančnih institucij. Je ključno orodje za usmerjanje naložb v infrastrukturo regije. S tem okvirom imajo donacije iz instrumenta za predpristopno pomoč učinek vzvoda za obsežna posojila mednarodnih finančnih institucij. Dodeljenih je bilo 137 milijonov EUR sredstev, ki bi lahko imela učinek vzvoda za naložbe v višini približno 6,6 milijarde EUR. Naložbeni okvir za države zahodnega Balkana se bo osredotočal na povečanje števila projektov na področju vode in odpadnih voda v regiji, spodbujanje podpore energetske učinkovitosti, pospeševanje naložb v ključno prometno omrežje, podpiranje razvoja malih in srednjih podjetij ter oblikovanje mehanizmov za spodbujanje gospodarske rasti po finančni krizi. Projekti iz naložbenega okvira za države zahodnega Balkana vključujejo več držav zahodnega Balkana in krepijo regionalno sodelovanje. Naložbeni okvir bo spodbujal večje naložbe regionalnega pomena, kot je ključno regionalno prometno omrežje v jugovzhodni Evropi, ki se ga lahko šteje za predhodnika prihodnjega vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) v regiji.

Namen finančne pomoči v okviru instrumenta za predpristopno pomoč za regionalno sodelovanje je zagotoviti regionalno stabilnost, povečati medregionalne trgovinske tokove ter podpreti pobude in strukture regionalnega sodelovanja na zahodnem Balkanu, vključno s

Svetom za regionalno sodelovanje in Regionalno visoko šolo za javno upravo. Svet za regionalno sodelovanje ima pomembno vlogo pri spremljanju, ali so finančna sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč in drugih donatorjev usmerjena v prednostne naloge regionalnega sodelovanja.

Sodelovanje v programih in agencijah EU

Namen sodelovanja držav širitve v programih in agencijah EU je povečati sodelovanje z državami članicami ter države širitve seznaniti s politikami in delovnimi metodami EU. Države kandidatke in potencialne kandidatke lahko v programih EU sodelujejo na podlagi okvirnih sporazumov, odločitev o sodelovanju v agencijah EU pa je sprejeta za vsak primer posebej. Sodelovanje se lahko delno financira s finančno pomočjo iz instrumenta za predpristopno pomoč. Države se spodbujajo k sodelovanju v programih ali agencijah, ki podpirajo sektorje, pomembne za reformo, in v okviru katerih imajo lahko največ koristi.

Informiranje in sporočanje

Za uspešno politiko širitve je potrebna močna podpora javnosti. Države članice in države širitve imajo osrednjo vlogo pri prizadevanjih za informiranje in sporočanje, ki lahko prispevajo k ohranjanju te podpore javnosti. Komisija si prizadeva izboljšati pretok objektivnih informacij o širitvenem procesu v obliki, ki je uporabniku prijazna, in prek različnih zdaj razpoložljivih medijev sporočanja. Zlasti pomembno je informiranje mladih, ki zaradi svojih življenjskih izkušenj morda še ne razumejo, zakaj sta krepitev varnosti in stabilnosti v Evropi tako pomembni. Politični voditelji na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni pa morajo te informacije uporabiti na najbolj smotrni način za svoje volivce.

Izkušnje, pridobljene s peto širitvijo, so pokazale, da lahko vrzel v komunikaciji hitro privede do zavajajočih informacij. Vrzel je treba zapolniti s splošno dostopnimi in natančnimi informacijami, zato da je javnost seznanjena, kolikšno je tveganje. Unija se v letu 2010 sooča z novimi izzivi, povezanimi z gospodarsko krizo, okoljem, delovnimi mesti, varnostjo državljanov, podnebnimi spremembami in migracijami. Ta vprašanja zadevajo državljane tako v državah članicah kot v državah širitve. Naloga voditeljev je, da pojasnijo, kako lahko uresničevanje širitvenega programa EU pomaga pri doseganju ciljev na teh pomembnih področjih ter pospeši reformni program in izboljša življenjske pogoje v državah širitve. Oprijemljivi in dejanski rezultati procesa so najboljše oglaševanje za širitev. Dober primer je liberalizacija vizumskega režima za države zahodnega Balkana.

Razvoj civilne družbe

Dejavnosti civilne družbe so bistvenega pomena za zrelo demokracijo, spoštovanje človekovih pravic in pravno državo. Take dejavnosti povečujejo politično odgovornost, pospešujejo in širijo razprave o družbenih izbirah ter krepijo soglasje za pluralistično družbo. Živahna in dejavna civilna družba s prispevanjem k bolj odprti, participativni in dinamični demokraciji spodbuja tudi strpnost in spravo. Sodelovanje organizacij civilne družbe v predpristopnem procesu prispeva h kakovosti reform, povezanih s pristopom, in k večji podpori javnosti za te reforme.

Oblikovati je treba kulturo sprejemanja in spoštovanja vloge civilne družbe, da se organizacijam civilne družbe omogoči sodelovanje v učinkovitem dialogu o politikah. Javna posvetovanja o pobudah politike in osnutkih zakonov morajo postati splošno načelo. Dostop civilne družbe do državnih podpor pogosto ovirajo pomanjkanje preglednosti in slabo razvita merila za dodeljevanje sredstev.

Organizacije civilne družbe lahko v okviru mehanizma za spodbujanje razvoja civilne družbe krepijo svoje zmogljivosti in strokovnost ter sodelujejo v učinkovitem dialogu z javnimi in zasebnimi udeleženci ter spremljajo razvoj dogodkov na področjih, kot sta pravna država in spoštovanje temeljnih pravic. Mehanizem financira pobude na lokalni ravni, regionalno povezovanje v mreže in kratke obiske v EU.

Komisija je ob upoštevanju povratnih informacij organizacij civilne družbe ta mehanizem pregledala, da bi vzpostavila boljše stike z organizacijami s sedežem v lokalni skupnosti. Komisija se bo bolje usmerila v potrebe vsake države in nevladnim organizacijam zagotovila dolgoročneje sofinanciranje za delovanje. Močnejše in dobro uveljavljene organizacije bi lahko postale mentorice in moderatorke za manjše organizacije.

4. NAPREDEK V DRŽAVAH ŠIRITVE IN PROGRAM ZA OBDOBJE 2010-2011

4.1. Usmerjanje držav zahodnega Balkana k članstvu v EU

Na ministrskem srečanju med EU in zahodnim Balkanom, ki je bilo 2. junija 2010 v Sarajevu, je EU ponovno poudarila svojo nedvoumno zavezanost evropski perspektivi držav zahodnega Balkana. Prihodnost držav zahodnega Balkana je v Evropski uniji.

Države zahodnega Balkana so se v zadnjem letu približale EU, saj je regija napredovala, čeprav neenakomerno, pri reformah ter izpolnjevanju določenih meril in pogojev. Napredek Hrvaške potrjuje, da je stabilizacijsko-pridružitveni proces za države zahodnega Balkana politika, usmerjena v pristop k EU. Napredek drugih držav zahodnega Balkana k članstvu v EU je prav tako odvisen od hitrosti izvajanja njihovih političnih in gospodarskih reform.

Na področju liberalizacije vizumskega režima je bil dosežen znaten napredek. EU je v zadnjem letu odpravila vizumsko obveznost za državljane Srbije, Črne gore in Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije, ker so te države dokazale, da lahko izpolnjujejo merila uspešnosti na področjih, kot so varnost potnih listin, upravljanje meja, migracije, azil, javni red in varnost ter spoštovanje človekovih pravic. Vizumska obveznost bo kmalu odpravljena za državljane Bosne in Hercegovine ter Albanije, na podlagi elementov, ki jasno dokazujejo, da tudi ti državi izpolnjujeta merila uspešnosti. Pomembno je, da si zadevne države močnejše prizadevajo za informiranje svojih državljanov o obsegu in omejitvah režima potovanj brez vizumov. Kosovo je sprejelo zakon o ponovnem sprejemu in pospešilo prizadevanja na področju ponovnega vključevanja oseb, ki so se vrile v domovino, ter tako utrlo pot dialogu o liberalizaciji vizumskega režima.

Hrvaška

Od začetka pristopnih pogajanj oktobra 2005 Hrvaška enakomerno napreduje pri izpolnjevanju meril za članstvo. Država izpolnjuje kopenhavska politična merila. V zvezi z

gospodarskimi merili je Hrvaška vzpostavila delujoče tržno gospodarstvo. Država bi se morala biti sposobna spopasti s pritiski konkurence in tržnimi silami v Uniji pod pogojem, da bo odločno izvajala svoj obsežni program reform in tako zmanjšala strukturne pomanjkljivosti.

Na področju izpolnjevanja meril pravnega reda EU je Hrvaška dobro napredovala v okviru pristopnih pogajanj. Triintriideset poglavij je bilo odprtih, petindvajset pa začasno zaprtih. Hrvaška je dobro napredovala pri izpolnjevanju pogojev za zaprtje pogajalskih poglavij s finančnimi posledicami (*kmetijstvo in razvoj podeželja; regionalna politika in usklajevanje strukturnih instrumentov; finančne in proračunske določbe*). Država si mora trajno prizadevati, da v celoti vzpostavi upravne strukture, potrebne za upravljanje sredstev EU in nadzor nad njimi.

Hrvaška mora izpolniti nerešena merila za zaključek pogajanj na področju *sodstva in temeljnih pravic*, zlasti z doseganjem potrebnih rezultatov glede neodvisnosti in učinkovitosti sodstva, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, spoštovanja in varstva manjšin, pa tudi vračanja beguncev, sojenja v zvezi z vojnimi zločini in celovitega sodelovanja z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, vključno z rešitvijo vprašanja dostopa Mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo do dokumentov. Hrvaška mora na področju *konkurence* sprejeti načrte za prestrukturiranje ladjedelnic v skladu s pravnim redom EU. Hrvaška bi morala še naprej imeti dejavno vlogo pri regionalnem sodelovanju na zahodnem Balkanu in podpirati druge države v regiji na njihovi poti k članstvu v EU.

Ob upoštevanju rezultatov, ki jih je Hrvaška dosegla pri izpolnjevanju meril uspešnosti in zavez, danih v okviru pristopnih pogajanj, je država na dobri poti k izpolnitvi meril pravnega reda EU. To izhaja iz preglednic za spremljanje, ki jih Komisija pripravi za začasno zaprta poglavja.

Komisija bo do pristopa še naprej spremljala izpolnjevanje zavez, pri čemer bo uporabljala vse razpoložljive instrumente, vključno z medsebojnimi pregledi in strukturami, predvidenimi v stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu. Komisija bo redno predstavljala poročila o spremljanju.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija še naprej zadostno izpolnjuje politična merila. Po obsežnih reformah leta 2009 je država neenakomerno, vendar nadalje napredovala na področjih reforme parlamenta, policije, sodstva, javne uprave ter spoštovanja in varstva manjšin. Država mora nadalje napredovati na področjih dialoga med političnimi akterji, reforme sodstva in javne uprave, boja proti korupciji, svobode izražanja in izboljšanja poslovnega okolja. Izvajanje zakonodaje je bistvenega pomena.

Država je še naprej izpolnjevala obveznosti iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Komisija je v skladu s stabilizacijsko-pridružitvenim sporazumom predlagala prehod v drugo fazo pridružitve.

Svet še ni sprejel stališča o priporočilu Komisije za začetek pristopnih pogajanj, ki ga je Komisija predložila oktobra 2009.

Vprašanje glede imena z Grčijo še ni rešeno. Državi sta pod okriljem Združenih narodov začeli pogovore za njegovo rešitev. Vzpostavljenih je bilo več dvostranskih stikov, tudi na ravni ministrskih predsednikov, vendar ta zagon še ni privedel do dejanskih rezultatov. Treba se je izogibati dejanjem in izjavam, ki bi lahko negativno vplivali na dobre sosedske odnose. Bistvenega pomena je, da se ohranijo dobri sosedski odnosi ter da se pod okriljem Združenih narodov poišče rešitev vprašanja glede imena, ki se doseže s pogajanja in je obojestransko sprejemljiva.

Črna gora

Komisija je vzporedno s tem strateškim dokumentom sprejela mnenje o prošnji Črne gore za članstvo v EU. Sklepne ugotovitve in priporočila iz mnenja so v Prilogi k temu sporočilu.

Albanija

Komisija je vzporedno s tem strateškim dokumentom sprejela mnenje o prošnji Albanije za članstvo v EU. Sklepne ugotovitve in priporočila iz mnenja so v Prilogi k temu sporočilu.

Bosna in Hercegovina

Bosna in Hercegovina je delno napredovala pri izvajanju ključnih reform. Volitve oktobra 2010 so bile na splošno usklajene z mednarodnimi standardi. Nezdržljivosti med ustavo Bosne in Hercegovine ter Evropsko konvencijo o človekovih pravicah kljub sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice niso bile odpravljene. Spoštovanje demokratičnih načel in pravica do enake obravnave brez diskriminacije, kot je zapisano v Evropski konvenciji o človekovih pravicah, sta bistvena dela začasnega sporazuma.

Oblikovanje skupne vizije voditeljev o splošni usmeritvi države in ključnih reformah, povezanih z EU, ostaja bistvenega pomena za nadaljnje približevanje države k članstvu v EU. Država si mora še bolj prizadevati, da doseže zadovoljive rezultate na področju izvajanja določb začasnega sporazuma.

Bosna in Hercegovina mora nujno sprejeti prve ukrepe za uskladitev svoje ustave z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ter izboljšanje učinkovitosti in delovanja svojih institucij. Država mora biti sposobna sprejemati, izvajati in izvrševati zakone in določbe EU. V zvezi z mednarodnimi obveznostmi je napredovanje na področju izpolnjevanja ciljev in pogojev, ki so bili določeni za zaprtje Urada visokega predstavnika, še naprej bistvenega pomena. EU bo z okrepljeno prisotnostjo Bosni in Hercegovini pomagala pri izpolnjevanju ciljev, predvidenih v svojem programu.

Srbija

Srbija je za članstvo v EU zaprosila decembra 2009 in pokazala obnovljeno zavezanost izpolnjevanju kopenhavnskih meril. Svet je oktobra 2010 Komisijo pozval, naj predloži mnenje o navedeni prošnji za članstvo. Februarja 2010 je začel veljati začasni sporazum, junija 2010 pa so se države članice dogovorile, da bodo stabilizacijsko-pridružitveni sporazum predložile svojim parlamentom v ratifikacijo.

Srbija je še naprej izvajala svoj program političnih reform. Na področju boja proti organiziranemu kriminalu so bili doseženi nekateri pozitivni rezultati. Dodatna prizadevanja so potrebna glede reforme pravosodja in javne uprave, pa tudi na področju boja proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Srbija je še naprej dosegala rezultate pri izvajanju določb začasnega sporazuma in ima dobro izhodišče za izpolnjevanje zahtev iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Sprejela je pomembne ukrepe za doseg sprave v regiji, zlasti s Hrvaško ter Bosno in Hercegovino. Srbija je še naprej dejavno sodelovala z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo. Toda dva preostala ubežnika Mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo sta še vedno na prostosti. Celovito sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo ostaja v skladu s sklepi Sveta z dne 25. oktobra 2010 bistveni pogoj za članstvo v EU.

Srbija mora dokazati konstruktivnejši odnos do udeležbe Kosova v regionalni trgovini in sodelovanju. Priznati mora kosovske carinske oznake, za katere je začasna misija Združenih narodov na Kosovu dvakrat potrdila, da so skladne z Resolucijo Varnostnega sveta Združenih narodov 1244. Okrepiti je treba sodelovanje z misijo EULEX za krepitev pravne države na severu Kosova. Po sprejetju resolucije Generalne skupščine Združenih narodov je EU pripravljena podpreti proces dialoga med Beogradom in Prištino, da bi se spodbudilo sodelovanje, dosegel napredek na poti v EU in izboljšalo življenje ljudi.

Kosovo

Na Kosovu so bile lokalne volitve konec leta 2009. Potekale so urejeno in udeležile so se jih vse skupnosti. Na severu Kosova je bila volilna udeležba zelo nizka. Postopek decentralizacije je precej napredoval. Sodelovanje z misijo EULEX se je povečalo. Kosovska vlada je izboljšala svojo sposobnost izvajanja evropskega programa in reformne politike. Vseeno pa glavni izzivi ostajajo na področju reforme javne uprave in pravne države, vključno s sodstvom. Več je treba storiti na področju boja proti korupciji, organiziranemu kriminalu in pranju denarja. Področja dialoga in sprave med skupnostmi ter varstva in vključevanja manjšin, zlasti kosovskih Srbov, so še vedno zaskrbljujoča. Organi morajo zagotoviti konstruktiven pristop k sodelovanju Kosova v forumih za regionalno sodelovanje, da bi Kosovo držalo korak z napredkom v regiji.

Svet je decembra 2009 pozdravil Sporočilo Komisije „Kosovo – Uresničevanje evropske perspektive“⁴. Svet je Komisijo pozval, naj v skladu z evropsko perspektivo regije sprejme potrebne ukrepe za podpiranje njegovega napredka na poti k EU ter poroča o napredku, doseženem na tem področju. Svet je poudaril pomen ukrepov, povezanih s trgovino in vizumi, ne glede na stališča držav članic do statusa.

⁴ COM(2009) 534 konč. z dne 14. oktobra 2009.

Komisija je februarja predlagala podaljšanje avtonomnih trgovinskih ukrepov za Kosovo. Julija je izvedla strokovno misijo, da bi ocenila, v kolikšni meri je Kosovo pripravljeno izpolniti zahteve za morebitni trgovinski sporazum z EU. Prizadevanja bodo potrebna v zvezi s tehničnimi predpisi o proizvodih, nadzorom porekla, intelektualno lastnino, pravili konkurence in javnimi naročili. Komisija bo pospešila prizadevanja, da bi Kosovu pomagala pri odpravljanju ugotovljenih pomanjkljivosti. Ko bo Kosovo izpolnilo zadevne obveznosti, bo Komisija predlagala pogajalske direktive za trgovinski sporazum.

Komisija bo pospešila sodelovanje Kosova v ustreznih programih Unije. Skupaj s kosovskimi organi bo januarja začela dialog s Kosovom v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Zaključil se je celovit cikel srečanj.

Komisija podpira sodelovanje Kosova z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo in Albanijo v programih čezmejnega sodelovanja v okviru instrumenta za predpristopno pomoč. Od leta 2011 bo podpora vključevala tudi programe s Črno goro.

Komisija bo v skladu s sklepi Sveta še naprej spodbujala pobude, opisane v sporočilu o Kosovu.

4.2. Nadaljevanje pristopnih pogajanj s Turčijo

Turčija je nadaljevala proces političnih reform. Spremenila je ustavo z uvedbo ključnih reform političnega in pravnega sistema, ki so usmerjene v več prednostnih nalog na področjih sodstva in temeljnih pravic. Reforme omejujejo pristojnosti vojaških sodišč, določajo prestrukturiranje ustavnega sodišča, razširjajo sestavo visokega sveta sodnikov in državnih tožilcev z večjo zastopanostjo sodstva kot celote, povečujejo pravice sindikatov v javnem sektorju, zagotavljajo podlago za sprejetje posebnih ukrepov za varstvo pravic žensk in otrok, zagotavljajo varstvo osebnih podatkov in pravico do pritožbe varuhu človekovih pravic ter tako uvajajo pravno podlago za ustanovitev institucije varuha človekovih pravic.

Ustavne spremembe so pomemben korak v pravo smer. Vendar je za močnejšo podporo ustavni reformi potrebno obširno javno posvetovanje, v katerem bodo celovito sodelovale vse politične stranke in civilna družba. Zdaj je bistveno, da se z ustrezno zakonodajo zagotovi pravilno izvajanje teh reform. Nova civilna ustava bi zagotovila trdno podlago za nadaljnjo krepitev demokracije v Turčiji v skladu z evropskimi standardi in merili za pristop k EU.

V Turčiji je treba temeljne pravice ter svobodo izražanja in medijev okrepiti tako v zakonih kot v praksi. Več pomanjkljivosti ostaja na področju uveljavljanja verske svobode. Napredovati je treba tudi na področju pravic žensk in enakosti spolov ter priznavanja pravic sindikatov v celoti. „Demokratično odpiranje“, katerega namen je zlasti rešitev kurdskega vprašanja, je privedlo le do delnih rezultatov. Varnostne razmere na jugovzhodu so se s ponovnim izbruhom napadov teroristične organizacije PKK/Kongra-Gel poslabšale. Nekaj napredka je bilo doseženega na področju boja proti korupciji.

Pristopna pogajanja so napredovala, čeprav bolj počasi. Dosegla so zahtevno fazo, v kateri mora Turčija okrepiti svoja prizadevanja za izpolnitev določenih pogojev. Če bo Turčija napredovala pri izpolnjevanju meril uspešnosti in zahtev, določenih v pogajalskem okviru, bo lahko pospešila hitrost pogajanj. V prihodnjih mesecih mora Turčija posebno prednost nameniti poglavjem *politike konkurence, javnih naročil ter socialne politike in zaposlovanja*.

V svojem širšem sosedstvu je Turčija začela izvajati dejavnejšo zunanjo politiko, ki za Evropsko unijo pomeni prednost, če se bo izvajala kot dopolnilo pristopnemu procesu Turčije in ob usklajevanju z EU. Turčija je pripravila več predlogov za tesnejše sodelovanje z EU na področju zunanje politike. Dosegla je precejšen napredek na področju pogajanj za sporazum o ponovnem sprejemu.

Turčija je še naprej javno podpirala pogajanja pod okriljem Združenih narodov med voditelji grške in turške skupnosti na Cipru, da se poišče celovita rešitev glede vprašanja Cipra. Ni pa bilo napredka glede normalizacije dvostranskih odnosov z Republiko Ciper. Turčija ni v celoti izvedla Dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu in ni odpravila vseh ovir za prosti pretok blaga, vključno z omejitvami glede neposrednih prometnih povezav s Ciprom. Turčija mora nujno izpolniti svojo obveznost glede popolnega nediskriminatornega izvajanja Dodatnega protokola in napredovati pri normalizaciji dvostranskih odnosov z Republiko Ciper. EU bo v skladu s sklepi Sveta, vključno s sklepi iz decembra 2006 in decembra 2009, še naprej spremljala in proučevala napredek pri vprašanjih, ki jih zajema Deklaracija z dne 21. septembra 2005. Če ne bo napredka, Komisija priporoča, da EU ohrani ukrepe iz leta 2006, kar bo še naprej vplivalo na splošno napredovanje pogajanj.

Turčija mora pospešiti prizadevanja za rešitev odprtih dvostranskih vprašanj s sosednjimi državami, vključno s spori glede meja. Zaznava se nov zagon za izboljšanje odnosov z Grčijo. Grčija je vložila številne uradne pritožbe glede dejstva, da je Turčija nenehno kršila njen zračni prostor, vključno s preleti nad grškimi otoki. Grčija se je pritožila tudi zoper kršitve njenih teritorialnih voda. Protokoli za normalizacijo odnosov z Armenijo, ki so bili podpisani leta 2009, niso bili ratificirani.

4.3. Začetek pristopnega procesa z Islandijo

Pristopni proces z Islandijo se je začel. Po priporočilu iz mnenja, ki ga je Komisija dala februarja 2010, in odločitvi, sprejeti na junijskem zasedanju Evropskega sveta, so se pristopna pogajanja začela julija 2010, pregled usklajenosti pravnega reda EU z Islandijo pa se bo začel v kratkem. Islandija je zdaj upravičena do sredstev iz instrumenta za predpristopno pomoč, ki so na voljo za podpiranje prizadevanj države, da se ta v celoti pripravi na članstvo v EU.

Dober napredek je bil dosežen v zvezi z nadaljnjim izboljšanjem pravnega okvira, ki ureja konflikt interesov in financiranje političnih strank. Pravila o imenovanju sodnikov so bila spremenjena, da bi se nadalje povečala neodvisnost sodstva. Pomembni ukrepi so bili sprejeti na področju gospodarske stabilnosti. Napredek je bil dosežen na področju konsolidacije javnih financ in sanacije finančnega sistema. Program Mednarodnega denarnega sklada napreduje, vendar ekonomske negotovosti in izzivi ostajajo. Islandija bo morala spoštovati obstoječe obveznosti, kot so obveznosti, ki jih je opredelil nadzorni organ Efte v okviru Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru. Potrebna so znatna prizadevanja, da se zagotovi ustrezno informiranje islandskih državljanov o posledicah članstva v EU.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA

Glede na zgoraj navedeno analizo so **sklepne ugotovitve in priporočila** Komisije naslednja:

1. Širitev krepí mir in stabilnost v Evropi. V **strateškem interesu EU** je, da nadaljuje širitven proces na podlagi dogovorjenih načel in pogojev ter obnovljenega soglasja o širitvi, o katerem se je Evropski svet dogovoril decembra 2006. Za uspešno širitev je potrebna trdna politična zavezanost vseh zainteresiranih strani. V širitev morajo še

naprej verjeti vsi udeleženci. Države, ki želijo pristopiti, morajo biti na podlagi strogih pogojev dobro pripravljene ter imeti jasno in oprijemljivo evropsko perspektivo po tem, ko bodo te pogoje izpolnile.

2. Širitveni proces EU pomaga, da **bolje doseže svoje cilje politike** na več področjih, ki so pomembna za oživitev gospodarstva in trajnostno rast, kot so zблиževanje pravnih ureditev in notranji trg, energetika, promet, varstvo okolja ter prizadevanja za omejevanje podnebnih sprememb in večja varnost v EU.
3. Komisija bo nadalje krepila spremljanje makroekonomskih politik držav širitve, tudi ob upoštevanju novih sprememb v gospodarskem upravljanju EU. Komisija **pričakuje**, da bodo države širitve nadaljevale reforme, povezane z EU, in izboljšale poslovno okolje ter tako pomagale pri premostitvi gospodarske krize in doseganju trajnostne rasti. Komisija bo države širitve vključila v pobude, sprejete na ravni EU, za doseganje ciljev **strategije Evropa 2020**. Države širitve poziva, naj v svoje nacionalne politične prednostne naloge vključijo cilje strategije Evropa 2020, sodelujejo v regionalnih skupinah politik za redno pregledovanje rezultatov teh reform ter po potrebi določijo cilje za vsako posamezno regijo.
4. Komisija **spodbuja** države širitve, naj si prizadevajo za izboljšanje pogojev za ranljive skupine, pa tudi socialno in ekonomsko vključevanje Romov. Komisija se zavezuje, da bo države podpirala pri njihovih prizadevanjih.
5. Komisija bo še naprej dajala prednost reformi sodstva in javne uprave ter boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji ter z državami širitve nadalje krepila **dialog o pravni državi**. Večina držav širitve mora znatno napredovati na področju utrjevanja pravne države in si zlasti pridobiti verodostojne izkušnje v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji.
6. **Svoboda izražanja** in medijev ostajata zaskrbljujoči v večini držav širitve. Ugotovljene probleme je treba obravnavati prednostno. Napredek na tem področju je bistvenega pomena in Komisija ga bo temeljito spremljala. Komisija bo še naprej podpirala organizacije civilne družbe in v celoti izkoriščala mehanizem za spodbujanje razvoja civilne družbe.
7. **Regionalno sodelovanje** je bistven element stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Države zahodnega Balkana so na področju regionalnega sodelovanja dosegle obsežen napredek, ki ne bi smel biti spodkopan zaradi razhajanj glede statusa Kosova. Svet za regionalno sodelovanje se mora osredotočiti na izvajanje strategije, usmerjene v rezultate.
8. Na področju **liberalizacije vizumskega režima** je bil dosežen znaten napredek. Vizumska obveznost za državljane Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije, Črne gore in Srbije je bila odpravljena. Vizumska obveznost bo kmalu odpravljena za državljane Bosne in Hercegovine ter Albanije, na podlagi elementov, ki jasno dokazujejo, da tudi ti državi izpolnjujeta merila uspešnosti. Zadevne države si morajo nadalje prizadevati za informiranje svojih državljanov o obsegu in omejitvah režima potovanj brez vizumov, za temeljito spremljanje njegovega izvajanja in, če je to potrebno, sprejetje ustreznih popravilnih ukrepov.
9. **Dvostranska vprašanja** morajo vpletene strani rešiti v dobrososedskem duhu in ob upoštevanju splošnih interesov EU. Dvostranska vprašanja ne smejo zadrževati

pristopnega procesa. EU je pripravljena prispevati k iskanju rešitev in podpirati ustrezne pobude. Prišel je čas, da regija premosti konflikte iz preteklosti in gradi na nedavnem pozitivnem zagonu glede sprave. Še vedno so ključni dobri sosedski odnosi.

10. Komisija opozarja, da bi bilo treba pogajalska poglavja, za katera so se zaključile tehnične priprave, začeti ali začasno zapreti na podlagi zadevnega pravnega reda EU v skladu s pogajalskimi okviri in ob upoštevanju ukrepov, o katerih se je dogovoril Svet. V interesu EU je, da se razprave o težavnih pogajalskih poglavjih začnejo že na začetku pogajanj, vključno s poglavjem o sodstvu in temeljnih pravicah, za katero je treba pridobiti **prepričljive in verodostojne izkušnje**, zaradi česar je verjetno, da se bo to poglavje zaključilo med zadnjimi.
11. Predpristopna **pomoč** je sestavni del strategije širitve in je zasnovana kot pomoč pri izpolnjevanju prednostnih nalog, ugotovljenih v partnerstvih in poročilih o napredku. Države upravičenke morajo povečati svoje zmogljivosti za učinkovito uporabo sredstev EU.
12. Komisija države članice **poziva** k sodelovanju z institucijami EU, da izboljšajo razumevanje širitvenega procesa in povečajo podporo temu procesu ter pojasnijo, kako nam lahko pomaga pri uresničevanju skupnih ciljev. Komisija si prizadeva izboljšati pretok objektivnih informacij o širitvenem procesu v obliki, prijazni uporabniku, in prek različnih zdaj razpoložljivih medijev sporočanja.
13. **Hrvaška** je dobro napredovala pri izpolnjevanju meril za članstvo in pristopna pogajanja so v zaključni fazi. Celovito sodelovanje Hrvaške z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo ostaja pogoj za napredovanje države v okviru pristopnega procesa v skladu s pogajalskim okvirom. Komisija meni, da bi se morala pogajanja zaključiti, ko bo Hrvaška izpolnila še neizpolnjena merila za zaključek pogajanj, zlasti na področju sodstva in temeljnih pravic, vključno z bojem proti korupciji, s čimer EU po pristopu ne bo treba uporabljati mehanizma sodelovanja in preverjanja. Komisija bo temeljito spremljala napredek Hrvaške na področju sodstva in temeljnih pravic ter ocenila razmere v prvem četrtletju leta 2011.
14. **Turčija** je zlasti z reformo svoje ustave nadaljevala proces političnih reform. Nadaljnji rezultati so potrebni glede temeljnih pravic, „demokratskega odpiranja“ in sodelovanja vseh zainteresiranih strani v reformnem procesu. Zagotavljanje svobode izražanja je v praksi poseben izziv. Pristopna pogajanja so napredovala, čeprav bolj počasi. Če bo Turčija napredovala pri izpolnjevanju meril uspešnosti in zahtev, določenih v pogajalskem okviru, bo lahko pospešila hitrost pogajanj. Turčija mora zdaj nujno izpolniti svojo obveznost glede popolnega nediskriminatornega izvajanja Dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu in napredovati pri normalizaciji dvostranskih odnosov z Republiko Ciper. EU bo v skladu s sklepi Sveta, vključno s sklepi iz decembra 2006 in decembra 2009, še naprej spremljala in proučevala napredek glede vprašanj, ki jih zajema Deklaracija z dne 21. septembra 2005. Če ne bo napredka, Komisija priporoča, da EU ohrani ukrepe iz leta 2006, kar bo še naprej vplivalo na splošno napredovanje pogajanj.
15. V zvezi z **vprašanjem Cipra** voditelji grške in turške skupnosti na Cipru pod okriljem Združenih narodov nadaljujejo pogajanja o celovitem dogovoru. Komisija podpira njihova prizadevanja in zagotavlja tehnično svetovanje o vprašanjih v okviru

pristojnosti EU. Oba voditelja poziva, naj okrepi svoja prizadevanja za čimprejšnji uspešen zaključek pogovorov o rešitvi spora, Turčijo pa ponovno poziva, naj s konkretnimi dejanji prispeva k celovitemu dogovoru o ciprskem vprašanju.

16. Pristopni proces z **Islandijo** se je začel. Po priporočilu iz mnenja, ki ga je Komisija dala februarja 2010, in odločitvi, sprejeti na junijskem zasedanju Evropskega sveta, so se pristopna pogajanja začela julija 2010, pregled usklajenosti pravnega reda EU z Islandijo pa se bo začel v kratkem. Islandija bo morala spoštovati obstoječe obveznosti, kot so obveznosti, ki jih je opredelil nadzorni organ Efte v okviru Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru. Potrebna so znatna prizadevanja, da se zagotovi ustrezno informiranje islandskih državljanov o posledicah članstva v EU.
17. **Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija** še naprej zadostno izpolnjuje politična merila. Na ključnih področjih reform je bil dosežen nadaljnji, čeprav neenakomeren napredek. Prizadevanja so potrebna zlasti glede reform sodstva in javne uprave. Komisija **ponovno opozarja na svoje priporočilo**, da je treba z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo začeti pogajanja za pristop k Evropski uniji. Bistvenega pomena je, da se ohranijo dobri sosedski odnosi ter da se pod okriljem Združenih narodov poišče rešitev vprašanja glede imena, ki se doseže s pogajanjem in je obojestransko sprejemljiva.
18. V mnenjih, ki jih je Komisija sprejela danes, **priporoča**, da bi se morala pristopna pogajanja s **Črno goro** in **Albanijo** začeti po tem, ko bosta ti državi dosegli zadostno stopnjo usklajenosti z merili za članstvo, ki so bila določena leta 1993 na zasedanju Evropskega sveta v Københavnu. Črna gora in Albanija morata zlasti izpolniti ključne prednostne naloge, določene v njunih mnenjih. Komisija **priporoča**, da Svet Črni gori odobri status države kandidatke. Albanijo poziva, naj si še bolj prizadeva in nadaljuje do zdaj dosežen napredek. Poročilo Komisije o napredku za obe državi v okviru širitvenega paketa leta 2011 se bo osredotočalo zlasti na izvajanje ključnih prednostnih nalog, ki jih je treba obravnavati v zvezi z začetkom pristopnih pogajanj.
19. **Srbija** je decembra 2009 zaprosila za članstvo v EU in Svet je oktobra 2010 pozval Komisijo, naj o tem pripravi mnenje. Država je nadalje izvajala svoj program političnih reform in si še naprej pridobivala izkušnje pri izvajanju določb začasnega sporazuma. Ima dobro izhodišče za izpolnjevanje zahtev iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Srbija je sprejela pomembne ukrepe za doseglo sprave v regiji. Dodatna prizadevanja so potrebna glede reforme pravosodja in javne uprave, pa tudi na področju boja proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Srbija je še naprej sodelovala z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo. Toda dva preostala ubežnika Mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo sta še vedno na prostosti. Celovito sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo ostaja v skladu s sklepi Sveta z dne 25. oktobra 2010 bistveni pogoj za članstvo v EU. Srbija mora dokazati konstruktivnejši odnos do udeležbe Kosova v regionalni trgovini in sodelovanju. Okrepiti je treba sodelovanje z misijo EULEX za krepitev pravne države na severu Kosova.
20. Po sprejetju resolucije Generalne skupščine Združenih narodov bo EU podprla proces dialoga med Beogradom in Prištino, da bi se spodbudilo sodelovanje, dosegel napredek na poti v EU in izboljšalo življenje ljudi.

21. Proces decentralizacije na **Kosovu** je precej napredoval in sodelovanje z misijo EULEX se je povečalo. Kosovska vlada je izboljšala svojo sposobnost izvajanja evropskega programa in reformne politike. Vseeno pa ostajajo glavni izzivi glede pravne države, vključno z reformo javne uprave in sodstva, pa tudi boja proti korupciji, organiziranemu kriminalu in pranju denarja. Področja dialoga in sprave med skupnostmi ter varstva in vključevanja manjšin, zlasti kosovskih Srbov, so še vedno zaskrbljujoča. Organi morajo zagotoviti konstruktiven pristop k sodelovanju Kosova v forumih za regionalno sodelovanje, da bi Kosovo držalo korak z napredkom v regiji.

Komisija spodbuja pobude, opisane v sporočilu iz oktobra 2009 o Kosovu, v skladu s sklepi Sveta iz decembra 2009. Komisija pozdravlja nedavni napredek Kosova na področju sprejemanja zakonodaje o ponovnem sprejemu s pripravo akcijskega načrta o ponovnem vključevanju povratnikov, kateremu so bila dodeljena potrebna sredstva. Pod pogojem, da se bo ta še naprej izvajal, si Komisija prizadeva, da bo v kratkem **začela dialog o liberalizaciji vizumskega režima**. Komisija Kosovu pomaga pri vzpostavljanju pogojev, potrebnih za morebitni trgovinski sporazum z EU. Ko bo Kosovo izpolnilo zadevne obveznosti, bo Komisija **predlagala** pogajalske direktive za **trgovinski sporazum**. Komisija bo predlagala, da se Kosovu zagotovi možnost sodelovanja v ustreznih **programih Unije**, kot sta programa „Evropa za državljane“ in „Kultura“. V ta namen bo Komisija **predlagala** pogajalske direktive za okvirni sporazum.

22. **Bosna in Hercegovina** mora oblikovati vlado, ki bo zavezana prihodnosti države v EU in bo pospešila ustrezne reforme. Bosna in Hercegovina mora nujno sprejeti prve ukrepe za uskladitev svoje ustave z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ter izboljšanje delovanja svojih institucij. Država mora biti sposobna sprejemati, izvajati in izvrševati zakone in določbe EU. V zvezi z mednarodnimi obveznostmi je napredovanje na področju izpolnjevanja ciljev in pogojev, ki so bili določeni za zaprtje Urada visokega predstavnika, še naprej bistvenega pomena. EU bo z okrepljeno prisotnostjo Bosni in Hercegovini pomagala pri izpolnjevanju ciljev, predvidenih v svojem programu.
23. Poročila o napredku za leto 2010 na splošno navajajo, da proces širitve EU napreduje s hitrostjo, ki je v veliki meri odvisna od dokazane sposobnosti držav, ki želijo pristopiti, da prevzamejo obveznosti članstva. Za to so potrebne **trajnostne reforme**, pa tudi verodostojne in prepričljive zakonodajne in institucionalne prilagoditve. Ko bodo zadevne države izpolnile določene standarde, med drugim zlasti standarde, povezane z demokracijo, pravno državo ter temeljnimi pravicami in svoboščinami, se EU zavezuje, da bo z njimi sodelovala pri napredovanju k naslednjim fazam procesa.

PRILOGA 1

Sklepne ugotovitve in priporočila iz mnenj Komisije o prošnjah za članstvo Črne gore in Albanije

Črna gora

Črna gora je napredovala pri izpolnjevanju meril, ki v skladu s sklepi zasedanja Evropskega sveta v Københavnu leta 1993 določajo, da mora država imeti stabilne institucije, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo in človekove pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin, pa tudi pogojev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Kljub temu pa so potrebna nadaljnja prizadevanja.

Črna gora je glede gospodarskih meril dosegla določeno stopnjo makroekonomske stabilnosti. Za vzpostavitev delujočega tržnega gospodarstva, kot je bilo določeno na zasedanju Evropskega sveta v Københavnu leta 1993, pa mora Črna gora odpraviti notranja in zunanja neravnovesja, pa tudi obstoječe pomanjkljivosti, zlasti v finančnem sektorju in delovanju trgov dela, ter okrepiti pravno državo. Da bi se Črna gora lahko srednjeročno spopadla s pritiski konkurence in tržnimi silami v Uniji, mora okrepiti fizično infrastrukturo in človeški kapital ter nadalje izvajati strukturne reforme.

Črna gora ima na splošno pozitivne izkušnje pri izpolnjevanju obveznosti iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma.

Črna gora bo lahko srednjeročno prevzela obveznosti članstva na večini področij pravnega reda EU, če bo nadaljevala postopek usklajevanja nacionalne zakonodaje s pravnim redom Unije ter si znatno in trajno prizadevala za izvajanje in izvrševanje zakonodaje. Posebno pozornost je treba nameniti področjem prostega pretoka blaga, prava intelektualne lastnine, kmetijstva in razvoja podeželja, varnosti hrane, veterinarske in fitosanitarne politike, ribištva, statističnih podatkov, socialne politike in zaposlovanja, regionalne politike in usklajevanja strukturnih instrumentov, sodstva in temeljnih pravic, pravice, svobode in varnosti ter finančnega nadzora. Dosledno spoštovanje pravnega reda EU na področju okolja bi bilo mogoče doseči le dolgoročno, za kar bi bile potrebne velike naložbe. Prizadevanja na tem področju je treba pospešiti.

Pristop Črne gore bi imel omejen skupen vpliv na politike Evropske unije ter ne bi prizadel sposobnosti Unije, da ohranja in pogloblja svoj lasten razvoj.

Komisija meni, da bi se morala pogajanja za pristop Črne gore k Evropski uniji začeti po tem, ko bo država dosegla zadostno stopnjo usklajenosti z merili za članstvo, zlasti s københavnskimi političnimi merili, ki določajo, da mora država imeti stabilne institucije, ki zagotavljajo predvsem pravno državo. Črna gora mora zlasti izpolniti naslednje ključne prednostne naloge:

- izboljšati zakonodajni okvir za volitve v skladu s priporočili Urada za demokratične institucije in človekove pravice ter Beneške komisije ter povečati zakonodajno in nadzorno vlogo parlamenta,
- dokončati bistvene dele reforme javne uprave, vključno s spremembami zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ter zakona o javnih in državnih uslužbencih ter okrepitvijo organa za upravljanje človeških virov in državnega revizijskega organa, za povečanje

strokovnosti in depolitizacijo javne uprave ter krepitev preglednega pristopa za imenovanja in napredovanja, ki temelji na zaslugah,

- okrepiti pravno državo, zlasti z depolitizacijo imenovanj članov sodnega in tožilskega sveta ter državnih tožilcev, ki bodo temeljila na zaslugah, pa tudi s povečanjem neodvisnosti, avtonomije, učinkovitosti ter odgovornosti sodnikov in tožilcev,
- izboljšati protikorupcijski pravni okvir ter izvajati vladno protikorupcijsko strategijo in akcijski načrt, pridobiti oprijemljive izkušnje na področju proaktivnega preiskovanja kaznivih dejanj, pregona kaznivih dejanj in obsodb za kazniva dejanja v primerih korupcije na vseh ravneh,
- okrepiti boj proti organiziranemu kriminalu z ocenjevanjem ogroženosti in proaktivnim preiskovanjem kaznivih dejanj, povečanim sodelovanjem z regionalni partnerji in partnerji EU, učinkovito obdelavo obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih ter boljšimi zmogljivosti organov pregona in njihovo usklajenostjo. Na tem področju je treba pridobiti oprijemljive izkušnje,
- povečati svobodo medijev, zlasti na podlagi usklajevanja s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice na področju obrekovanja, in okrepiti sodelovanje s civilno družbo,
- izvajati protidiskriminacijski pravni okvir in okvir politik v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi, razseljenim osebam, zlasti Romom, Aškalom in Egipčanom, odobriti pravni status ter zagotoviti spoštovanje njihovih pravic. To bo vključevalo sprejetje in izvajanje trajnostne strategije za zaprtje naselja Konik.

Črna gora se poziva k nadaljnji konstruktivni zavezanosti regionalnemu sodelovanju in krepitvi dvostranskih odnosov s sosednjimi državami. Obravnavati je treba odprta dvostranska vprašanja. Stabilizacijsko-pridružitveni sporazum je treba še naprej nemoteno izvajati. V tem okviru je treba ustrezno pozornost nameniti odpravljanju ugotovljenih vrzeli na področjih, kot so državne pomoči in tranzitni promet. Poleg tega se država močno spodbuja k nadaljnjemu povečanju čezmejnih upravnih zmogljivosti. Posebna prizadevanja so potrebna glede učinkovitosti in nepristranskosti državne uprave na občutljivih področjih, kot je varstvo okolja. Zagotoviti je treba ustrezen pregon za primere nasilja nad novinarji in aktivisti nevladnih organizacij ter njihovega zastraševanja. Obravnavati je treba primere nasilja v družini, slabega ravnanja in razmer v zaporih, ki ne ustrezajo standardom.

Ob upoštevanju do zdaj doseženega napredka Komisija priporoča, naj Svet Črni gori odobri status države kandidatke.

Komisija bo spremljala napredek potrebnih reform znotraj institucionalnega okvira stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma in še naprej podpirala prizadevanja s finančnim instrumentom za predpristopno pomoč. Komisija bo predložila poročilo o napredku Črne gore v širitvenem paketu leta 2011. To poročilo se bo osredotočalo zlasti na izvajanje ključnih prednostnih nalog, ki jih je treba obravnavati v zvezi z začetkom pristopnih pogajanj.

Albanija

Albanija je napredovala glede izpolnjevanja meril, ki v skladu s sklepi zasedanja Evropskega sveta v Københavnu leta 1993 določajo, da mora država imeti stabilne institucije, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo in človekove pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin, pa tudi pogojev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Kljub temu so potrebna nadaljnja znatna prizadevanja.

Albanija je glede gospodarskih meril dosegla določeno stopnjo makroekonomske stabilnosti. Za vzpostavitev delujočega tržnega gospodarstva, kot je bilo določeno na zasedanju Evropskega sveta v Københavnu leta 1993, pa mora Albanija nadalje okrepiti upravljanje, izboljšati uspešnost trga dela, zagotoviti priznanje lastninskih pravic in okrepiti pravno državo. Da bi se Albanija lahko srednjeročno spopadla s pritiski konkurence in tržnimi silami v Uniji, mora okrepiti fizično infrastrukturo in človeški kapital ter nadalje izvajati strukturne reforme.

Albanija ima na splošno pozitivne izkušnje pri izpolnjevanju obveznosti iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma.

Albanija bi lahko srednjeročno prevzela obveznosti članstva na večini področij pravnega reda EU, če bo nadaljevala postopek usklajevanja ter si nadalje znatno in trajno prizadevala za izvajanje in izvrševanje zakonodaje. Posebno pozornost je treba nameniti področjem prostega pretoka blaga, prava intelektualne lastnine, informacijske družbe in medijev, kmetijstva in razvoja podeželja, varnosti hrane, veterinarske in fitosanitarne politike, ribištva, prometne politike, socialne politike in zaposlovanja, regionalne politike in usklajevanja strukturnih instrumentov, sodstva in temeljnih pravic, pravice, svobode in varnosti ter finančnega nadzora. Dosledno spoštovanje pravnega reda EU na področju okolja bi bilo mogoče doseči le dolgoročno, za kar bi bile potrebne velike naložbe. Prizadevanja na tem področju je treba pospešiti.

Pristop Albanije bi imel omejen skupen vpliv na politike Evropske unije ter ne bi prizadel sposobnosti Unije, da ohranja in pogloblja svoj lasten razvoj.

Komisija meni, da bi se morala pogajanja za pristop Albanije k Evropski uniji začeti po tem, ko bo država dosegla zadostno stopnjo usklajenosti z merili za članstvo, zlasti s københavnskimi političnimi merili, ki določajo, da mora država imeti stabilne institucije, ki zagotavljajo predvsem demokracijo in pravno državo. Albanija mora v zvezi s tem zlasti izpolniti naslednje ključne prednostne naloge:

- zagotoviti pravilno delovanje parlamenta na podlagi konstruktivnega in trajnega političnega dialoga med vsemi političnimi strankami,
- sprejeti zakonodajne predloge, za katere je potrebna kvalificirana večina v parlamentu,
- imenovati varuha človekovih pravic ter zagotoviti urejene postopke zasliševanja in glasovanja v parlamentu za imenovanja članov ustavnega sodišča in višjih sodišč,
- spremeniti zakonodajni okvir za volitve v skladu s priporočili Urada za demokratične institucije in človekove pravice,
- zagotoviti potek volitev v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi,

- izvesti vse bistvene ukrepe na področju reforme javne uprave, vključno s spremembami zakona o državni upravi in okrepitvijo oddelka za javno upravo, za povečanje strokovnosti in depolitizacijo javne uprave ter krepitev preglednega pristopa za imenovanja in napredovanja, ki temelji na zaslugah,
- okrepiti pravno državo s sprejetjem in izvajanjem strategije za reformo sodstva, zagotavljanjem neodvisnosti, učinkovitosti in odgovornosti pravosodnih institucij,
- učinkovito izvajati vladno protikorupcijsko strategijo in akcijski načrt, odpraviti ovire za preiskovanje zlasti sodnikov, ministrov in članov parlamenta, pridobiti oprijemljive izkušnje na področju proaktivnega preiskovanja kaznivih dejanj, pregona kaznivih dejanj in obsodb za kazniva dejanja korupcije na vseh ravneh.
- okrepiti boj proti organiziranemu kriminalu z ocenjevanjem ogroženosti in proaktivnimi preiskavami, povečanim sodelovanjem z regionalni partnerji in partnerji EU, boljše usklajenostjo organov pregona ter pridobiti oprijemljive izkušnje na tem področju.
- pripraviti, sprejeti in izvajati nacionalno strategijo in akcijski načrt o lastninskih pravicah po obsežnem posvetovanju z zainteresiranimi stranmi ter ob upoštevanju sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, zajeti pa je treba tudi postopke vračanja premoženja, odškodninske postopke in postopke legalizacije,
- sprejeti dejanske ukrepe za krepitev varstva človekovih pravic, zlasti žensk, otrok in Romov, ter učinkovito izvajanje protidiskriminacijskih politik,
- sprejeti dodatne ukrepe za izboljšanje ravnanja s priporniki na policijskih postajah, v objektih za pripor in zaporih, okrepiti nadaljnje pravosodno ukrepanje v primerih slabega ravnanja in izboljšati uporabo priporočil varuha človekovih pravic na tem področju.

Albanija se poziva k nadaljnji konstruktivni zavezanosti regionalnemu sodelovanju in krepitvi dvostranskih odnosov s sosednjimi državami. Stabilizacijsko-pridružitveni sporazum je treba še naprej nemoteno izvajati. V tem okviru je treba ustrezno pozornost nameniti spoštovanju rokov za zaveze. Poleg tega se država močno spodbuja k nadaljnjemu povečanju čezmejnih upravnih zmogljivosti. Treba je nadgraditi sodelovanje s civilno družbo. Albanija mora dodeliti ustrezna sredstva za zagotovitev učinkovitega delovanja svojih institucij na področju človekovih pravic ter povečati svoja prizadevanja na področju varstva manjšin. Treba je okrepiti svobodo medijev in njihovo neodvisnost ter odpraviti razširjenost političnih vplivov.

Komisija bo spremljala napredek potrebnih reform znotraj institucionalnega okvira stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma in še naprej podpirala prizadevanja s finančnim instrumentom za predpristopno pomoč. Komisija bo predložila poročilo o napredku Albanije v širitvenem paketu leta 2011. To poročilo se bo osredotočalo zlasti na izvajanje ključnih prednostnih nalog, ki jih je treba obravnavati za začetek pristopnih pogajanj.

PRILOGA 2

Sklepi poročil o napredku za Hrvaško, Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Bosno in Hercegovino, Srbijo, Kosovo, Turčijo in Islandijo

Hrvaška

Hrvaška še naprej izpolnjuje **politična merila**. Napredek je bil dosežen na več področjih, tudi na področju pravne države. Prizadevanja pa se morajo nadaljevati in nadalje okrepiti zlasti na področju pravosodne in upravne reforme, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, spoštovanja in varstva manjšin ter vračanja beguncev.

Demokracija in pravna država sta bili dodatno okrepljeni. *Vlada* in *parlament* sta še naprej učinkovito delovala. Okrepiti pa je treba sposobnost parlamenta, da nadzoruje zakonodajni postopek. Pravosodna reforma se je nadaljevala, a bistveni izzivi še ostajajo, zlasti na področju učinkovitosti, neodvisnosti in odgovornosti pravosodja.

Delen napredek je bil dosežen na področju reforme *javne uprave*. Veljati je začel zakon o splošnem upravnem postopku ter sprejeta sta bila strategija za razvoj človeških virov in akcijski načrt za državno upravo. V državni upravi pa so še vedno prisotne pomanjkljivosti, kot so zapleteni upravni postopki, politizacija in slabo upravljanje človeških virov. Za doseg oprijemljivih rezultatov sta potrebni močnejša politična zavezanost in boljša usklajenost med ključnimi zainteresiranimi stranmi na centralni, regionalni in lokalni ravni.

Pravosodna reforma se je nadaljevala. Sodni zaostanki so se zmanjšali in neodvisnost pravosodja je bila z ustavnimi prilagoditvami okrepljena. Reformni proces pa še vedno ni privedel do glavnih pričakovanih rezultatov. Izzivi ostajajo zlasti glede uporabe preglednih meril za imenovanje sodnikov in tožilcev, nadaljnjega zmanjšanja sodnih zaostankov, trajanja postopkov in izvrševanja odločb. Nekaj napredka je bilo doseženega na področju obravnave vojnih zločinov, vključno s preizkusom spornih sodb iz devetdesetih let. Problem nekaznovanosti ostaja, zlasti za zločine, storjene proti osebam srbske narodnosti. Mnogi od teh zločinov niso bili ustrezno preiskani.

Na področju *boja proti korupciji* je bil dosežen dober napredek. Uresničevanje prizadevanj za boj proti korupciji in njihovo splošno usklajevanje sta se izboljšala. Urad za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu je bil še naprej dejaven in v nekaterih pomembnih zadevah vložil obtožnice. Število sodb sodišč se je povečalo. V ustavo je bila vključena pravica dostopa do informacij, ki jih dajejo javni organi. Korupcija pa še vedno prevladuje na mnogih področjih. Nedavno posodobljene pravne in upravne strukture je treba še v celoti preizkusiti v praksi, zlasti zmogljivosti sodišč za obrnavo vse številnejših in vse bolj zapletenih zadev. Še vedno je treba pridobiti izkušnje na področju učinkovitega preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter sodb, zlasti za korupcijo na visoki ravni. Dosežen je bil majhen napredek pri preprečevanju konflikta interesov. Uporaba zakonodaje o dostopu do informacij je bilo le delno izboljšana. Pomanjkljivosti ostajajo glede financiranja političnih strank in volilnih kampanj.

Nekaj napredka je bilo doseženega na področjih **človekovih pravic in varstva manjšin**. Varstvo človekovih pravic je na splošno zagotovljeno, vendar ostajajo nekateri pomembni izzivi glede njegovega izvajanja. Na področju *dostopa do pravnega varstva* se je začela obsežna reforma sistema upravnega sodstva. Zdaj se zagotavlja brezplačna pravna pomoč, ki jo financira država. Toda postopki so zapleteni in raven zagotovljene pomoči je na splošno

nizka. Glede *zaporniškega sistema* so bili sprejeti zakonodajni ukrepi za izboljšanje razmer v zaporih s predvideno uvedbo sistema za pogojni izpust. Zaporji ostajajo prenatrpani in ne zagotavljajo ustreznega zdravstvenega varstva. V zvezi s *slabim ravnanjem* je varuh človekovih pravic še naprej prejemal pritožbe v zvezi s prekomerno rabe sile s strani policije.

Svoboda izražanja, vključno s svobodo in pluralnostjo medijev, je predpisana ter se na splošno spoštuje. Uredniki in novinarji pa še vedno poročajo o političnih pritiskih. Problemi v zvezi z neodvisnostjo lokalnih medijev so še naprej prisotni.

Na področju *pravic žensk* in enakosti spolov je bil dosežen delen napredek. Položaj žensk na trgu dela se ni bistveno spremenil in delež nezaposlenih žensk ostaja visok. Varuh pravic otrok je postal dejavnejši na področju spodbujanja in varstva *pravic otrok*. Vendar pa ta organ nima dovolj ustreznih sredstev, da bi lahko v celoti izpolnjeval svoje naloge.

Na področju *socialno ranljivih oseb in invalidov* je bilo doseženega nekaj napredka. Zmogljivosti urada varuha pravic invalidov se krepijo, zlasti za povečanje zastopanosti v regijah. Vendar pa je informiranje o pravicah na področju socialne varnosti, zdravstvenega varstva in pokojnin pomanjkljivo. Merila za določitev pravic se ne uporabljajo dosledno in zakonodajne določbe, ki urejajo posebne pravice, so razdrobljene. Prehod z oskrbe v ustanovah na storitve oskrbe v skupnostih je napredovalo počasi.

Nekaj ukrepov je bilo sprejetih za krepitev ozaveščenosti o *protidiskriminacijskem* zakonu. Vendar pa je poznavanje njegovega področja uporabe med organi in državljani omejeno in pri sodišču se vloži le majhno število pritožb v zvezi z diskriminacijo. Na področju zakonodaje o zločinih iz sovraštva je bilo doseženega nekaj napredka, čeprav je njeno izvajanje šele v začetni fazi.

Na področju *spoštovanja in varstva manjšin ter kulturnih pravic* je bilo doseženega nekaj napredka. V okviru boljših odnosov v regiji, zlasti med Hrvaško in Srbijo, je mogoče poročati o večji osredotočenosti na manjšinska vprašanja. Ustavne določbe o manjšinah so bile okrepljene. Romska manjšina je bila še naprej deležna pozornosti, zlasti z izboljšavami na področju predšolske izobrazbe. Raven financiranja, ki je na voljo za organizacije manjšin, je bila kljub finančnim varčevalnim ukrepom le malo znižana. Vendar imajo manjšine še naprej veliko težav. Hrvaška mora še naprej spodbujati strpnost do srbske manjšine. Sprejeti mora tudi ustrezne ukrepe za zaščito tistih, ki bi še vedno lahko bili žrtve groženj oziroma diskriminacije, sovražnosti ali nasilja. Romska manjšina živi v zelo težkih življenjskih razmerah in izzivi ostajajo na področjih izobraževanja, socialnega in zdravstvenega varstva, zaposlovanja ter dostopa do osebnih dokumentov. Manjšine imajo še vedno težave na področju zaposlovanja v smislu nizke zastopanosti v državni upravi, sodstvu in policiji, pa tudi v širšem javnem sektorju.

Na področju *beguncev* je bilo doseženega nekaj napredka. Begunci so se še naprej vračali na Hrvaško. Zagotavljanje nastanitve nekdanjim imetnikom stanovanjske in najemniške pravice se je nadaljevalo. Sprejet je bil spremenjen akcijski načrt za pospešeno izvajanje zaostalih vladnih načrtov za odobritev nastanitev iz leta 2009, da bi se celovito izvajali leta 2011. Nekolikšen napredek je bil dosežen pri obnovi poškodovanih hiš. Zmanjšan je bil precejšen zaostanek pri obravnavi pritožb zoper zavrnjene zahteve za pomoč za obnovo. Izvajanje odločb o priznavanju pravic do pokojnine se je nadaljevalo. Toda napredek pri izpolnjevanju ciljev glede nastanitve za leto 2009 je bil počasen. Več tisoč vlog za nastanitev je treba še v celoti obravnavati in beguncem, ki se vračajo, dati na voljo stanovanja. Številne pritožbe za

obnovo stanovanj še niso rešene. Prizadevati si je treba za vzpostavitev potrebnih pogojev za stalno vrnitev beguncev.

V zvezi z **regionalnimi vprašanji in mednarodnimi obveznostmi** Hrvaška še naprej sodeluje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo. Posebna projektna skupina, ki jo je ustanovila vlada, si mora še naprej prizadevati, da zasledi ali poišče manjkajoče dokumente v zvezi z uporabo topništva, ki jih je zahteval urad tožilca Mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo. Postopek v zvezi s Sarajevsko deklaracijo je dobil nov zagon po ministrskem srečanju, ki je marca 2010 potekalo v Beogradu med Bosno in Hercegovino, Hrvaško, Črno goro in Srbijo, ki so se strinjale, da bodo sodelovale na področju razlage statističnih podatkov glede beguncev. Države so se prav tako zavezale, da bodo do konca leta poiskale rešitve za več odprtih vprašanj.

Hrvaška je bila še naprej dejavno udeležena v regionalnih pobudah, tudi v Procesu sodelovanja v jugovzhodni Evropi, Svetu za regionalno sodelovanje in Srednjeevropskem sporazumu o prosti trgovini. Hrvaški predsednik je prevzel proaktivni pristop glede regionalnega sodelovanja. Dvostranski odnosi z drugimi državami širitve in sosednjimi državami članicami EU se še naprej razvijajo, tudi s Srbijo. Odnosi s Slovenijo so se izboljšali s podpisom mednarodnega arbitražnega sporazuma glede meje.

Svetovna gospodarska in finančna kriza je hudo prizadela hrvaško **gospodarstvo**. Država se je v prvem četrtletju leta 2009 znašla v recesiji in do sredine leta 2010 še ni bilo vidnih jasnih znakov oživitve gospodarstva. Brezposelnost, javni primanjkljaj in javni dolg so se znatno povečali. Zunanja zadolženost se je nadalje povečala in je ključna šibka točka gospodarstva. Monetarna stabilnost se je ohranila po zaslugi politik centralne banke in finančni sektor je sorazmerno dobro preстал krizo.

V zvezi z **gospodarskimi merili** je Hrvaška vzpostavila delujoče tržno gospodarstvo. Država bi se morala biti sposobna spopasti s pritiski konkurence in tržnimi silami v Uniji, pod pogojem, da bo odločno izvajala svoj obsežni program reform in tako zmanjšala strukturne pomanjkljivosti.

Ohranilo se je splošno politično soglasje o temeljih tržnega gospodarstva. Načrt za oživitev gospodarstva je srednjeročno usmeril gospodarsko politiko. Koristi programa za rast in mednarodno konkurenčnost so odvisne od njegovega učinkovitega izvajanja. Ob upoštevanju obstoječih omejitev je makroekonomska politika na splošno omogočila odziv na posledice svetovne gospodarske in finančne krize. Monetarni politiki je uspelo ohraniti menjalni tečaj in finančno stabilnost, hkrati pa ublažiti likvidnostne pritiske. Primanjkljaj tekočega računa se je zaradi recesije zmanjšal in inflacijski pritiski so se nadalje slabili. Bančni sektor je ostal odporen na pretrese.

Strukturne reforme pa so na splošno zelo počasi napredovale, tudi v zvezi s privatizacijo in prestrukturiranjem podjetij, ki prinašajo izgubo. Trg dela je ostal zelo tog z nizko stopnjo zaposlenosti in delovne aktivnosti, ki sta se med recesijo dodatno znižali. Na fiskalnem področju so si organi v omejenem obsegu prizadevali za obvladovanje naraščajočega primanjkljaja in povečanje učinkovitosti javne porabe. Plačila za socialne transferje so ostala visoka in niso dobro usmerjena, številna podjetja v državni lasti pa so še naprej prejemala državno pomoč v obliki neposrednih in posrednih subvencij ter jamstev. Ključna izziva za doseg srednjeročne fiskalne vzdržnosti sta še vedno izboljšanje proračunskega postopka in discipline ter povečanje učinkovitosti javne porabe. Pogoji za vlagatelje so bili še naprej neugodni zaradi prevelike regulativne obremenitve in številnih drugih dajatev.

Hrvaška je izboljšala svojo **sposobnost za prevzem obveznosti članstva**. Priprave na izpolnitev zahtev EU dobro napredujejo in raven usklajenosti s pravili EU je v večini sektorjev dobra. Na večini področij je bil dosežen nadaljnji napredek, tudi v okviru tistih poglavij, ki je v veliki meri že usklajena s pravnim redom EU. Na nekaterih področjih so potrebna dodatna prizadevanja za izboljšanje upravnih zmogljivosti, ki so potrebne za pravilno izvajanje pravnega reda EU.

Na področju *prostega pretoka blaga* je bil dosežen dober napredek in v okviru tega poglavja je usklajevanje s pravnim redom EU dobro napredovalo. Potrebna pa so dodatna prizadevanja, zlasti glede ugotavljanja skladnosti, meroslovja in nadzora trga. Hrvaška mora zaključiti usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU in okrepiti zmogljivosti izvajanja. O dobrem napredku je mogoče poročati na področju *prostega gibanja delavcev*, na katerem je bila dosežena zadovoljiva raven pravne usklajenosti. Potrebna so dodatna prizadevanja, zlasti za boljše usklajevanje sistemov socialne varnosti.

Napredek je bil dosežen na področju *pravice do ustanavljanja in svobode opravljanja storitev*, zlasti glede vzajemnega priznavanja poklicnih kvalifikacij in glede poštnih storitev. Na splošno je usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU zadovoljivo. Večja prizadevanja so potrebna za zaključitev usklajevanja nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU, zlasti na področju vzajemnega priznavanja poklicnih kvalifikacij, in prenos direktive o storitvah. Še naprej si je treba prizadevati za izboljšanje upravnih zmogljivosti.

Nadaljnji napredek je bil dosežen pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področju *prostega pretoka kapitala*. Stalna prizadevanja so potrebna za dokončanje liberalizacije gibanj kapitala in boljše izvrševanje zakonodaje na področju preprečevanja pranja denarja.

Na področju *javnih naročil* je mogoče poročati o dobrem napredku, zlasti glede izboljšanja sposobnosti glavnih zainteresiranih strani za usklajevanje in izvajanje politike javnih naročil. Sposobnost učinkovite uporabe zakonov je treba še dodatno okrepiti na vseh ravneh sistema javnih naročil.

V okviru poglavja o *pravu družb* je mogoče poročati o nekolikšnem napredku. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je na dobri poti. Dodatna prizadevanja so potrebna na področju revizij.

O napredku je mogoče poročati na področju *prava intelektualne lastnine*. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je doseglo zelo visoko raven in v zvezi z njegovim izvrševanjem je mogoče poročati o napredku. Splošno ozaveščenost o pravicah intelektualne lastnine je še vedno treba krepiti.

Precejšen napredek je bil dosežen na področju *politike konkurence*, zlasti za dokončanje postopka oddaje javnih naročil za prestrukturiranje ladjedelnic. Na splošno je bila dosežena dobra raven usklajenosti. Vendar pa so še vedno potrebna nadaljnja prizadevanja za sprejetje načrtov za prestrukturiranje v skladu s pravnim redom EU na področju državnih pomoči za ladjedelnice v težavah, izboljšanje rezultatov hrvaškega urada za konkurenco v boju proti kartelom ter nadaljnje izboljšanje upravnih zmogljivosti, zlasti na področju preprečevanja monopolov. Zaključiti je treba uskladitev hrvaškega zakona o radioteleviziji s pravnim redom EU. Posodobiti je treba tudi nacionalne načrte za prestrukturiranje v jeklarski industriji.

O znatnem napredku je mogoče poročati na področju *finančnih storitev*, tako glede usklajevanja zakonodaje s pravnim redom EU kot krepitev upravnih sredstev. Vendar je treba nadalje izboljšati upravne zmogljivosti regulatorjev.

Hrvaška je precej napredovala na področju *informacijske družbe in medijev* ter dosegla visoko raven usklajenosti nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Vseeno pa so potrebna stalna prizadevanja za okrepitev sposobnosti dveh nacionalnih regulatorjev za pravilno uporabo pravnega okvira. Liberalizacija vseh segmentov trgov elektronskih komunikacij se mora nadaljevati.

O dobrem napredku je mogoče poročati na področju *kmetijstva in razvoja podeželja*, zlasti glede vzpostavitve in delovanja plačilne agencije ter integriranega upravnega in kontrolnega sistema ter glede skupne ureditve trga. Vendar pa si je treba na teh ključnih področjih skupne kmetijske politike še naprej občutno prizadevati. Hrvaška mora sistem za podporo kmetijstvu prav tako v celoti uskladiti s pravnim redom EU in povečati zmogljivost črpanja sredstev za razvoj podeželja.

Dober napredek je bil dosežen v zvezi z usklajevanjem nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področju *varnosti hrane ter veterinarske in fitosanitarne politike*, zlasti s sprejetjem in izvajanjem sekundarne zakonodaje. Prenos pravnega reda EU je v vseh sektorjih dobro napredoval. Precejšen napredek je bil dosežen s sprejetjem nacionalnega programa za posodobitev obratov za predelavo hrane živalskega izvora in stranskih živalskih proizvodov. Potrebna so trajna prizadevanja v zvezi z izvajanjem programa, krepitevjo upravnih zmogljivosti in sposobnosti nadzora ter vzpostavitvijo mejnih kontrolnih točk.

Hrvaška je na področju *ribištva* dobro napredovala pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Priprave za izvajanje ribiške politike so dobro napredovale. Hrvaška mora izboljšati izvajanje zakonodaje, zlasti na področjih upravljanja ladjevja, inšpekcije in nadzora ter strukturne politike.

Na področju *prometa* je bil dosežen nadaljnji napredek. Na splošno je raven usklajenosti dobra. V letalskem sektorju pa je treba zaključiti uskladitev nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Dodatna prizadevanja so še potrebna za izvajanje in izvrševanje pravnega reda EU.

Nadaljnji napredek je bil dosežen na področju poglavja o *energetiki*, v okviru katerega je raven usklajevanja nacionalne zakonodaje visoka. Precejšnja prizadevanja pa so potrebna za povečanje uspešnosti uprave in neodvisnosti regulativnih organov v energetske sektorju.

Na področju *obdavčenja* je bil dosežen napredek, zlasti glede operativnih zmogljivosti in uvajanja računalniške tehnologije. Hrvaška zakonodaja na področju neposrednega in posrednega obdavčenja je večinoma usklajena s pravnim redom EU. Vseeno je potrebno nadaljnje usklajevanje, še zlasti na področjih DDV in trošarin. Nadaljevati je treba tudi prizadevanja za izboljšanje upravnih zmogljivosti, vključno z medsebojno povezanostjo informacijskih tehnologij.

Nadaljnji napredek je bil dosežen na področju *gospodarske in monetarne politike*, na katerem je usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na splošno dejansko zaključeno.

Na področju *statistike* je bil dosežen znaten napredek glede posodobitve statistične infrastrukture. Dosežena je dobra raven usklajenosti nacionalne zakonodaje. Še naprej si je treba prizadevati za popolno uskladitev hrvaške statistike z zahtevami EU.

V zvezi s *socialno politiko in zaposlovanjem* je bil dosežen dober napredek. Raven usklajenosti nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je dobra. Ostajajo pa nekatere vrzeli v zvezi z usklajevanjem zakonodaje, zlasti glede prenosa direktiv delovnega prava ter na področjih nediskriminacije in enakosti spolov. Upravne zmogljivosti je treba nadalje krepiti.

Hrvaška je napredovala na področju *podjetniške in industrijske politike*, zlasti glede načel in instrumentov politike. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je zelo napredovalo. Nadaljnja trajna prizadevanja je treba usmeriti v izboljšanje poslovnega okolja. Še naprej si je treba prizadevati za prestrukturiranje jeklarstva in zlasti ladjedelništva.

Hrvaška je nadalje napredovala pri razvoju *vseevropskih omrežij*. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je zaključeno.

Dober napredek je bil dosežen na področju *regionalne politike in usklajevanja strukturnih instrumentov*, zlasti v zvezi s pripravo strateških dokumentov ter določitvijo institucij in mehanizmov za izvajanje kohezijske politike EU, zaposlovanje in usposabljanje novega osebja. Priprave Hrvaške za izvajanje kohezijske politike EU so relativno dobro napredovale. Hrvaška mora zaključiti svoje priprave, pri čemer se mora osredotočiti na vzpostavitev zrele projektne strukture in črpanje sredstev.

Hrvaška je dobro napredovala na področjih *sodstva in temeljnih pravic*. Reforma sodstva se je nadaljevala s sprejetjem nove zakonodaje za okrepitev neodvisnosti pravosodja in nadaljnje zmanjšanje sodnih zaostankov. Pravosodna reforma ostaja zahtevna naloga in bistveni izzivi še ostajajo, zlasti glede učinkovitosti, neodvisnosti in odgovornosti pravosodja. Prizadevanja za preprečevanje korupcije so bila pospešena, kar je privedlo do nekaterih pozitivnih rezultatov, vendar korupcija še vedno prevladuje na mnogih področjih. Še vedno je treba pridobiti izkušnje na področju učinkovitega preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter sodb, zlasti za korupcijo na visoki ravni. Preventivne ukrepe, kot je boljša preglednost javne porabe, je treba okrepiti. Varstvo temeljnih pravic je bilo okrepljeno, vendar ga je treba izboljšati v praksi, zlasti za manjšine in begunce.

Hrvaška je znatno napredovala na področju *pravice, svobode in varnosti*. Azilni sistem je bil znatno izboljšan, vendar je treba pozornost nameniti vključevanju oseb, ki jim je bila priznana zaščita na Hrvaškem, in zaščiti mladoletnih nezakonitih migrantov. Na področju vizumov je bil dosežen dober napredek. Vendar je treba na tem področju nadaljevati postopek usklajevanja nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Na področju zunanjih meja je bil dosežen napredek. Vendar je treba spremeniti več vidikov akcijskega načrta za integrirano upravljanje meja in pospešiti posodobitev opreme. Precejšen napredek je bil dosežen na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih in civilnih zadevah. Napredek se je nadaljeval tudi v politiki boja proti narkotikom.

Napredek na področju *znanosti in raziskav* se je nadaljeval, vendar se je zaradi gospodarske in finančne krize upočasnil. Prizadevanja so potrebna za nadaljnjo krepitev zmogljivosti na področju raziskav, zagotavljanje usposabljanja in povečanje naložb industrije ter malih in srednjih podjetij v raziskave. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področjih *izobraževanja in kulture* je nadalje napredovalo. Dosežena je bila dobra raven usklajenosti. Hrvaška mora nadaljevati svoja prizadevanja za pripravo na upravljanje programov Vseživljenjsko učenje in Mladi v akciji.

Dober napredek je bil dosežen v okviru poglavja *okolje* glede usklajevanja in izvajanja zakonodaje. Usklajevanje zakonodaje na področju kakovosti vode in v določeni meri tudi

podnebnih sprememb je treba zaključiti. Izboljšati je treba izvajanje horizontalnega pravnega reda EU in sodelovanje z nevladnimi organizacijami, dejavnimi na področju okolja. Priprave Hrvaške so na splošno skoraj zaključene. Hrvaška mora nadaljevati krepitev upravnih zmogljivosti, zlasti na lokalni ravni.

Na področjih *varstva potrošnikov in zdravja* je bil dosežen dober napredek. Raven usklajenosti nacionalne zakonodaje je dobra. Trajna prizadevanja so potrebna za nadaljnjo krepitev upravnih zmogljivosti.

Dosežen je bil dober napredek glede *carinske unije*. Hrvaška carinska zakonodaja je v zelo veliki meri usklajena s pravnim redom EU. Hrvaška je še naprej napredovala na področju informacijske tehnologije, zlasti na področju medsebojne povezanosti. Potreben je nadaljnji napredek pri odpravi zadnjih neskladnosti v hrvaški zakonodaji, izvajanju protikorupcijske strategije in pripravi za medsebojno povezanost informacijskih tehnologij.

Na področju *zunanjih odnosov* je bilo doseženega nekaj napredka. Hrvaška je dosegla visoko raven uskladitve zakonodaje ter še naprej usklajuje svoja stališča v mednarodnih *forumih*. Vendar pa mora Hrvaška posebno pozornost nameniti celovitemu spoštovanju mednarodnih obveznosti pri uporabi zaščitnih ukrepov. Dodatna sredstva je treba dodeliti razvojni politiki in humanitarni pomoči.

Hrvaška je nadalje napredovala na področju *zunanje, varnostne in obrambne politike*. Še naprej je sodelovala v več vojaških in civilnih misijah EU. Na splošno je Hrvaška dosegla visoko stopnjo usklajenosti. Še naprej mora krepiti izvajanje in izvrševanje nadzora nad orožjem, vključno s preglednostjo z orožjem povezanih podatkov.

O napredku je mogoče poročati na področju *finančnega nadzora*. Okrepljena je bila neodvisnost državnega revizijskega organa. Prizadevanja bi se zdaj morala osredotočiti na trajnost reform. Organi, vključeni v strukturo za usklajevanje boja proti goljufijam, morajo povečati svoja prizadevanja za učinkovito izvajanje strategije za boj proti goljufijam.

Na področju *finančnih in proračunskih določb* je bil dosežen nadaljnji napredek. Institucionalne zmogljivosti za uporabo pravil o lastnih sredstvih so bile nadalje razvite. Hrvaška je dosegla dobro raven usklajenosti s pravnim redom EU in sposobnosti za njegovo izvajanje, razen na področju prelevmanov za sladkor. Hrvaška mora nadalje okrepiti svoje zmogljivosti za usklajevanje.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija še naprej zadostno izpolnjuje **politična merila**. Po obsežnih reformah leta 2009 je država nadalje napredovala, čeprav neenakomerno. Na splošno je vladna koalicija stabilna in politične sile med seboj sodelujejo. Nekoliko napredka je bilo doseženega na področjih reforme parlamenta, policije, sodstva, javne uprave ter spoštovanja in varstva manjšin. Vseeno so na večini področij, povezanih s političnimi merili, potrebna nadaljnja prizadevanja, zlasti zaradi odziva na pomembne trenutne pomisleke glede neodvisnosti sodstva, reforme javne uprave in svobode izražanja v medijih. Okrepiti je treba politični dialog.

Ohridski okvirni sporazum ostaja v državi bistveni element **demokracije in pravne države**. Nekolikšen napredek je bil dosežen pri izvajanju zakona o jezikih, decentralizaciji in pravični zastopanosti. Potrebna so stalna prizadevanja v okviru dialoga, da se izpolnijo cilji sporazuma in zagotovi njegovo celovito izvajanje.

Dosežen je bil nadaljnji napredek na področju reforme *parlamenta*. Sprejete so bile spremembe poslovnika, ki zagotavljajo pravice opozicije. Parlament je sprejel ukrepe za povečanje svojih institucionalnih zmogljivosti, zlasti z ustanovitvijo parlamentarnega inštituta. Vendar pa je bil dialog o medetničnih odnosih oviran zaradi težav, ki jih je ustrezní parlamentarni odbor imel pri rednem sestajanju.

Partnerji *vladne* koalicije še naprej konstruktivno sodelujejo. Zavezani so reformam za pripravo države na pristop k Evropski uniji. Vseeno pa je treba več razpravljati o vprašanjih v zvezi z medetničnimi odnosi. Da bi postopek decentralizacije napredoval v skladu z Ohridskim okvirnim sporazumom so potrebna dodatna prizadevanja. Finančni okvir za lokalno upravo mora biti preglednejši in pravičnejši. Nadalje je treba razvijati sodelovanje vlade z nacionalnim svetom za evropsko povezovanje.

Nekolikšen napredek je bil dosežen na področju delovanja *javne uprave*. Sprejet je bil zakon o javnih uslužbencih. Začel je veljati zakon o notranjih zadevah v zvezi z reformo policije in sprejeta je bila večina izvedbene zakonodaje. Precejšnja nadaljnja prizadevanja pa so potrebna za zagotovitev preglednosti, strokovnosti in neodvisnosti državne uprave. Na vseh ravneh javne uprave je bilo mogoče zaslediti neprimerno politično vmešavanje v zaposlovanje in napredovanje. Pravni okvir je treba nadalje izboljšati, zlasti glede zaposlovanja osebja, ki temelji na zaslugah. V mnogih primerih postopek pretvorbe velikega števila začasnih delovnih mest v stalna ni zagotovil konkurenčnega zaposlovanja, ki temelji na zaslugah.

Na področju *reforme pravosodja* je bil dosežen delen napredek. Učinkovitost sodišč je bila okrepljena z boljšim upravljanjem proračuna. Obstajajo pa razlogi za zaskrbljenost glede neodvisnosti in nepristranskosti sodstva: pri izvajanju obstoječih pravnih določb v praksi ni bilo doseženega nadaljnjega napredka. V tem okviru je pomembno, da imajo diplomanti akademije za usposabljanje sodnikov in tožilcev prednost pri novih zaposlitvah.

Na področju *politike za preprečevanje korupcije* je bil dosežen napredek. Izvedene so bile obsežne policijske operacije, v okviru katerih so bili uporabljeni posebni preiskovalni ukrepi. Pravni in institucionalni okvir sta na splošno vzpostavljena, izkušnje na področju uspešnih obsodb za kazniva dejanja korupcije na visoki ravni pa je treba okrepiti. Obstoječe določbe o prijavi premoženjskega stanja, konfliktu interesov in financiranju političnih strank se ne izvajajo učinkovito. Državni komisiji za preprečevanje korupcije je treba zagotoviti potrebna sredstva. Korupcija ostaja precej razširjena na več področjih in pomeni resen problem.

Vzpostavljena sta pravni in institucionalni okvir na področju *človekovih pravic in varstva manjšin, državljanske in politične pravice* pa se na splošno spoštujejo. Toda obstoječa pravna jamstva na tem področju je treba v celoti izvrševati.

Polodprti oddelek zapora Idrizovo, v katerem so bili razmere ponižujoče in nečloveške, je bil zaprt. Strategija za obravnavo preostalih resnih pomanjkljivosti glede razmer v zaporih napreduje počasi. Nadzor organov pregona ostaja nepopoln. Na področju svobode izražanja je vse več zaskrbljenosti glede političnega vmešavanja v medije in neprimernih pritiskov na novinarje. Udeležba civilne družbe v postopek oblikovanja politik ostaja omejena.

Varuh človekovih pravic je bil še naprej glavni sogovornik za področje varstva in spodbujanja človekovih pravic. Njegova delovna obremenitev v obdobju poročanja se je povečala. Vendar se je delež priporočil, ki so jih sprejeli državni organi, zmanjšal. Pooblastila in sredstva varuha človekovih pravic je treba okrepiti.

Pravne določbe za varstvo *socialnih in gospodarskih pravic* so na splošno določene. Strategija proti nasilju v družini se je še naprej izvajala. Sestava ekonomskega in socialnega sveta je bila odobrena, kar olajšuje socialni dialog. Okvirni protidiskriminacijski zakon je bil sprejet. V njem pa ni omenjene diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti. Razviti je treba strateški pristop na področju enakih možnosti. Dodatna prizadevanja so potrebna za izvajanje mladoletniškega kazenskega prava in konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah.

Na področju *spoštovanja in varstva manjšin ter kulturnih pravic* je bil dosežen napredek. Nekolikšen napredek je bil dosežen glede pravične zastopanosti in vlada je sprejela ukrepe za pospeševanje medetničnega vključevanja v izobraževalni sistem. Kljub temu ostaja vključevanje etničnih skupnosti omejeno in potreben je večji dialog za spodbujanje zaupanja, zlasti na področjih kulture in jezika. V zvezi s pravicami Romov se je število oseb brez osebnih dokumentov znižalo. Sprejeti so bili ukrepi za preprečevanje neprimerne namestitve otrok v posebne šole. Romi pa še vedno živijo v zelo težkih življenjskih razmerah in se soočajo z diskriminacijo.

V zvezi z **regionalnimi vprašanji in mednarodnimi obveznostmi** je Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija še naprej v celoti sodelovala z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo. Nacionalna sodišča obravnavajo zadeve, ki jih je Mednarodno kazensko sodišče za nekdanjo Jugoslavijo vrnilo v odločanje nacionalnim organom.

V zvezi z Mednarodnim kazenskim sodiščem dvostranski sporazum z Združenimi državami Amerike o imuniteti ni v skladu s skupnimi stališči in vodilnimi načeli EU. Država mora svoje stališče uskladiti s stališčem EU.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija je bila še naprej dejavno udeležena v pobudah za regionalno sodelovanje, tudi v procesu sodelovanja v jugovzhodni Evropi, Svetu za regionalno sodelovanje in Srednjeevropskem sporazumu o prosti trgovini.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija je dejavna partnerica v regiji in njeni dvostranski odnosi s sosednjimi državami so na splošno dobri. Z zaključitvijo razmejitve meje s Kosovom Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija nima nerešenih sporov glede meja. Toda na odnose z Grčijo je še naprej negativno vplivalo nerešeno vprašanje glede imena. Država sodeluje v pogovorih za njegovo rešitev pod okriljem Združenih narodov. Treba se je izogibati dejanjem in izjavam, ki bi lahko negativno vplivali na dobre sosedske odnose. Med pozitivnimi ukrepi so neposredna srečanja na najvišji politični ravni, čeprav ta zagon še ni privedel do dejanskih rezultatov. Bistvenega pomena ostaja, da se ohranijo dobri sosedski odnosi ter da se pod okriljem ZN poišče rešitev vprašanja glede imena, ki se doseže s pogajanjem in je obojestransko sprejemljiva.

Gospodarstvo Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije se je zaradi nizke izpostavljenosti finančnega sektorja slabi mednarodni aktivni, zanesljivosti prilivov zasebnega kapitala in stabilnosti javnega sektorja le rahlo skrčilo. Strukturne reforme so se nadaljevale. Toda visoka raven strukturne brezposelnosti, zlasti med mladimi in nižje izobraženimi, še naprej povzroča veliko zaskrbljenost. Uvedene so bile nekatere manjše izboljšave glede odprave šibkih točk na institucionalnem področju, vendar pomanjkljivosti v zvezi s pravno državo še naprej negativno vplivajo na poslovno okolje.

V zvezi z **gospodarskimi merili** Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija še naprej dobro napreduje. Na nekaterih področjih je dosegla nadaljnji napredek pri vzpostavitvi delujočega tržnega gospodarstva, zlasti z zmanjšanjem ovir pri vstopu na trg in izstopu z njega ter izboljšanjem sposobnosti sodišč za obravnavanje zadev, povezanih z

gospodarstvom. Država bi se morala v srednjeročnem obdobju spopasti s pritiski konkurence in tržnimi silami v Uniji pod pogojem, da bo odločno izvajala svoj program reform in tako zmanjšala znatne strukturne pomanjkljivosti.

Država je ohranila splošno soglasje o bistvenih elementih gospodarskih politik. Monetarna politika, ki temelji na *de facto* fiksni vezavi državne valute na euro, je prispevala k makroekonomski stabilnosti. Po ekspanzivnem pristopu leta 2008 je fiskalna politika v letu 2009 postala bolj usmerjena v stabilnost. Zunanja bilanca države se je izboljšala ter kaže na rahlo oživitve izvoza, znižanje uvoza zaradi šibkega domačega povpraševanja in močne prilive zasebnega kapitala. Privatizacija je večinoma zaključena. Liberalizacija cen in trgovine je na splošno dosežena. Nekaj nadaljnjega napredka je bilo doseženega pri izboljšanju vstopa na trg in registracije ter poenostavitvi regulativnega okvira. Stečajni postopki so bili še skrajšani in vpis nepremičnin v zemljiško knjigo je večinoma zaključen. Finančni sektor je dobro prestal krizo in neodvisnost nekaterih nadzornih in regulativnih organov je bila okrepljena.

Zaradi večjih fiskalnih primanjkljajev se je javni dolg povečal. Kakovost javne porabe se je poslabšala, deloma zaradi znižanja srednjeročne kapitalske porabe. Brezposelnost je ostala zelo visoka. Pritok neposrednih tujih naložb se je z že nizke stopnje še naprej nižal. Delovanje tržnega gospodarstva še vedno ovirajo institucionalne pomanjkljivosti, pomanjkanje stabilnosti v upravi in pomanjkljivosti v zvezi s pravno državo. Pomanjkanje posvetovanj z zainteresiranimi stranmi pred sprejetjem vladnih odločitev ovira predvidljivost poslovnega okolja. V sodstvu so še vedno ozka grla, regulativni in nadzorni organi pa včasih niso dovolj neodvisni in nimajo zadostnih sredstev, da bi lahko učinkovito izvajali svoje naloge. Stopnja pravne varnosti ostaja nizka, kar negativno vpliva na privlačnost države za tuje vlagatelje. Neformalni sektor ostaja pomemben izziv.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija je nekoliko napredovala pri izboljšanju svoje **sposobnosti za prevzem obveznosti članstva**, zlasti na področjih prostega pretoka blaga, prava družb, finančnih storitev ter pravice, svobode in varnosti. Manj napredka je bilo doseženega na nekaterih drugih področjih, kot so javna naročila, informacijska družba in mediji ter socialna politika in zaposlovanje. Na splošno je bil pri izpolnjevanju prednostnih nalog partnerstva za pristop dosežen nadaljnji napredek. Potrebna pa so trajna prizadevanja za izboljšanje upravnih zmogljivosti za izvajanje in izvrševanje zakonodaje. Zaveze iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma so bile izvedene.

Dober napredek je bil dosežen na področju *prostega pretoka blaga*. Del horizontalnega in sektorskega pravnega reda EU je bil prenesen v nacionalno zakonodajo. Upravne zmogljivosti organov za nadzor trga ne zadostujejo za zagotavljanje izvrševanja tehnične zakonodaje. Na področju *prostega gibanja delavcev* je mogoče poročati o majhnem napredku. Nekoliko napredka je bilo doseženega na področju *pravice do ustanavljanja in svobode opravljanja storitev*, zlasti na področju poštnih storitev. Priprave na vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij so v začetni fazi. Na področju *prostega pretoka kapitala* je bil dosežen splošen napredek. Omejitve ostajajo glede kratkoročnih kapitalskih tokov in čezmejnih plačilnih transferjev. Zakonodajni okvir, upravne zmogljivosti in rezultati izvrševanja na področju boja proti pranju denarja so zmerno napredovali.

Na področju *javnih naročil* je bil dosežen napredek. Urad za javna naročila je sprejel strategijo za razvoj sistema javnih naročil. Zakonodaja o koncesijah in javno-zasebnih partnerstvih ni usklajena s pravnim redom EU. Upravne zmogljivosti za uporabo pravil za oddajo javnih naročil na operativni ravni še vedno niso zadovoljive. Na področju *prava družb*

je bil dosežen dober napredek. Vendar je usklajevanje s pravnim redom EU na področju revizije še vedno na začetni stopnji. Pri krepitvi pravnega okvira na področju *intelektualne lastnine* je bilo doseženega nekaj napredka. Izvaja se nacionalna strategija o pravicah intelektualne lastnine. Potrebna pa so dodatna prizadevanja glede izvrševanja.

Nekaj napredka je bilo doseženega na področju *konkurence*. Število predhodnih odločitev na področju državnih pomoči se je zmerno povečalo. Vendar je treba človeške vire in finančna sredstva komisije za varstvo konkurence okrepiti na področju preprečevanja monopolov.

Na splošno je bil dosežen dober napredek na področju *finančnih storitev*. Vložena so bila prizadevanja za ureditev in nadzor zavarovalniškega sektorja. Nekatere finančne storitve, kot je zakup, je še treba regulirati ali nadzirati.

Na področju *informacijske družbe in medijev* ni bil dosežen enakomeren napredek. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU in liberalizacija trga se izboljšujeta. Vendar je treba še vedno zagotoviti sposobnost preživetja javne radiotelevizije. Zakonodaja o medijih še ni usklajena z direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah.

Na področju *kmetijstva in razvoja podeželja* je bil dosežen napredek. Politika razvoja podeželja se postopoma usklajuje z zahtevami EU. Operativni strukturi AFSARD in IPARD sta bili okrepljeni, medtem ko je treba zmogljivosti drugih upravnih organov v tem sektorju še izboljšati. Za usklajevanje s pravnim redom EU si je treba še naprej trajno prizadevati. Nekaj napredka je bilo doseženega na področju *varnosti hrane, veterinarske in fitosanitarne politike*, zlasti v zvezi s pripravljenostjo zakonodaje in njenim izvajanjem s strani nosilcev živilske dejavnosti. Upravne zmogljivosti je treba okrepiti, zlasti glede učinkovitosti sistemov spremljanja in nadzora.

Nekaj napredka je mogoče opaziti na področju *prometne politike*. Izzivi so se pojavili v zvezi s postopkom odpiranja trga za storitve železniškega prometa. Nadalje si je treba prizadevati za izboljšanje delovanja varnostnih organov, zlasti odbora za preiskave letalskih nesreč.

Nekaj napredka je bilo doseženega v sektorju energetike. Sprejete so bile nove energetske strategije. Vendar je treba še vedno uzakoniti nov celovit energetski zakon. Tarife električne energije niso popoln odraz stroškov. Čeprav je bil dosežen dober napredek, pa spor z upravljavcem distribucijskega omrežja, pomembnim vlagateljem v EU, še ni rešen. Regulativni organ na področju energetike in regulativni organ za varstvo pred sevanjem morata postati funkcionalno neodvisna.

Na področju usklajevanja zakonodaje o neposrednem in posrednem *obdavčenju* s pravnim redom EU ni bilo doseženega napredka. O nekolikšnem napredku je mogoče poročati na področju operativnih zmogljivosti davčne uprave v zvezi s storitvami za davkoplačevalce in učinkovitostjo revizij. Preiskovalne zmogljivosti na področju revizij in davkov za boj proti davčnim utajam ostajajo šibke.

Na področju *gospodarske in monetarne politike* je bil dosežen delen napredek. Uskladitev nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU še ni končana in upravne zmogljivosti za izvajanje politik se zelo razlikujejo. Na področju *statistike* je bil dosežen dober napredek. Vendar pa stanje glede virov državnega statističnega urada ostaja slabo in zagotoviti je treba pravično zastopnost. Pomembno je zagotoviti sredstva za popis prebivalstva in stanovanj leta 2011. Prizadevanja za izboljšanje sektorske statistike je treba nadaljevati, zlasti za gospodarsko statistiko.

Pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področju *socialne politike in zaposlovanja* je bil dosežen majhen napredek. Sprejet je bil okvirni protidiskriminacijski zakon, vendar z znatnimi vrzelmi in brez podpore ustreznih skupin civilne družbe. Tristranski in dvostranski socialni dialog je še naprej slab. Vključevanje invalidov in drugih družbeno izključenih oseb je počasno.

Na področju *podjetniške in industrijske politike* je bilo doseženega nekaj napredka. Dober napredek je bil dosežen pri zmanjševanju upravnih ovir in stroškov za poslovanje podjetij. Ustanovljeni so bili novi organi. Za njihovo delovanje so bila dodeljena precejšnja sredstva. Strategije za podporo družbam ter sektorju malih in srednjih podjetij potrebujejo več finančne pomoči.

Na področju *vseevropskih omrežij* je bilo doseženega nekaj napredka. Država še naprej dejavno sodeluje v Prometnem observatoriju za jugovzhodno Evropo in Energetski skupnosti. Vendar pa napredek glede koridorja X močno zamuja.

Nekaj neenakomernega napredka je bilo doseženega na področju *regionalnega razvoja in usklajevanja strukturnih skladov*. Izvajanje operativnega programa za regionalni razvoj precej zamuja. Upravne zmogljivosti v resornih ministrstvih, zlasti strokovno znanje in izkušnje, je treba okrepiti. Prav tako je treba okrepiti pripravo in izvajanje projektov, da se v prihodnosti zagotovi črpanje sredstev iz instrumenta za predpristopno pomoč. Na splošno je na področju regionalne politike in usklajevanja strukturnih instrumentov usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na začetni stopnji.

Delen napredek je bil dosežen v zvezi z reformo *sodstva* in varstvom *temeljnih pravic*, nekaj napredka pa je bilo doseženega na področju boja proti *korupciji*. Sodni svet in Svet državnih tožilcev morata zagotoviti visoke standarde neodvisnosti in nepristranskosti sodstva v praksi. Policija je izvedla obsežne protikorupcijske operacije, pri čemer je uporabila posebne preiskovalne ukrepe. Vendar je treba izkušnje na področju kaznivih dejanj korupcije na visoki ravni še vedno okrepiti. Novo zakonodajo o konfliktu interesov in financiranju političnih strank je treba učinkovito izvajati. Na področju temeljnih pravic sta pravni in institucionalni okvir večinoma vzpostavljeni, obstoječa pravna jamstva pa je treba celovito izvrševati.

Na področju *pravice, svobode in varnosti* je mogoče poročati o dobrem napredku v zvezi z azilom, vizumsko politiko, zunanjimi mejami in schengenskim pravnim redom. Sprejeti so bili ukrepi za obravnavo povečanja števila prosilcev za azil v EU, ki se je pojavilo v prvem obdobju izvajanja režima potovanj brez vizumov. Ponovno povečanje števila prošelj za azil je bilo zabeleženo avgusta in septembra. Organi morajo še naprej obravnavati to vprašanje in informirati državljane o pravicah in obveznostih, ki izhajajo iz režima potovanj brez vizumov. Izvajanje reforme policije se je nadaljevalo in mednarodno policijsko sodelovanje se je izboljšalo. Obravnavati pa je treba vlogo ministrstva za notranje zadeve pri izdaji dovoljenj za prestopanje, pa tudi učinkovitost zunanjskega nadzornega mehanizma.

Na področju *znanosti in raziskav* se lahko poroča o nekolikšnem napredku. Stopnja sodelovanja v sedmem okvirnem programu za raziskave se je povečala. Pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področjih *izobraževanja, usposabljanja, mladine in kulture* je bil dosežen nekolikšen napredek. Vendar upravljanje programov Vseživljenjsko učenje in Mladi v akciji ostaja slabo.

Nadaljnji napredek je bil dosežen na področju *okolja*. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je napredovalo, zlasti v sektorjih kakovosti zraka in odpadkov. Vendar je

treba na področju voda precej okrepiti prizadevanja za uskladitev nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU. Upravne zmogljivosti in naložbe je treba znatno povečati. Nekoliko napredka je bilo doseženega na področju *varstva potrošnikov in zdravja*. V zvezi z javnim zdravjem je bil dosežen dober napredek na področju nadzora tobaka.

Na področju *carinske unije* je bilo doseženega nekoliko napredka, zlasti glede upravnih in operativnih zmogljivosti. Usklajevanje carinske zakonodaje s pravnim redom EU je dobro napredovalo, razen v primeru tranzita. Upravne zmogljivosti carinske uprave za izvajanje zakonodaje ter obravnavanje čezmejnega kriminala in korupcije je treba okrepiti.

Napredek je bil dosežen na področju *zunanjih odnosov*, zlasti v zvezi s skupno trgovinsko politiko. Država je napredovala na področju *zunanje, varnostne in obrambne politike*. Država je usklajena z večino deklaracij in skupnih stališč EU ter se je trajno zavezala sodelovanju v misijah SVOP. Trajna prizadevanja so potrebna za zmanjšanje števila nezakonitega orožja.

Na področju *finančnega nadzora* je bilo doseženega nekaj napredka. Funkcionalna in finančna neodvisnost državnega urada za revizijo sta bili okrepljeni, vendar nista bili vključeni v ustavo. Prizadevanja so potrebna za vzpostavitev sistemov finančnega upravljanja in nadzora. Na področju *finančnih in proračunskih določb* je bilo doseženega nekaj napredka glede izboljšanja operativnih zmogljivosti carinskih in davčnih organov ter državnega statističnega urada. Dodatna prizadevanja so potrebna za boj proti goljufijam v zvezi s carinami in DDV.

Bosna in Hercegovina

Bosna in Hercegovina je dosegla delen napredek pri izpolnjevanju **političnih meril**. Nekaj napredka, povezanega s pravno državo, je bilo doseženega zlasti na področjih, kot sta upravljanje meja in migracijska politika, z reformami, namenjenimi izpolnjevanju zahtev v zvezi z liberalizacijo vizumskega režima. Pomembni koraki so bili opravljeni tudi glede spodbujanja regionalne sprave in sodelovanja, zlasti na področju vračanja beguncev. Kljub temu splošno izvajanje reform ni bilo zadostno, notranje politično ozračje v predvolilnem obdobju pa je bilo v pretežni meri zaznamovano z nacionalističnimi govori. Politični voditelji nimajo skupne vizije o usmeritvi države, kar zaustavlja ključne reforme, povezane z EU, in onemogoča nadaljnji napredek v smeri EU.

Splošne volitve je ocenila Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi/Urad za demokratične institucije in človekove pravice kot na splošno v skladu z mednarodnimi standardi za demokratične volitve. Toda zaradi določb v okviru Daytonskega/Pariškega mirovnega sporazuma so se spet odvijale z omejitvami volilne pravice, povezanimi z narodno pripadnostjo in stalnim bivališčem. Spoštovanje demokratičnih načel in pravica do enake obravnave brez diskriminacije, kot je zapisano v Evropski konvenciji o človekovih pravicah, sta bistvena dela začasnega sporazuma. Zaostanki v zvezi z usklajevanjem ustave z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, kot je bilo to odločeno s sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice decembra 2009 v zadevi Sejdić-Finci proti Bosni in Hercegovini, so še vedno glavni problem.

V zvezi z mednarodnimi obveznostmi je napredovanje na področju izpolnjevanja pogojev, ki so bili določeni za zaprtje Urada visokega predstavnika⁵, še naprej bistvenega pomena. V sistem upravljanja države v Bosni in Hercegovini je še vedno vključena mednarodna skupnost. Država je zelo malo napredovala pri izpolnjevanju zahtev za zaprtje Urada visokega predstavnika. Med njimi je v prvi vrsti razdelitev premoženja med državo in drugimi ravnmi upravljanja, vprašanje obrambnih naprav ter izpolnitev obveznosti v zvezi s statusom okrožja Brčko. Poleg vseh teh vprašanj pa je poglobljena potreba po stabilnem in konstruktivnem političnem okolju v državi.

V zvezi z **demokracijo in pravno državo** je bilo doseženega malo napredka na področjih *ustavne* reforme in vzpostavljanja delujočih in učinkovitih institucionalnih struktur. Svet ministrov je sprejel akcijski načrt za izvajanje sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, toda brez rezultatov.

Na delovanje izvršilnih in zakonodajnih organov na državni ravni je še naprej negativno vplivala prevladujoča usmerjenost v narodnostno pripadnost. Upravne zmogljivosti *parlamenta* so se izboljšale, toda usklajevanje s svetom ministrov in entitetami je ostalo slabo. Na delovanje *vladnih* institucij je na različnih ravneh še naprej vplivalo razdrobljeno, neusklajeno oblikovanje politik. Opravljeni so bili koraki za izboljšanje upravnih zmogljivosti z imenovanjem nekaterih uradnikov na visoki ravni, vključno v direktoratu za evropsko povezovanje. Toda ključna delovna mesta so še vedno prosta. Zakon na državni ravni za popis prebivalstva, ki je potreben za nadaljnji napredek v skladu s programom EU ter za socialni in gospodarski razvoj države, je treba nujno še sprejeti.

Majhen napredek je bil dosežen na področju *javne uprave*, na katerem se izvaja strategija reforme, četudi počasi. Usklajevanje med različnimi upravami ostaja slabo. Še vedno si je treba trajno prizadevati za preprečevanje političnega vmešavanja in omejitev vloge, ki jo ima politična pripadnost pri imenovanju. Pozornost je treba še naprej usmerjati tudi v napredek pri vzpostavljanju strokovne, odgovorne, pregledne in učinkovite državne uprave, ki temelji na zaslugah in sposobnosti. Na državni ravni deluje en varuh človekovih pravic, čeprav proračunske omejitve ovirajo njegovo učinkovitost, kar je treba rešiti.

Bosna in Hercegovina je dosegla delen napredek pri izboljšavi *pravosodnega sistema*. Sprejeta je bila nova zakonodaja na področju kazenskega postopka, malo pa je bilo doseženega za zmanjšanje sodnih zaostankov. Izvajanje strategije za reformo sektorja sodstva in strategije za vojne zločine je ostalo minimalno. Zapletenost pravnega okvira, razdrobljenost pravosodnega sistema in neobstoj enotnega proračuna še naprej zavirajo napredek k neodvisnemu sodstvu. Visoki predstavnik je podaljšal mandate mednarodnim sodnikom in tožilcem, ki se ukvarjajo z vojnimi zločini, ker se organi niso mogli dogovoriti. Kazenski pregon vojnih zločinov s strani državnega sodišča se je na splošno zadovoljivo nadaljeval, vendar se mora izboljšati v entitetah in kantonih.

Bosna in Hercegovina je dosegla delen napredek v boju proti *korupciji*, ki ostaja zelo resen problem in je razširjena na številnih področjih. Začelo se je izvajanje protikorupcijske

⁵ Ti zajemajo pet ciljev: 1) sprejemljivo in trajnostno rešitev vprašanja razdelitve premoženja med državo in drugimi ravnmi upravljanja; 2) sprejemljivo in trajnostno rešitev vprašanja obrambnih naprav; 3) dokončno odločitev o statusu okrožja Brčko; 4) fiskalno vzdržnost in 5) uveljavitev pravne države (izkazano s sprejetjem nacionalne strategije za vojne zločine, zakona o tujcih in azilu ter strategije za reformo nacionalnega sektorja sodstva), poleg tega pa še dva posebna pogoja: 1) podpis stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma in 2) stabilne politične razmere.

strategije in akcijskega načrta. Ustanovljena je bila agencija, pristojna za nadzor nad izvajanjem, in imenovan je bil njen vršilec dolžnosti direktorja. Nekaj napredka je bilo doseženega pri izpolnjevanju priporočil, ki jih je dala skupina držav proti korupciji (GRECO). Nadaljnje pravosodno ukrepanje v zadevah, povezanih s korupcijo, je ostalo počasno in le omejeno število zadev na visoki ravni se je zaključilo s kazenskim pregonom. Zaskrbljenost še vedno povzročajo nezadostno izvajanje zakonodaje in težave glede usklajevanja med entitetami. Bosna in Hercegovina mora pokazati odločnejšo zavezo pri ukrepanju proti korupciji.

V zvezi s *človekovimi pravicami in varstvom manjšin* je država delno napredovala. Bosna in Hercegovina je ratificirala najpomembnejše mednarodne konvencije o človekovih pravicah, vendar so potrebna trajna prizadevanja za izboljšanje njihovega izvajanja. Treba je okrepiti izvrševanje nacionalnih sodb, tudi tistih, ki jih izda ustavno sodišče Bosne in Hercegovine.

Državljske in politične pravice se na splošno spoštujejo. Nekaj napredka je bilo doseženega na področju usklajevanja kazenskih sankcij po državi. Toda še vedno je treba sprejeti okvirni zakon o brezplačni pravni pomoči, ki je potreben za uskladitev z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah. Zagotoviti je treba *dostop do pravnega varstva* v civilnih in kazenskih postopkih. Razmere v *zaporih* so se izboljšale, toda še vedno sta zaskrbljujoča prenatrpanost in *slabo ravnanje* s priporniki.

Ustave države in entitet zagotavljajo *svobodo izražanja* in medijev, *pravico do zbiranja* in združevanja ter *versko svobodo*. Toda obstoječa zakonodaja se ne izvaja v celoti. Politični pritisk na medije se je povečal, v njih pa je bilo zaslediti tudi več etničnih predsodkov. Povečalo se je tudi število primerov ustrahovanja novinarjev. Izvajanje reforme javne radiotelevizije zaostaja. Neodvisnost regulativne agencije za komunikacije je še vedno ogrožena. Vlade entitet so sprejele sporazume o sodelovanju s *civilno družbo*. Vseeno si je treba nadalje prizadevati za okrepitev dialoga s civilno družbo in podpreti njen razvoj.

Na področju *gospodarskih in socialnih pravic* je bil dosežen majhen napredek. Ščiti jih obstoječ pravni okvir, toda še vedno je prisotna razdrobljenost, pa tudi izvajanje je bilo še naprej skromno. Vzpostavljen je celovit protidiskriminacijski zakon na državni ravni, toda njegov obseg ostaja omejen. Izboljšati je treba zaščito *žensk* pred vsemi oblikami nasilja, prav tako pa tudi socialno zaščito *otrok*. Sistem socialne pomoči, ki temelji predvsem na pravicah, ima negativne učinke na razmere *ranljivih skupin*, vključno z duševnimi bolniki. Socialni dialog in uresničevanje delavskih pravic sta ovirana zaradi pomanjkanja priznavanja socialnih partnerjev na državni ravni in razdrobljenega zakonodajnega okvira.

V zvezi s *spoštovanjem in varstvom manjšin ter kulturnimi pravicami*⁶ je bilo doseženega nekaj napredka. V zvezi z medetničnimi odnosi se je število razdeljenih šol („dve šoli pod eno streho“) zmanjšalo in splošni devetletni izobraževalni program je bil uveden v večino šol. Toda ločevanje otrok v šolah po etničnih skupinah je še vedno problem. Kljub večjim finančnim virom za izvajanje strategije za *Rome* ta manjšina še vedno živi v zelo težkih življenjskih razmerah in se sooča z diskriminacijo. Ker rojstev otrok ne beležijo, je oviran njihov dostop do osnovnih socialnih in ekonomskih pravic. Potrebni so nadaljnji koraki za izboljšanje izvajanja zakona o narodnostnih manjšinah.

⁶ V skladu z zakonom o varstvu pravic pripadnikov narodnostnih manjšin je v Bosni in Hercegovini 17 narodnostnih manjšin. Trije narodi, ki sestavljajo državo – Bošnjaki, Hrvati in Srbi – niso narodnostne manjšine.

V zvezi z *begunci in notranje razseljenimi osebami* je bil dosežen nekolikšen napredek. Sprejeta je bila strategija na ravni države za podporo postopka vračanja in zagotavljanje pravilnega izvajanja Priloge VII Daytonskega/Pariškega mirovnega sporazuma. Toda pri zagotavljanju lokalnega vključevanja in trajnosti vračanja je bilo doseženega malo napredka.

V zvezi z *regionalnimi vprašanji in mednarodnimi obveznostmi* se je nadaljevalo izvajanje Daytonskega/Pariškega mirovnega sporazuma. Sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo je ostalo zadovoljivo. Toda v predvolilnem obdobju je Republika Srbska pogosto oporekala ozemeljski celovitosti države. Poleg tega je politično vodstvo Republike Srbske še naprej dajalo izjave, s katerimi je zanikalo resnost pokolov civilnega prebivalstva med vojno.

Sodelovanje med sodišči in tožilci iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Srbije se je izboljšalo. Podpisani so bili dvostranski sporazumi o vzajemnem priznavanju in izvrševanju sodnih odločb v kazenskih zadevah. Nadalje si je treba prizadevati za okrepitev zmogljivosti obravnavanja vojnih zločinov, zlasti pred kantonskimi in okrožnimi sodišči, ter za zagotovitev ustreznih finančnih virov. Na tem področju bosta ključna regionalno sodelovanje in ustrezna zaščita prič.

V zvezi z Mednarodnim kazenskim sodiščem dvostranski sporazum z Združenimi državami Amerike o imuniteti ni v skladu s skupnimi stališči in vodilnimi načeli EU. Država mora svoje stališče uskladiti s stališčem EU.

Po ministrskem srečanju, ki je potekalo v Beogradu marca 2010, se je na novo spodbudil postopek v zvezi s Sarajevsko deklaracijo. To je povežalo Bosno in Hercegovino, Hrvaško, Črno goro in Srbijo, ki so se strinjale, da bodo sodelovale na področju razlage statističnih podatkov glede beguncev. Države so se prav tako zavezale, da bodo do konca leta poiskale rešitve za več odprtih vprašanj.

Bosna in Hercegovina je bila še naprej dejavno udeležena v pobudah za regionalno sodelovanje, tudi v Procesu sodelovanja v jugovzhodni Evropi, Svetu za regionalno sodelovanje in Srednjeevropskem sporazumu o prosti trgovini. Odnosi Bosne in Hercegovine z njenimi sosedami so se nadalje razvili zaradi nekaterih pomembnih regionalnih pobud za spodbujanje sprave. Toda nekateri mejni spori s sosednjimi državami ostajajo nerešeni. Imetniki kosovskih potnih listov imajo še vedno težave pri pridobivanju vizumov, ki jih potrebujejo za udeležbo na regionalnih srečanjih v Bosni in Hercegovini.

Po recesiji v letu 2009 je Bosna in Hercegovina v letu 2010 zabeležila zmerno oživitev **gospodarstva**. Oživitev v glavnem temelji na zunanjem povpraševanju. Brezposelnost je ostala zelo visoka. Fiskalne razmere so se v letu 2009 občutno poslabšale, ker so zniževanje prihodkov ter visoke obveznosti v zvezi s porabo hudo obremenili javne finance. Zavezanost strukturnim reformam in vzdržnost javnih financ po državi nista enaki. Zaradi proračunskih neravnovesij in programa Mednarodnega denarnega sklada so bili nedavno sprejeti nekateri ukrepi na področju fiskalne in strukturne reforme. Vendar proračuni še vedno niso samozadostni in kakovost javnih financ ostaja šibka.

V zvezi z **gospodarskimi merili** je Bosna in Hercegovina dosegla majhen nadaljnji napredek pri vzpostavljanju delujočega tržnega gospodarstva. Treba si je še naprej znatno in odločno prizadevati za reforme, da se bo država dolgoročno spopadla s pritiski konkurence in tržnimi silami znotraj Unije.

Izvajanje kreditnega aranžmaja „stand-by“ z Mednarodnim denarnim skladom je bilo na splošno zadovoljivo. Finančna in monetarna stabilnost sta bili ohranjeni. Režim valutnega odbora je še naprej užival visoko stopnjo zaupanja. Zaupanje v lokalne banke je bilo ponovno vzpostavljeno in gospodinjstva so v letu 2010 svoje prihranke ponovno usmerila v bančni sektor. V prvi polovici leta 2010 se je industrijska proizvodnja rahlo povečala. Inflacija, na katero je v glavnem vplival mednarodni razvoj cen, je bila v začetku leta 2010 ponovno pozitivna, a nizka. Zunanja neravnovesja so se zaradi hitro rastočega izvoza zmanjšala. Zabeleženih je bilo nekaj manjših izboljšav v poslovnem okolju, zlasti na področju registracije podjetij.

Vendar pa so fiskalne razmere v Bosni in Hercegovini še naprej težavne, zlasti na zvezni ravni. Zavezanost dogovorjenim ukrepom za javnofinančno prilagoditev in strukturne reforme ter njihovo izvajanje po državi ni enako. Kakovost javnih financ je bila še naprej nizka z visokim razmerjem med tekočimi odhodki in BDP. Na področjih privatizacije, prestrukturiranja podjetij v državni lasti in liberalizacije mrežnih industrij ni bilo napredka. Posodobitev infrastrukture se je nadaljevala, vendar počasi. Proizvodne zmogljivosti in konkurenčnost gospodarstva so ostale šibke, ker domači viri rasti niso bili ustrezno izkoriščeni. Strukturna togost, kot so visoki socialni prispevki in nizka mobilnost delovne sile, še naprej ovira ustvarjanje delovnih mest in udeležbo na trgu dela. Visoki in slabo usmerjeni socialni transferji nespodbudno vplivajo na delo in nadalje poudarjajo potrebo po reformi sistema socialne pomoči. Brezposelnost je bila še vedno zelo visoka in neformalni sektor ostaja pomemben izziv. Neučinkovitost uprave in šibka pravna država še vedno vplivata na poslovno okolje.

Bosna in Hercegovina je delno napredovala pri usklajevanju svoje zakonodaje in politik z **evropskimi standardi**. Nekolikšen napredek je bil dosežen na področjih, kot so prost pretok kapitala, intelektualna lastnina, izobraževanje in raziskave, promet, finančni nadzor, ter v več zadevah na področju pravice, svobode in varnosti. Posebno si je še treba prizadevati na področjih prostega pretoka blaga, oseb in storitev, carin in obdavčenja, konkurence in državnih pomoči, javnih naročil, politike zaposlovanja in socialne politike, kmetijstva in ribištva, okolja, energetike ter informacijske družbe in medijev.

Na splošno izvajanje začasnega sporazuma ni enakomerno. Država krši začasni sporazum zaradi neuskklajenosti z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah glede pravice do enake obravnave brez diskriminacije⁷ in ker ji ni uspelo vzpostaviti organa za državne pomoči. Treba je nadalje okrepiti upravne zmogljivosti, da se doseže zadovoljivo izvajanje stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma.

Bosna in Hercegovina je dosegla nekaj napredka na področju **notranjega trga**. Priprave v zvezi s *prostim pretokom blaga* so zmerno napredovale. Na področju varstva potrošnikov je bilo doseženega nekaj napredka. Potrebna bodo trajna prizadevanja za uskladitev pravnega okvira z zakonodajo EU in za razvoj potrebnih upravnih zmogljivosti.

Na področjih pretoka *oseb in storitev ter pravice do ustanavljanja* je bil dosežen delen napredek, vključno z vzpostavitvijo enotnega gospodarskega prostora. Treba je še doseči nadaljnjo poenostavitev sodnih postopkov in registracije podjetij.

⁷ Člen 14 skupaj s členom 3 protokola 1 Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki prepovedujeta diskriminacijo v zvezi s pravico do svobodnih volitev, ter člen 1 protokola 12 Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki vzpostavlja pravico do enakega obravnavanja brez diskriminacije.

Na področju *prostega pretoka kapitala* je bilo doseženega nekaj napredka. Bistvena je nadaljnja pravna uskladitev s pravnim redom EU za zagotovitev pravilnega delovanja kapitalskih trgov v Bosni in Hercegovini. Na področju *carin* in *obdavčenja* je mogoče poročati o majhnem napredku.

Bosna in Hercegovina je nekoliko napredovala glede izvrševanja pravil *konkurence*. Toda na področju državnih pomoči ni bilo napredka, ker državi ni uspelo vzpostaviti organa za državne pomoči. Delen napredek je bil dosežen na področju *javnih naročil*. Nekolikšen napredek je bil dosežen v zvezi s sprejemanjem zakona o *pravicaх intelektualne lastnine*.

V zvezi s *socialno politiko*, *politiko zaposlovanja* in politiko javnega zdravja je bilo doseženega malo napredka. Strateški dokumenti na ravni države so v pripravi, toda zakonodaja in politike ostajajo razdrobljene. Na področju raziskav je bil dosežen dober napredek. Na področju *izobraževanja in kulture* so bili pripravljene okvirni zakoni in strategije, ki pa se še niso začeli izvajati. Pogajanja glede članstva v *Svetovni trgovinski organizaciji* so se nadaljevala, vendar postopek še ni končan.

Bosna in Hercegovina je dosegla delen napredek pri izpolnjevanju evropskih standardov v zvezi z več **sektorskimi politikami**. Priprave na področju *industrije ter malih in srednjih podjetij* so še na začetni stopnji. Celovito strategijo na področju industrije je treba še pripraviti, strategijo na državni ravni za razvoj malih in srednjih podjetij pa je treba izvajati. Na področjih *kmetijstva in razvoja podeželja*, varnosti hrane, veterinarske in fitosanitarne politike ter ribištva je bil dosežen majhen napredek. Izvedbena zakonodaja je bila sprejeta, vendar pa glede ustanovitve ministrstva za kmetijstvo na ravni države ni bilo napredka. Nezadostno izvajanje nacionalne zakonodaje na področjih veterinarske politike, varnosti hrane in fitosanitarne politike Bosni in Hercegovini preprečuje, da bi izpolnila standarde EU.

Priprave Bosne in Hercegovine na področjih *okolja* in podnebnih sprememb ostajajo na začetni stopnji. Treba je vzpostaviti usklajen pravni okvir za varstvo okolja in državno agencijo za okolje. Bosna in Hercegovina je dosegla neenakomeren napredek v *sektorju prometa*. Nekaj napredka je bilo v zvezi z vseevropskim prometnim omrežjem, v sektorjih železniškega prometa in prometa na celinskih plovih poteh, medtem ko je bil napredek v sektorju cestnega prometa delen. Posodobitev prometne infrastrukture ostaja nerešeno vprašanje. Priprave na področju *energetike* niso zelo napredovale. Bosna in Hercegovina mora kot podpisnica Pogodbe o ustanovitvi Energetske skupnosti izvajati ustrezno zakonodajo EU na področju energetike. Za zagotovitev varnosti dobave električne energije je treba poskrbeti za v celoti delujoče državno podjetje za prenos ter sprejeti celovito energetska strategijo.

Na področju *informacijske družbe in medijev* je bil dosežen delen napredek. Uskladitev pravnega okvira za javno radiotelevizijo še ni zaključena. Trajni izzivi, povezani z neodvisnostjo regulativnega organa za komunikacije, in počasno izvajanje reforme javne radiotelevizije ostajajo zaskrbljujoči.

O nekolikšnem napredku je mogoče poročati na področju *finančnega nadzora*. Uvedena je bila notranja revizija, sisteme finančnega upravljanja in nadzora pa je treba nadalje razvijati. Še naprej je treba zagotavljati neodvisnost zunanje revizije. Nekaj napredka je bilo doseženega na področju *statistike* v zvezi s klasifikacijami in registri. Vendar pa zakon na državni ravni o popisu prebivalstva in gospodinjstev ni bil sprejet. Izboljšati je treba statistiko o nacionalnih računih, podjetjih in kmetijstvu. Sodelovanje med statističnimi uradi na državni ravni in ravni entitet še vedno ni zadostno.

V zvezi s *pravico, svobodo in varnostjo* je bil na različnih področjih dosežen napredek, čeprav ni bil enakomeren. V okviru dialoga o liberalizaciji vizumskega režima so bili izvedeni ukrepi za izpolnitev vseh meril uspešnosti iz časovnega načrta. Prednostne naloge na področju vizumske politike so se še naprej obravnavale. Izdajajo se biometrični potni listi. Nemoteno sta se še naprej izvajala sporazum o poenostavitvi vizumskih postopkov med EU ter Bosno in Hercegovino ter sporazum o ponovnem sprejemu.

Priprave države na področjih *upravljanja meja, azila in migracij* so napredovale. Država je izboljšala azilni sistem in sistem mednarodne zaščite, spremljanje migracijskih tokov ter sodelovanje med organi. Infrastrukturo na nekaterih mejnih prehodih pa je treba okrepiti. Delen napredek je bil dosežen na področju preprečevanja *pranja denarja*. Potrebna so nadaljnja prizadevanja, zlasti v zvezi z izvrševanjem pravnih določb. Na področju boja proti *drogam* je bilo doseženega nekaj napredka. Neučinkovitost nadaljnega pravosodnega ukrepanja ovira boj proti trgovini z drogami, ki ostaja zelo resen problem.

Priprave Bosne in Hercegovine na področju *policije* napredujejo, čeprav neenakomerno. Razdrobljenost policije Bosne in Hercegovine še naprej zmanjšuje učinkovitost, rezultate, sodelovanje in izmenjavo informacij. Ker država nima doslednega institucionalnega okvira, *boj proti organiziranemu kriminalu* še vedno ni zadosten. Organizirani kriminal ostaja resen problem, ki vpliva na pravno državo in poslovno okolje. Na področju boja proti *trgovini z ljudmi* je bilo v zvezi z ugotavljanjem istovetnosti žrtev doseženega nekaj napredka. Več prizadevanj je potrebnih v zvezi s podporo žrtvam in zaščito prič. Bosna in Hercegovina je s sprejetjem celovite strategije začela izvajati ukrepe za *boj proti terorizmu*.

Priprave na področju *varstva osebnih podatkov* so se nadaljevale, vendar so glede pregona potrebna nadaljnja prizadevanja. Dobro delujoče varstvo osebnih podatkov je ključnega pomena, da Bosna in Hercegovina sklene sporazuma z uradoma Europol in Eurojust.

Srbija

Srbija je napredovala pri izpolnjevanju **političnih meril**. Za članstvo v EU je Srbija zaprosila decembra 2009. Začasni sporazum je začel veljati februarja 2010 in Srbija je nadalje napredovala na področju izpolnjevanja zahtev stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Postopek ratifikacije stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma se je začel junija 2010. Reforma sodstva se je nadaljevala, toda postopek ponovnega imenovanja sodnikov in tožilcev je imel velike pomanjkljivosti. Čeprav Srbija stalno aktivno sodeluje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, sta dva preostala ubežnika tega sodišča, Ratko Mladić in Goran Hadžić, še vedno na prostosti.

Generalna skupščina Združenih narodov je 9. septembra sprejela skupno resolucijo, ki jo je predložila Srbija in podprla EU, kot nadgradnjo svetovalnega mnenja Meddržavnega sodišča o Kosovu. Resolucija je potrdila vsebino svetovalnega mnenja Meddržavnega sodišča in pozdravila pripravljenost Evropske unije, da spodbudi proces dialoga med stranema – proces dialoga bi bil sam po sebi dejavnik za mir, varnost in stabilnost v regiji, z njim pa bi se spodbudilo sodelovanje, dosegel napredek na poti v Evropsko unijo in izboljšalo življenje ljudi. Obe strani si morata odločno prizadevati za vključujoče in učinkovito delovanje regionalnih forumov.

Nadalje sta se okrepila *demokracija in pravna država*. Napredovalo je izvajanje novih ustavnih določb, kot so tiste, ki se nanašajo na statut Vojvodine. Treba si je dodatno

prizadevati za zagotovitev skladnosti nekaterih ustavnih določb z evropskimi standardi, zlasti na področju sodstva.

Opravljeni so bili nadaljnji koraki za izboljšanje delovanja *parlamenta* s sprejetjem novega zakona o državnem zboru in novega poslovnika. Treba pa si je prizadevati za nadaljnje izboljšanje kakovosti zakonodaje. Volilno zakonodajo je treba popolnoma uskladiti z evropskimi standardi.

Koalijska *vlada* je ostala stabilna, ohranjala pa je tudi visoko stopnjo soglasja, da spada vključevanje v EU med strateške prednostne naloge. Toda priprava in izvajanje nove zakonodaje morata postati učinkovitejša.

Zmogljivosti *javne uprave* so na splošno dobre, ampak reforma na tem področju poteka počasi in neenakomerno. Potrebna je večja zavzetost pri spoštovanju pooblastil neodvisnih regulativnih organov in pri zagotavljanju, da imajo ti na voljo vse ustrezne vire.

Dosežen je bil dober napredek pri sprejemanju zakonodaje, ki zagotavlja *civilni nadzor varnostnih sil*, in pri izvajanju pravic, ki jih zagotavlja ustava. Treba pa je okrepiti civilni nadzor, vključno z ustreznim parlamentarnim odborom.

Srbija je nadaljevala reformo svojega *pravosodnega sistema* s postopkom ponovnega imenovanja vseh sodnikov in tožilcev ter z uvedbo nove mreže sodišč. Toda postopek ponovnega imenovanja je imel večje pomanjkljivosti, prav tako pa ta tudi ni bil pregleden. Izvoljena sta bila dva odgovorna sveta v prehodni sestavi, ki nista uporabljala objektivnih meril. Sodniki in tožilci med postopkom niso bili zaslišani in niso prejeli ustrezne razlage odločitev. To zbuja dvome o neodvisnosti sodstva in dopušča možnost političnega vplivanja. Oba sveta je treba v njihovi končni sestavi še izvoliti. Zaskrbljujoče je, da veliko zadev še ni rešenih. V celoti srbski pravosodni sistem le delno izpolnjuje svoje prednostne naloge.

Napredek na področju boja proti *korupciji* se nadaljuje v okviru protikorupcijske agencije, ki je začela delovati januarja 2010. Večina javnih uradnikov je predložila prijave premoženjskega stanja novi agenciji, kot se je to od njih zahtevalo. Toda korupcija še vedno prevladuje na mnogih področjih in ostaja resen problem. Ker ni novega zakona, je nadzor nad financiranjem političnih strank in volilnih kampanj še vedno slab. Protikorupcijska agencija mora še vzpostaviti način pregledovanja prijav premoženjskega stanja in učinkovito izvajati svojo nalogo. Število pravnomočnih obsodb za kazniva dejanja zlasti v zadevah na visoki ravni ostaja nizko. Področja javnih naročil, privatizacije in javnih izdatkov so še vedno zaskrbljujoča. Osebe, ki prijavijo nepravilnosti, je treba boljše zaščititi.

Na področju *človekovih pravic in varstva manjšin* že obstaja potrebna zakonodaja. Ustava zagotavlja *državlanske in politične pravice*, ki se široko spoštujejo, treba pa je v celoti zagotoviti njihovo izvajanje. Zadevno zakonodajo je treba nadalje uskladiti z evropskimi standardi.

Na področju *preprečevanja mučenja, slabega ravnanja in nekaznovanja* je bil napredek majhen, saj je bilo še vedno zabeleženih več primerov. *Dostop do pravnega varstva* je na splošno zagotovljen. Toda še vedno pa nista na voljo zakonodaja in financiranje učinkovitejšega sistema brezplačne pravne pomoči. Srbija je malo napredovala pri izvajanju reforme svojega *zaporniškega sistema*. Sprejeta je bila strategija za preprečevanje prenatrpanosti zaporov, toda slabe razmere v njih so še vedno zaskrbljujoče.

Vzpostavljene so ustavne in zakonodajne določbe za varstvo *svobode izražanja*. Prav tako je pripravljena tudi zakonodaja, ki omogoča *medijem*, da delujejo svobodno. Toda nadaljevali so se incidenti, povezani s sovražnim govorom, grožnjami in napadi, zlasti proti novinarjem. *Svobodo zbiranja in združevanja* zagotavlja ustava in se na splošno spoštuje.

Organizacije civilne družbe so bile še naprej dejavne v družbenem, gospodarskem in političnem življenju v Srbiji ter ostajajo pomembne pri razširjanju demokratičnih vrednot. Pred kratkim je bil ustanovljen urad za sodelovanje s civilno družbo.

Vzpostavljena so ustavna jamstva, ki zagotavljajo *versko svobodo*. Izboljšali so se odnosi med verami. Toda pomanjkanje preglednosti in skladnosti registracijskega postopka ostaja glavna ovira za nekatere manjše verske skupine pri uresničevanju njihovih pravic.

Zakonodaja za zaščito *socialnih in ekonomskih pravic* je na splošno pripravljena. Treba je okrepiti zaščito žensk in otrok pred nasiljem. Sprejet je bil zakon o enakosti spolov, namenjen izboljšanju položaja *žensk*. Toda spremljanje primerov nasilja v družini še vedno ni ustrezno. V zvezi s *pravicami otrok* je bil dosežen napredek na področju povečevanja zaščite otrok pred zlorabo in malomarnostjo. Pripravljen je zakonodajni okvir, ki prepoveduje kakršno koli *diskriminacijo* na delovnem mestu in vzpostavlja mehanizem za varstvo pred diskriminacijo. Toda v praksi se diskriminacija nadaljuje, zlasti Romov, skupnosti lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev, žensk, narodnostnih manjšin in invalidov.

Na področju *lastninskih pravic* ni bilo napredka, saj še ni vzpostavljene ustrezne pravne podlage za vračanje premoženja.

Vzpostavljena je zakonodaja, ki določa *spoštovanje in varstvo manjšin ter kulturnih pravic*. Volitve v 19 svetov za narodnostne manjšine so potekale junija 2010 in so bile v celoti dobro organizirane. Sveti še niso začeli delovati.

Medetnične razmere v *Vojvodini* so stabilne. Začelo se je izvajanje na novo sprejetega statuta in zakona o delitvi pristojnosti, ki zagotavlja široko avtonomijo province na področjih lokalnih financ in gospodarskega razvoja. Sprejeti je treba dodatno zakonodajo. Položaj v *južni Srbiji* je na splošno stabilen, toda napet. Nesoglasja med etničnimi skupinami in znotraj muslimanske skupnosti v *Sandžaku* so se na splošno zmanjšala. Toda napetost ostaja zlasti med dvema obstoječima islamskima organizacijama in v zvezi z ustanavljanjem Sveta za narodnostno manjšino Bošnjakov.

Reševanje vprašanja statusa *begunca* in *notranje razseljenih oseb* je nekoliko napredovalo, vendar so na tem področju potrebna še znatna prizadevanja. Večina *romskega* prebivalstva še vedno živi v skrajni revščini, čeprav je beležiti več pozitivnih sprememb. Doživljajo tudi diskriminacijo, zlasti na področjih dostopa do izobraževanja, socialnega in zdravstvenega varstva, zaposlovanja in ustrezne nastanitve.

Srbija je v zvezi z *regionalnimi vprašanji in mednarodnimi obveznostmi* dokazala konstruktiven pristop glede sprememb v Bosni in Hercegovini. Tožilec Mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo je v svojem zadnjem poročilu Varnostnemu svetu Združenih narodov zabeležil, da je bil odziv Srbije na zahteve tožilstva v zvezi z dostopom do dokumentov, arhivov in prič pravočasen ter ustrezen in da so bile vse zahteve izpolnjene. Prav tako je poudaril strokovnost in predanost operativnih služb, ki sodelujejo pri iskanju ubežnikov. Pripravil pa je več operativnih priporočil. Čeprav Srbija ves čas dejavno sodeluje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, sta dva preostala ubežnika še vedno na prostosti. Polno sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo

Jugoslavijo ostaja v skladu s sklepi Sveta z dne 25. oktobra 2010 bistveni pogoj za članstvo v EU.

Vzpostavljeno je bilo dobro sodelovanje z misijo EULEX v zvezi z vojnimi zločini na Kosovu. Toda v nekaterih državah v regiji ostajajo težave v zvezi z izročitvijo in priznavanjem izdanih sodb.

Po ministrskem srečanju, ki je na pobudo Srbije potekalo v Beogradu marca 2010, se je na novo spodbudil postopek v zvezi s Sarajevsko deklaracijo. To je povežalo Bosno in Hercegovino, Hrvaško, Črno goro in Srbijo, ki so se strinjale, da bodo sodelovale zlasti na področju razlage statističnih podatkov glede beguncev in preostalih odprtih vprašanj. Države so se prav tako zavezale, da bodo do konca leta poiskale rešitve za več odprtih vprašanj.

Srbija se je še naprej dejavno udeleževala regionalnih pobud, kot so Proces sodelovanja v jugovzhodni Evropi, Svet za regionalno sodelovanje in Srednjeevropski sporazumu o prosti trgovini (CEFTA). Srbija je v letu 2010 predsedovala CEFTI. Dejavno je sodelovala v pripravah na strategijo za Podonavje. Srbija je precej napredovala na področju svojih dvostranskih odnosov z drugimi državami širitve, zlasti Hrvaško ter Bosno in Hercegovino, in nadaljevala dobre odnose z državami, ki mejijo na sosednje države članice EU. S Hrvaško je bil podpisan sporazum o izročanju v okviru sodelovanja v kazenskih zadevah. Na regionalno sodelovanje pa je vplivalo dejstvo, da med Srbijo in Kosovom ni sporazuma o sodelovanju slednjega na regionalnih srečanjih. Čim prej se je treba dogovoriti o sprejemljivi in trajnostni rešitvi za sodelovanje tako Srbije kot Kosova v regionalnih forumih. To je bistveno za vključujoče in delujoče regionalno sodelovanje. Srbija še vedno ne priznava kosovskih carinskih oznak, ki jih je priglasila začasna misija ZN na Kosovu. Srbija je na Kosovu ohranila vzporedne strukture in organizirala vzporedne občinske nadomestne volitve.

Po veliki recesiji ob izbruhu svetovne krize je srbsko **gospodarstvo** postopoma znova postalo stabilno, kar je posledica programa prilagajanja, dogovorjenega z Mednarodnim denarnim skladom, ki sta ga podprla tudi EU in Svetovna banka. Od prve polovice leta 2010 se gospodarska dejavnost izboljšuje, toda okrevanje ostaja počasno in šibko. Javne finance so se še naprej slabšale, čeprav je bilo vzpostavljenih več ukrepov fiskalnih prilagoditev, da bi se omejilo odstopanje od proračunskega cilja. Vlada je s sprejetjem sprememb k zakonu o proračunskem sistemu in pokojninskemu zakonu naredila pomemben korak k izboljšanju kakovosti javnih financ. Druge strukturne reforme, zlasti privatizacija in prestrukturiranje podjetij, so bile znova odložene zaradi dolgotrajnih neugodnih tržnih pogojev.

V zvezi z **gospodarskimi merili** je bil nadalje dosežen delen napredek pri vzpostavljanju delujočega tržnega gospodarstva. Srbija si mora bolj prizadevati za prestrukturiranje svojega gospodarstva, da se bo lahko srednjeročno spopadla s pritiski konkurence in tržnimi silami v Evropski uniji.

Obstaja splošno soglasje o temeljih tržnega gospodarstva. Sprejetje pravočasnih in ustreznih ukrepov v dogovoru z Mednarodnim denarnim skladom je bilo ključno za ponovno vzpostavitev makroekonomske stabilnosti. Med recesijo se je izboljšal zunanji položaj Srbije. Okrepitev gospodarske dejavnosti v letu 2010 je povzročila povečanje obstoječega primanjkljaja tekočega računa, ki pa je bil po zaslugi obsežne izvozne in upočasnjene uvozne rasti omejen. Devizne rezerve so ostale sorazmerno velike, čeprav je centralna banka redno posredovala za ublažitev nestabilnega menjalniškega tečaja. Inflacija se je obdržala v okviru ciljnih vrednosti, saj se je centralna banka znova odločila za restriktivno monetarno politiko. Banke so bile ustrezno kapitalizirane in likvidne. Sprememba zakona o proračunskem sistemu in pokojninskega zakona zavezuje vlado k fiskalni konsolidaciji v srednjeročnem obdobju.

Toda Srbija je nadalje odlašala z reformami za odpravljanje največjih strukturnih pomanjkljivosti. Položaj na trgu dela se je kljub postopni oživitvi gospodarstva še naprej poslabševal z zmanjševanjem zaposlovanja in povečevanjem brezposelnosti. Ne glede na popravne ukrepe za omejitev fiskalnega odstopanja med krizo in spremembe proračunskega sistema in pokojninskega zakona za povečanje fiskalne discipline je treba vzdržnost javnih financ srednjeročno okrepiti z reformami na področjih sistema zdravstvenega varstva in javne uprave. Privatizacija podjetij v družbeni lasti je zaradi razveljavitve številnih prodajnih pogodb nazadovala. Privatizacija podjetij v državni lasti še naprej zaostaja. Poslovno okolje nadalje omejujeta birokracija in majhna pravna predvidljivost zlasti v zvezi z učinkovitim uveljavljanjem lastninskih pravic, kar ovira vstop na trg in izstop z njega. Poleg tega pomanjkljivosti na področju konkurence in ozka grla na področju infrastrukture še naprej omejujejo poslovanje. Neformalni sektor ostaja pomemben izziv.

Srbija je nadalje napredovala na področju usklajevanja svoje zakonodaje z **evropskimi standardi**. Država je prav tako še naprej izvajala določbe začasnega sporazuma in nadalje napredovala na področju izpolnjevanja zahtev stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Upravne zmogljivosti so dobre. Toda treba si je nadalje prizadevati, da se zakonodaja in politike uskladijo s pravnim redom EU. Treba je zagotoviti izvajanje in izvrševanje sprejete zakonodaje, povezane z EU.

V zvezi z **notranjim trgov** je Srbija napredovala pri izpolnjevanju standardov EU na področju *prostega pretoka blaga*. Sprejeta je bila zakonodaja o meroslovju in nekaterih smernicah o novih pristopih. Manjka pa še nov pravni okvir za nadzor trga. Upravne zmogljivosti in sodelovanje med državnimi institucijami je treba nadalje okrepiti. Treba si je še naprej prizadevati za nadaljevanje prenosa pravnega reda EU, ki ureja določene izdelke, v srbsko zakonodajo.

Srbija je zmerno napredovala pri izpolnjevanju standardov EU na področjih *pretoka oseb in storitev, pravice do ustanavljanja in prava družb*. Več aktov še čaka na odobritev. Srbija je na področju *prostega pretoka kapitala* zmerno napredovala. Nerezidenti lahko neposredno investirajo z nekaterimi omejitvami. Srbija si mora še naprej prizadevati za izpolnjevanje zahtev v zvezi s postopno liberalizacijo, ki so določene v stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu.

Srbija dobro napreduje pri izpolnjevanju pravnega reda EU in ostaja zavezana reformam na področjih *carin in obdavčenja*. Obveze iz začasnega sporazuma so se spoštovale. Nadalje si je treba prizadevati v zvezi s postopki in upravnimi zmogljivostmi. Izvršilne zmogljivosti davčne uprave in pobiranje davkov so se izboljšali, čeprav je na tem področju potreben še nadaljnji napredek. Srbija mora zagotavljati, da je njena davčna zakonodaja v skladu z načeli kodeksa obnašanja za obdavčitev ustvarjenega dohodka.

Srbija je nekoliko napredovala pri izpolnjevanju evropskih standardov na področju *konkurence*. Sprejeta je bila izvedbena zakonodaja na področju prava o konkurenci. Poleg tega si mora Srbija še naprej prizadevati za izboljšanje rezultatov na področju izvrševanja zakonodaje. Znanje s področij prava o konkurenci in ekonomije sodstva ostaja šibko. Na področju *državnih pomoči* je bilo doseženega nekaj napredka. Vzpostavljen je bil organ za državne pomoči. Upravne zmogljivosti organa za državne pomoči so se okrepile. Zagotoviti je treba učinkovito izvajanje zakona.

Priprave Srbije na vzpostavitev učinkovitega in popolno neodvisnega sistema *javnega naročanja* z racionaliziranimi postopki oddaje javnih naročil so zmerno napredovale.

Precejšnja prizadevanja pa so še potrebna za okrepitev zmogljivosti za izvajanje zahtev pravnega reda EU. Na področju *intelektualne lastnine* je bil dosežen napredek, čeprav si je treba nadalje prizadevati za uskladitev tega področja s pravnim redom EU. Med agencijami je potrebno boljše usklajevanje izvrševanja, precej pa je treba vložiti tudi v pravosodno usposabljanje.

Nadaljujejo se priprave v zvezi z izpolnjevanjem evropskih standardov na področjih *zaposlovanja in socialne politike*. Na področju *javnega zdravja* je bil dosežen napredek. Vlada je sprejela strateški razvojni načrt na področju varovanja zdravja za obdobje 2010–2015, ki ga je pripravil nacionalni zdravstveni svet Srbije.

Srbija je nekoliko napredovala pri usklajevanju z evropskimi standardi na področju *izobraževanja*. Treba je razviti celovito strategijo, ki zajema vse stopnje izobraževanja, vključno z vseživljenjskim izobraževanjem. Pri usklajevanju na področju *znanosti in raziskav* je bil dosežen dober napredek. Srbija si mora vseeno nadalje prizadevati, da bo izboljšala svoje vključevanje v evropski raziskovalni prostor in okrepila svoje nacionalne zmogljivosti na področju raziskav.

Pogajanja glede članstva Srbije v *Svetovni trgovinski organizaciji* so skoraj končana, dvostranski pogajalski krog pa je že bil zaključen z večino partnerjev Svetovne trgovinske organizacije.

Srbija je v zvezi s **sektorskimi politikami** na področju *industrije ter malih in srednjih podjetij* dobro napredovala in izpolnjuje evropske standarde. Priprava strategije na področju industrije je še na začetni stopnji.

Srbija dobro napreduje pri izpolnjevanju evropskih standardov na področjih *kmetijstva, razvoja podeželja, varnosti hrane ter veterinarske in fitosanitarne politike*. pravni okvir se še naprej izboljšuje. Toda izvajanje in izvrševanje je treba nadgraditi, zlasti na področju varnosti hrane. Upravne zmogljivosti so šibke in sredstva je treba učinkoviteje dodeljevati. Inšpekcijske službe je treba nadalje usposablјati. V novoustanovljenih organih je treba zaposlovati kvalificirano osebje. Dosežen je bil napredek v zvezi z uradnim nadzorom laboratorijev.

Srbija na področju *okolja* še naprej zmerno napreduje pri izpolnjevanju evropskih standardov. Sprejeti so bili nacionalni program za varstvo okolja 2010–2019 ter več zakonov o kakovosti zraka in vode, pa tudi o varstvu narave in podnebnih spremembah. Začela je delovati nova agencija za kemikalije. Toda treba je še okrepiti zmogljivosti za izvajanje in izvrševanje zakonodaje.

Srbija je na področju *prometa* nekoliko napredovala. Zdaj se uporabljajo določbe o dostopu na trg evropskega sporazuma o civilnem letalstvu. Treba pa je še sprejeti okvirno zakonodajo v železniškem sektorju. Okrepiti je treba upravne zmogljivosti.

Srbija je v *energetskem* sektorju nekoliko napredovala pri usklajevanju z evropskimi standardi. Toda napredek še ni enakomeren. Nadalje si je treba prizadevati, da se doseže ločitev dejavnosti in dejansko odprtje trga skupaj s cenovno politiko, v okviru katere cene odražajo trajnostne stroške. Nadalje si je treba prizadevati za okrepitev jedrskega regulativnega organa.

Na področju *informacijske družbe in medijev* je bilo doseženega nekaj napredka. Zakonodajni okvir se je okrepil, toda izvajanje ostaja počasno, zaskrbljujoče pa so zlasti neustrezne tržne in

regulativne spremembe na področju elektronskih komunikacij. Priprave na področju storitev informacijske družbe so zmerno napredovale. V avdiovizualnem sektorju je treba zakonodajo o medijih uskladiti s pravnim redom EU, število določb v zakonu o javnem obveščanju pa je še naprej zaskrbljujoče.

Čeprav je Srbija še v zgodnjih fazah uvajanja dobrih praks na področjih **notranjega nadzora javnih financ** in zunanje revizije, se lahko poroča o nekolikšnem napredku zaradi vzpostavitve finančnega nadzora osrednje usklajevalne enote in prve revizije državnih računov, ki jo je opravil državni revizijski organ.

Srbija je dobro napredovala pri izpolnjevanju evropskih standardov na področju *statistike* s sprejetjem zakonodaje o statistiki ter s popisi prebivalstva in kmetijstva. Priprave na popis prebivalstva so dobro napredovale, toda treba je zagotoviti njegovo financiranje. Nadaljnji napredek je potreben tudi na mnogih statističnih področjih, dodatno pa si je treba prizadevati za okrepitev zmogljivosti statističnega urada.

Na področju *pravice, svobode in varnosti* je bil dosežen nadaljnji napredek. Možnost potovanja brez vizumov je bila za srbske državljane z biometričnimi potnimi listi uvedena decembra 2009.

Na področju *upravljanja meja* je bilo doseženega nekaj napredka, zlasti s posodobitvijo opreme in infrastrukture. Treba pa si je nadalje prizadevati za odpravo neenakosti med posameznimi mejnimi prehodi ter za izboljšanje nadzora na mejah z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Črno goro, Bosno in Hercegovino ter Hrvaško in zlasti na upravni meji s Kosovom.

Na področju *azila* je bil dosežen majhen napredek. Sprejet je bil seznam varnih držav za prosilce za azil. Ni pa bil ustanovljen urad za podporo azilu, prvostopenjski organ za obravnavo prošenj za azil. Veliko zadev je zaključenih, ker so prosilci zapustili ozemlje Srbije ali izginili. Srbija je na področju *migracij* dosegla nekaj napredka. Izvajanje sporazuma o ponovnem sprejemu med Srbijo in Evropsko unijo se je nadaljevalo brez večjih težav. Strategija za upravljanje migracij pa se ne izvaja učinkovito. Prizadevati si je treba za izboljšanje usklajevanja med pristojnimi organi in okrepitev njihovih zmogljivosti.

Na področju *preprečevanja pranja denarja* je bilo doseženega nekaj napredka. Sprejet je bil akcijski načrt ter vzpostavljen usklajevalni organ. Nadaljevala so se prizadevanja za izboljšanje nacionalnega in mednarodnega sodelovanja na področju preiskav in obravnave kaznivih dejanj. Toda dejanski rezultati so še vedno slabi. Uprava za preprečevanje pranja denarja nima dovolj zmogljivosti za sistematično ugotavljanje sumljivih primerov. Izboljšati je treba poročanje, zlasti zunaj bančnega sektorja. Sodstvo in službe organov pregona nimajo dovolj potrebnega strokovnega znanja in izkušenj v zadevah pranja denarja in finančnih preiskav. Pravnomočne obsodbe so še vedno redke.

Na področju boja proti *drogam* je bil dosežen dober napredek. Organi pregona so nadaljevali preiskave in izboljšali mednarodno sodelovanje in tako zasegli veliko količino prepovedanih drog. Še vedno pa so pomanjkljivosti pri nadzoru na mejah z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Črno goro, Bosno in Hercegovino ter Hrvaško in upravni meji s Kosovom.

Gradnja zmogljivosti *policije* se je nadaljevala z vzpostavitvijo specializiranih služb kriminalistične policije. Izboljšalo se je sodelovanje med različnimi policijskimi strukturami, prav tako pa tudi regionalno in mednarodno sodelovanje. Treba pa je nadgraditi strateško

načrtovanje in upravljanje človeških virov ter zagotoviti boljšo preglednost postopkov za zaposlitev. Okrepiti je treba notranjo kontrolo.

Na področju boja proti *organiziranemu kriminalu* je bil dosežen dober napredek. Sodelovanje med agencijami se je izboljšalo tako znotraj države kot regionalno in mednarodno. To je prineslo dobre rezultate v preiskavah na visoki ravni, pridržanih pa je bilo tudi več osumljencev. Sredstva so se začela zaplenjevati bolj sistematično, zaplembe pa so se začele izvajati v več primerih. Toda nov in bistveno spremenjeni zakonik o kazenskem postopku še ni bil sprejet. Zmogljivosti organov pregona v zvezi z uporabo sodobnih preiskovalnih tehnik, zlasti na področju finančnih preiskav, je treba okrepiti.

Sprejeti so bili postopki za identificiranje žrtev *trgovine z ljudmi* in število identificiranih žrtev je še naprej naraščalo. Treba pa je spremeniti strateški okvir, da se omogoči boljši odziv politike na nastajajoče trende in izboljšanje sodelovanja med policijo, tožilstvom in sodišči. Srbija je nekoliko napredovala na področju boja proti *terorizmu* s sprejetjem zakona o vojaški varnosti in vojaških obveščevalnih službah. Treba pa je izboljšati politike za preprečevanje terorizma. Podatkovna baza o terorističnih osumljencih še ni bila vzpostavljena.

Na področju *varstva osebnih podatkov* je bil dosežen majhen napredek. Strategija za izvajanje zakona o varstvu osebnih podatkov je bila sprejeta avgusta 2010. Kljub nekaterim izboljšavam uradu komisarja za informiranje javnega pomena in varstvo osebnih podatkov še vedno primanjkuje finančnih in človeških virov. Varstvo osebnih podatkov je glavni predpogoj, da Srbija zaključi sporazum z uradom Eurojust in operativni sporazum z uradom Europol.

Kosovo

Kosovo je napredovalo v zvezi s **političnimi merili**. Okrepilo je svojo zavezanost evropskemu programu in reformi politik ter ustanovilo ministrstvo za evropsko povezovanje. Vlada je zagotovila uspešno izvedbo dialoga z Evropsko unijo v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Organi morajo zdaj pospešiti hitrost izvajanja reform. Zmogljivost javne uprave ostaja šibka, sodstvo pa ne deluje učinkovito. Področje zagotavljanja pravne države je še vedno zelo zaskrbljujoče. Sodelovanje z misijo EU za krepitev pravne države (EULEX) se je izboljšalo in organi so začeli več protikorupcijskih dejavnosti s podporo navedene misije. Ta prizadevanja je treba nadaljevati ter zajeti področja organiziranega kriminala, drog in pranja denarja. Po odstopu predsednika Kosova so bile razpisane volitve.

Kosovo je precej napredovalo na področju decentralizacije. Ustanovljene so bile štiri nove občine, ki zdaj že delujejo. Lokalne volitve so bile konec leta 2009. Misija Evropskega parlamenta je menila, da je volilni postopek potekal v mirnem okolju z občutno udeležbo volivcev, vključno iz skupnosti kosovskih Srbov. Zaskrbljenost pa ostaja zaradi severnega Kosova. Tam je bilo več nasilnih dogodkov. Decentralizacija se lahko zaključi le s sodelovanjem lokalnega prebivalstva. Bolj je treba poskrbeti za vključenost vseh skupnosti in za zagotovitev javnih storitev v vseh občinah. V zvezi s tem je pomembna podpora lokalnih skupnosti, tudi tako, da imajo konstruktivno vlogo pri utrjevanju pravne države. Še vedno delujejo vzporedne strukture, ki ovirajo proces decentralizacije.

Meddržavno sodišče je julija izdalo svetovalno mnenje, v katerem je bilo ugotovljeno, da Kosovo z deklaracijo o razglasitvi neodvisnosti ni kršilo splošnega mednarodnega prava ali Resolucijo Varnostnega sveta ZN št. 1244 (1999). Po sprejetju Resolucije Generalne

skupščine Združenih narodov z dne 9. septembra je EU pripravljena podpreti proces dialoga med Prištino in Beogradom, da bi se spodbudilo sodelovanje, dosegel napredek na poti v Evropsko unijo in izboljšalo življenje ljudi. Obe strani si morata odločno prizadevati za vključujoče in učinkovito delovanje regionalnih forumov.

Na področju *demokracije in pravne države* je bil dosežen napredek pri krepitvi izvršilnih in parlamentarnih struktur, zlasti v zvezi z evropskim povezovanjem. Pravno državo pa je treba še nadalje okrepiti, saj je zdaj to področje zelo zaskrbljivo.

Ustavno sodišče je septembra odločilo, da istočasno opravljanje funkcije predsednika Kosova in funkcije vodje/predsednika politične stranke ni ustavno. Po tej odločbi je predsednik Kosova odstopil. Stranka LDK se je nato umaknila iz vladne koalicije. Volitve so bile razpisane za 12. december 2010.

Skupščina je ustanovila odbor za javne finance. Odbor za evropsko povezovanje je racionaliziral svoja pravila in postopke. Toda zmogljivosti pregledovanja osnutka zakonodaje in nadziranja njenega izvajanja po sprejetju ostajajo šibke. Parlamentarni nadzor vlade je treba nadalje okrepiti.

Vzpostavljene so glavne *vladne* strukture, ki še naprej delujejo v skladu z ustreznimi ustavnimi določbami. Ministrstvo za evropsko povezovanje je začelo dobro delovati in mora zdaj okrepiti svoje zmogljivosti ter utrditi svojo vlogo pri usklajevanju drugih vladnih oddelkov.

Velik izziv ostaja *reforma javne uprave* na Kosovu. Pravni okvir se je nadalje razvil s sprejetjem zakonov o državni upravi in plačah. Zmogljivosti javne uprave, da opravlja storitve, ki so potrebne za vse ljudi na Kosovu, je treba znatno okrepiti. Kosovska javna uprava ostaja šibka.

Kosovo je napredovalo na področju reforme *pravosodnega sistema*. Velika reforma sodstva se je začela s sprejetjem štirih zakonov glede reforme sodišč, tožilstva, sodnega sveta Kosova in tožilskega sveta Kosova. Zakon o sodiščih uvaja nov plačilni sistem, ki precej izboljšuje položaj sodnikov. Preverjanje sodnikov in tožilcev je prav tako končano. Predsednik je na delovna mesta na vseh ravneh sodstva imenoval več kot 340 sodnikov in tožilcev. To vključuje tudi imenovanje lokalnih članov v sodni svet Kosova, ki so izvolili predsednika sveta. Po opravljenem pravosodnem izpitu so decembra 2009 na Kosovskem inštitutu za pravosodje zaključili izobraževanje prvi bodoči sodniki in tožilci. Vseeno pa so bili primeri političnega vmešavanja v pravosodni sistem, zlasti v postopek ponovnega imenovanja sodnikov in tožilcev. Še vedno je precej sodnih zaostankov, zlasti na področju civilnih zadev, vključno z lastninskimi pravicami. Kosovske institucije morajo pripisati dovolj pomena podpori preiskav in nadaljnjemu pravosodnemu ukrepanju v zvezi z vojnimi zločini. Pripraviti je treba načrte za izvajanje reforme sodstva in zanje dodeliti sredstva. Kosovo je še vedno v začetni fazi obravnavanja prednostnih nalog na področju pravosodja.

Pravni okvir za *preprečevanje korupcije* se je izboljšal s sprejetjem zakonov o protikorupcijski agenciji ter o prijavi in izvoru lastnine in daril visokim javnim uslužbencem. Zakon o preprečevanju konflikta interesov pri opravljanju javnih funkcij je bil spremenjen. Zakon o financiranju političnih strank ni popolnoma v skladu z evropskimi standardi. Rezultati boja proti korupciji so omejeni. Glavna področja, ki povzročajo zaskrbljenost, so še naprej postopek javnih naročil ter pravosodni sistem in sistem kazenskega pregona. Misija EULEX mora še naprej opravljati svoja izvršilna pooblastila v zadevah na visoki ravni. V

teku je več protikorupcijskih preiskav. Aprila so bile opravljene preiskave na ministrstvu za promet, julija pa je kosovska policija v sodelovanju z misijo EULEX pridržala guvernerja centralne banke. Vlada je v teh preiskavah sodelovala. Na Kosovu še vedno prevladuje korupcija, ki je zelo resen problem. Pravni okvir še ni končan in ni popolnoma skladen z evropskimi standardi.

Ustava zagotavlja *človekove pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin* in navaja glavne mednarodne sporazume ter instrumente, ki se neposredno uporabljajo na Kosovu. Toda institucionalna ureditev in pomanjkanje politične volje bosta ovirala učinkovito izvajanje pravnih standardov na tem področju. Proces povezovanja srbske skupnosti je v teku. Organi si morajo bolj prizadevati za obravnavanje glavnih področij, ki povzročajo zaskrbljenost, kot so dostop do lastnine, pogrešane osebe, vračanje in izobraževanje.

Na področju *državljskih in političnih pravic* je bilo doseženega nekaj napredka. Vlada si mora bolj prizadevati v zvezi s *preprečevanjem mučenja*, obtožbami *slabega ravnanja* in prekomerne uporabe sile s strani policije in osebja v *zaporih*. Razmere v *zaporih* so še vedno zaskrbljujoče. Napredek na področju *dostopa do pravnega varstva* je bil delen.

Svoboda izražanja v praksi še ni povsem zagotovljena. Okrepiti je treba neodvisnost in nepristranskost javne radiotelevizije. Novinarjem še vedno grozijo zaradi njihovega poročanja. Ti imajo prav tako težave pri dostopanju do uradnih dokumentov. Zakonodaja o *svobodi združevanja* ne omogoča trajnostnega razvoja in financiranja nevladnih organizacij. Zmogljivosti *civilne družbe*, da nadzira in ocenjuje vladno delovanje, se povečuje. Toda civilna družba je še vedno šibka, prav tako pa se v okviru zakonodajnega postopka občine in vlada z njo ne posvetujejo sistematično.

Ekonomске in socialne pravice še vedno niso zagotovljene v celoti. Pravni okvir za zaščito *žensk* je bil okrepljen. Na področju mladotletniškega kazenskega prava je bilo doseženega nekaj napredka. Toda zaščita pravic *otrok* je še vedno slaba. Vlada mora učinkoviteje obravnavati delo otrok in trgovino z otroki. Izboljšati je treba socialno vključevanje in zaščito ranljivih skupin, zlasti zapuščenih otrok, povratnikov in invalidov. Kosovo je začelo *protidiskriminacijsko* kampanjo za povečanje ozaveščenosti s posebnim poudarkom na diskriminaciji, ki temelji na starosti in spolni usmerjenosti. Izvajanje protidiskriminacijske zakonodaje še ni ustrezno. Izvajanje sodnih odločb, ki zagotavljajo uveljavljanje *lastninskih pravic*, se je izboljšalo. Toda veliki zaostanki pri obravnavanju zadev in drugih vprašanj, ki se dolgo rešujejo, resno ovirajo vračanje lastnine.

V zvezi s *spoštovanjem in varstvom manjšin* ter *kulturnih pravic* je bil dosežen delen napredek. Ministrstvo za kulturo je ustanovilo direktorat za kulturno dediščino. Nadaljevala se je rekonstrukcija verskih objektov. Kosovska policija je od mednarodnih varnostnih sil KFOR prevzela obveznost zaščite nekaterih verskih in kulturnih objektov. Toda zakon o kulturni dediščini se ne izvaja v celoti. Nadzorni svet, ki ga je predvidel zakon o posebnih zaščitnih območjih iz leta 2008, je treba še ustanoviti. Ministrstvo za skupnosti in vračanje je povečalo svoja prizadevanja za pomoč pri vračanju pripadnikov manjšin, bodisi *beguncev* bodisi *notranje razseljenih oseb*. Število prostovoljnih povratnikov se po Kosovu povečuje.

Decembra 2009 je Kosovo sprejelo akcijski načrt za izvajanje strategije za vključevanje skupnosti Romov, Aškalov in Egipčanov. Vlada je vzpostavila strukture za izvajanje te strategije. Postopek preseljevanja družin z območij, ki so onesnažena s svincem, na severnem Kosovu se je začel, kar omogoča zaprtje naselja Cesmin Llug/Česmin Llug. Ta postopek je treba čim prej končati. Življenjski pogoji skupnosti Romov, Aškalov in Egipčanov ter njihov

dostop do izobraževanja, zdravstvenega varstva in socialnega varstva so še vedno zelo zaskrbljujoči. Sodelovanje Kosova v okviru Desetletja vključevanja Romov je treba okrepiti.

V zvezi z **regionalnimi in mednarodnimi obveznostmi** je Kosovo v obdobju poročanja še naprej sodelovalo z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo. Ocenjuje se, da je več kot deset let po koncu oboroženega konflikta 1 800 pogrešanih oseb. Organi si morajo na tem področju bolj prizadevati. Kosovo je junija sodelovalo na srečanju na visoki ravni med EU in zahodnim Balkanom v Sarajevu. Toda Kosovo mora konstruktivno pristopati, da bo zagotovilo učinkovito sodelovanje v pobudah sodelovanja, kot sta Svet za regionalno sodelovanje in Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini. Kosovo mora biti v zvezi s Srednjeevropskim sporazumom o prosti trgovini pragmatično in mora poiskati konstruktivni način za zagotovitev njegovega učinkovitega izvajanja. Srbija ter Bosna in Hercegovina ne priznavata kosovskih carinskih oznak, za katere je posebni predstavnik generalnega sekretarja ZN potrdil, da so skladne z Resolucijo Varnostnega sveta ZN št. 1244/99. Čim prej se je treba dogovoriti o sprejemljivi in trajnostni rešitvi za sodelovanje tako Kosova kot Srbije v glavnih regionalnih forumih. To je bistveno za vključujoče in delujoče regionalno sodelovanje.

Vpliv gospodarske krize na kosovsko **gospodarstvo** je bil delen. Realni BDP je še naprej naraščal zlasti zaradi javnih izdatkov. Trajnost tega profila rasti je vse bolj ogrožena. Brezposelnost ostaja zelo visoka. Inflacija ni stabilna, saj je odvisna od nihanja cen hrane in goriva. Oblikovanje in izvajanje politike še vedno nista predvidljiva. Z Mednarodnim denarnim skladom je bil sklenjen sporazum o programu, katerega namen sta omejitve fiskalnih tveganj in ponovna usmeritev v fiskalno vzdržnost. Podjetja so še naprej soočena s šibko pravno državo, pomanjkanjem zanesljive dobave električne energije, slabo infrastrukturo in omejenim dostopom do financiranja. To so prepreke za učinkovito poslovanje in gospodarski razvoj.

V zvezi z **gospodarskimi merili** je Kosovo delno napredovalo pri vzpostavljanju delujočega tržnega gospodarstva. Potrebne so precejšnje reforme in naložbe, da bo Kosovo v dolgoročnem obdobju lahko kos pritisku konkurence ter tržnim silam znotraj Unije.

Ohranilo se je splošno soglasje glede temeljev tržno usmerjenih gospodarskih politik. Uporaba evra, nizke ravni zunanjega dolga in nizka izvozna osnova so omejile izpostavljenost gospodarstva na zunanje finančne pretrese in pretrese na področju povpraševanja. Bančni sektor se je še naprej širil ter ostal stabilen in donosen. Kosovska agencija za privatizacijo je nadaljevala privatizacijo podjetij v družbeni lasti. Uspešno so bili končani prvi projekti javno-zasebnega partnerstva, izbran pa je bil tudi mednarodni konzorcij za razvoj Mednarodnega letališča Priština z dvajsetletno koncesijo.

Toda kombinacija politik je vse bolj ranljiva, kar je posledica velike rasti državnih izdatkov. Javne finance zlasti močno bremenijo izgradnja nove avtoceste. Pomanjkljivosti oblikovanja in izvajanja politike so povečale že prej veliko negotovost v gospodarstvu. Gospodarska statistika se je nekoliko izboljšala, a še vedno ni ustrezna. Brezposelnost ostaja zelo visoka zlasti med mladimi. Trenutni primanjkljaj tekočega računa se je povečal zaradi velikega domačega povpraševanja in ne dovolj razvite proizvodne osnove. Javno elektroenergetsko podjetje je iz državnega proračuna še naprej prejelo znatne subvencije za uvoz električne energije in posojila za financiranje naložbenih programov. Šibka pravna država, negotovost glede lastninskih pravic in visoke obrestne mere še naprej negativno vplivajo na poslovno okolje in gospodarski razvoj. Neformalni sektor ostaja pomemben izziv.

Napredek pri usklajevanju zakonodaje in politik Kosova z **evropskimi standardi** ostaja mešan. Pravni okvir je bil nadalje razvit za področja carin, obdavčenja, prostega pretoka blaga, statistike, migracij, izobraževanja in boja proti terorizmu. Približevanje na področjih konkurence, intelektualne lastnine, okolja, kmetijstva in varnosti hrane, integriranega upravljanja meja, azila, pranja denarja in varstva osebnih podatkov je v začetni fazi. Usklajenost z evropskimi standardi je še vedno omejena na področjih zaposlovanja in socialnih politik, finančnega nadzora, trgovine z drogami, trgovine z ljudmi in organiziranega kapitala.

Na področju **notranjega trga** EU je bilo doseženega nekaj napredka pri oblikovanju pravnega okvira za *prost pretok blaga, vključno z varstvom potrošnikov*. Toda treba je okrepiti celotni pravni okvir. Usklajenost z evropskimi standardi na področjih *prostega pretoka oseb, prostega pretoka storitev in pravice do ustanavljanja* je omejena. Področje *prostega pretoka kapitala* je že dobro napredovalo. Potrebna pa so dodatna prizadevanja glede učinkovite ureditve.

Pravne določbe na področju *carin* so na splošno usklajene z evropskimi standardi in prizadevanja na področju boja proti korupciji so se začela. Treba pa je okrepiti prizadevanja za boj proti tihotapljenju. Na severnem Kosovu je treba okrepiti carinski nadzor. Upravne zmogljivosti so se izboljšale, toda še ne zadostujejo. Pozitivni napredek je bil dosežen v zvezi z zakonodajo in gradnjo zmogljivosti na področju *obdavčenja*. Treba si je dodatno prizadevati za zagotovitev učinkovitega izvajanja veljavnih zakonov, izvrševanje plačil davkov, povečanje davčne osnove in posledično za zmanjšanje znatne neformalne ekonomije. Sodni zaostanki pri obravnavi pritožb zoper odločbe carinske službe in davčne uprave, so se povečali.

Na področju *konkurence* ni bilo napredka v zvezi s preprečevanjem monopolov ali predpisi o državni pomoči. Upravne zmogljivosti so se izboljšale, toda izvajanje politike konkurence je na splošno na začetni stopnji. Sodelovanje med institucijami, ki so povezane s področjem konkurence, je treba okrepiti. Komisija za konkurenco mora tesneje sodelovati v obsežnih pobudah za privatizacijo in prestrukturiranje.

Kosovo še mora sprejeti nov zakon o javnih naročilih. Vlada se je na tem področju začela truditi. Izvajanje obstoječega zakona v praksi je zaskrbljujoče. Vlogo uradnikov za javna naročila je treba okrepiti, da se izboljša spremljanje izvajanja pogodb o javnih naročilih. V sistemu javnih naročil je treba okrepiti neodvisnost in strokovnost. Organi si morajo bolj prizadevati za boj proti korupciji na tem področju. Kosovske določbe o koncesijah precej odstopajo od evropskih standardov.

Na področju *pravic intelektualne lastnine* je treba glavno zakonodajo še pripraviti. Potrebni je precej prizadevanj za njeno izvrševanje in ozaveščanje. Režim pravic intelektualne lastnine je na Kosovu še na začetni stopnji in izvajanje je zelo slabo.

Na področjih *zaposlovanja* in *javnega zdravja* je bil pri usklajevanju napredek delen. Skromne upravne zmogljivosti in neustrezen pravni okvir so zaskrbljujoči. Na Kosovu je treba izboljšati socialno varnost in vključenost, pa tudi *socialni dialog*. Pravni okvir na področju *izobraževanja* se je približal evropskim standardom, za izvajanje reform pa so potrebne večje upravne zmogljivosti. Kosovo je razvilo petletni *raziskovalni* program, s katerim naj bi se izboljšale zmogljivosti v tem sektorju. To področje je bilo uvrščeno med prednostna.

Na področju **sektorskih politik** je treba učinkoviteje spodbujati razvoj ter *mala in srednja podjetja*, prav tako pa je treba boljše usklajevati različne strategije, ki vplivajo na to področje. Pospešiti je treba prizadevanja na področjih *kmetijstva* in varnosti hrane, zlasti v zvezi z izvajanjem sprejete zakonodaje in posodobitvijo kmetijsko-živilskih zavodov. Sprejetih je bilo več *okoljskih* zakonov. Toda izvajanje standardov EU na področju okolja je še na začetni stopnji.

Prometna infrastruktura še vedno ni dovolj razvita. Kosovo je začelo program za izgradnjo cest, ki ne odraža načrtovanih prometnih tokov, zaradi obsežnosti programa pa bodo izključene naložbe v druge vrste prometa, zlasti v železniški. Usklajenost z evropskimi standardi na področju letalstva se je izboljšala. Decembra 2009 je Kosovo sprejelo programe za varnost letalstva in nadzor kakovosti.

V *energetskem* sektorju so glavni izzivi v zvezi z izvrševanjem plačil za električno energijo in upravljanjem netrajnostne rasti povpraševanja po energiji. Aprila je Kosovo sprejelo energetsko strategijo za obdobje 2009–2018. Oktobra 2010 je bil z občutnim zaostankom sprejet sveženj glavnih zakonov na tem področju (o energetiki, električni energiji in regulativnem organu na področju energetike).

Na področju *informacijske družbe in medijev* je bil dosežen delen napredek. Treba je okrepiti neodvisnost in sredstva regulativnega organa za telekomunikacije ter s trenutno spremembo zakona o neodvisnem svetu za medije zagotoviti njegovo neodvisnost. Treba je najti dolgoročno rešitev za financiranje javne radiotelevizije.

Na področju *finančnega nadzora* je bilo doseženega nekaj napredka. Toda Kosovo je še vedno na začetni stopnji uvajanja mednarodnih standardov. Pomanjkanje finančne neodvisnosti urada generalnega revizorja je še vedno zaskrbljujoče. Julija je Kosovo sprejelo zakon o uradni *statistiki*. Toda upravne zmogljivosti ostajajo slabe in treba si je nadalje prizadevati za izboljšanje sektorske statistike ter zlasti statistike poslovanja in makroekonomske statistike.

Na področju **pravice, svobode in varnosti** je bil napredek mešan. Kosovo je nekoliko napredovalo na področju *integriranega upravljanja meja*. Kosovo je od mednarodnih varnostnih sil KFOR prevzelo obveznost upravljanja meja z Albanijo. Toda potrebno si je občutno prizadevati za zagotovitev upravljanja meja v skladu s standardi EU. Sever ostaja poseben izziv. Misija EULEX je okrepila svoje dejavnosti na mejnih prehodih 1 in 31. Kosovo je na področju *azila* delno napredovalo. Število prošenj za azil je občutno naraslo, toda na splošno je še vedno nizko. Večina prosilcev za azil je zapustila Kosovo in odšla v druge kraje brez ustreznega nadzora kosovskih organov.

Na področju *migracij* je bil dosežen napredek glede usklajenosti z evropskimi standardi. Kosovo je sprejelo zakon o ponovnem sprejemu, ki je na splošno v skladu z zahtevami EU. Kosovo je podpisalo več dvostranskih sporazumov o ponovnem sprejemu. Organi so še naprej učinkovito obravnavali vloge za ponovni sprejem iz evropskih držav. To se mora nadaljevati. Sprejeta je bila spremenjena strategija za vključitev oseb, ki so se vrnile v domovino, pa tudi akcijski načrt za njeno izvajanje.

Pranje denarja je še vedno vprašanje, ki zbuja resno zaskrbljenost. Kosovo je sprejelo zakon proti pranju denarja in financiranju terorizma. Sodelovanje med carinsko službo in centrom za finančni nadzor se je izboljšalo. Center je tudi izboljšal svoje sodelovanje z bankami. Toda Kosovo je še vedno na začetni stopnji sprejemanja in izvajanja evropskih standardov na tem

področju. Zmogljivosti preiskovanja in preganjanja primerov pranja denarja so še vedno slabe. Kosovski organi nimajo zadostnih zmogljivosti za prevzem obveznosti za vodenje zadev v zvezi s pranjem denarja. Na splošno je bil dosežen delen napredek v zvezi z obravnavanjem gospodarskega in finančnega kriminala.

Na področju preprečevanja *trgovine z drogami* je bil dosežen delen napredek. Varnost prostorov za skladiščenje zaseženih drog je izboljšana. Organi so opravili več uspešnih operacij. Toda število zasegov, pridržanj in sodnih pregonov je še vedno majhno. Prizadevanja na področju preprečevanja trgovine z drogami so še vedno na začetni stopnji.

Kosovo je nekoliko napredovalo na področju *policijske dejavnosti*. Javni red se je ohranjal. Slovesnost ob izboru patriarha srbske pravoslavne cerkve je potekala mirno. Nova organizacijska struktura kosovske policije je bila izboljšana, vključno z opisi dela višjega vodstva. Sprejeta sta bila strategija in akcijski načrt o nadzoru in zbiranju orožja malega kalibra in lahkega strelnega orožja. Zbiranje nedovoljenega orožja se je povečalo. Toda kosovska policija mora vzpostaviti zmogljivosti na področju policijskih dejavnosti, ki temeljijo na obveščanju, da bo lahko učinkoviteje preprečevala huda kazniva dejanja.

Na področju preprečevanja *organiziranega kriminala* je bil dosežen delen napredek. Kosovo je sprejelo strategijo na področju preprečevanja kriminala. Za obravnavo organiziranega kriminala so bili imenovani posebni tožilci. Na tem področju je bil podpisan niz dvostranskih sporazumov s tretjimi državami. Toda Kosovo mora vzpostaviti učinkovit okvir za zaščito prič. Na visoki ravni ni bilo obsodb. Obstajajo primeri ustrahovanja sodnikov in tožilcev. Organizirani kriminal je še vedno zelo zaskrbljujoč. Organi morajo pospešiti svoja prizadevanja na področju boja proti organiziranemu kriminalu, ki je prisoten na zahodnem Balkanu in v Evropi, zlasti s preiskavami, pridržanji, zaplembo sredstev in obsodbami. Kosovo mora na tem področju zagotoviti dejanske rezultate.

Napredek na področju *trgovine z ljudmi* je bil delen. Na področju tihotapljenja ljudi je bilo opravljenih več pridržanj. Kosovo je sprejelo mednarodne standarde v zvezi z oskrbo žrtev trgovine z ljudmi. Toda število zabeleženih primerov in ugotovljenih žrtev trgovine z ljudmi ostaja nizko in ne v celoti odraža obsega tega pojava. Stopnja kaznovanja storilcev ni vedno ustrezna. Zmogljivosti kosovskih institucij na področju preiskovanja, preganjanja in obsojanja trgovine z ljudmi je treba okrepiti. Na področju protiterorističnih ukrepov je bilo doseženega nekaj napredka. Zmogljivosti protiteroristične enote v okviru kosovske policije so bile okrepljene.

Kosovo je na področju *varstva osebnih podatkov* nekoliko napredovalo. Sprejet je bil zakon o varstvu osebnih podatkov. Nadzorni organ za varstvo podatkov pa je treba še vzpostaviti. Posamezniki na Kosovu niso dovolj informirani glede svojih pravic na področju varstva osebnih podatkov. Napredek na tem področju je ključen za mednarodno sodelovanje Kosova na področju pravosodja in notranjih zadev.

Turčija

Turčija še naprej zadostno izpolnjuje **politična merila**. Z nedavnimi ustavnimi reformami so bili ustvarjeni pogoji za napredek na več področjih, na primer na področju sodstva in temeljnih pravic. Zdaj jih je treba izvajati v skladu z evropskimi standardi. Demokratično odpiranje, katerega namen je zlasti rešitev kurdskega vprašanja, še ni izpolnilo pričakovanj.

Sveženj ustavnih sprememb, ki je bil potrjen z referendumom 12. septembra, je korak v pravi smeri. Obravnava več prednostnih nalog partnerstva za pristop na področjih sodstva, temeljnih pravic in javne uprave. Toda pred pripravo in sprejetjem ustavnih reform ni bil izveden posvetovalni postopek, ki bi vključeval politične stranke in širšo civilno družbo. Ključno bo izvajanje svežnja v skladu z evropskimi standardi ter na pregleden in vključujoč način. Precej si bo treba še prizadevati na področju temeljnih pravic. Število pravnih postopkov proti novinarjem in neprimeren pritisk na medije slabijo svobodo tiska v praksi. Vlada je demokratično odpiranje, ki ga je avgusta 2009 naznanila zlasti za rešitev kurdskega vprašanja, nadaljevala le delno. Odločitev ustavnega sodišča, da se ukine Demokratična družbena stranka (DTP), in porast terorističnih napadov Kurdske delavske stranke (PKK) sta prav tako oslabilta to politiko.

Na področju **demokracije in pravne države** v Turčiji se je nadaljevala preiskava domnevne kriminalne mreže Ergenekon. Ta preiskava in preiskava številnih drugih načrtov za državni udar ostaja priložnost za Turčijo, da okrepi zaupanje v pravilno delovanje svojih demokratičnih institucij in pravne države. Toda zaskrbljenost vzbuja sodna jamstva za vse osumljence. Turčija mora še vedno uskladiti svojo zakonodajo na področju postopka in razlogov za ukinitvev političnih strank z evropskimi standardi.

Na področju *reform javne uprave* je bilo doseženega nekaj napredka s sprejetjem ustavnih sprememb, zlasti v smeri vzpostavitve institucije varuha človekovih pravic, varstva osebnih podatkov in dostopa do informacij. Nadalje si je treba prizadevati zlasti za reformo državne uprave.

Na področju *civilnega nadzora varnostnih sil* je bil dosežen napredek. Z ustavnim svežnjem je bila omejena pristojnost vojaških sodišč, za odločitve vrhovnega vojaškega sveta pa je bila uvedena sodna presoja. Toda višji člani oboroženih sil so še vedno podajali izjave, ki so presegale njihova pooblastila, zlasti s področja pravosodja. Na področju parlamentarnega nadzora nad proračunom za obrambo ni bilo napredka.

Na področju *sodstva* je bil dosežen napredek pri izvajanju strategije reforme sodstva. Sprejetje ustavnih sprememb o sestavi visokega sodnega sveta in tožilstva je pozitiven korak. Toda minister za pravosodje še vedno predseduje visokemu svetu in ima zadnjo besedo v preiskavah. Med postopkom priprave in sprejetja izvedbene zakonodaje bo treba vzpostaviti učinkovit dialog z vsemi zainteresiranimi stranmi. To bo prispevalo k preglednemu in vključujočemu izvajanju reform v skladu z evropskimi standardi.

Na področju razvoja celovite protikorupcijske strategije in akcijskega načrta je bil dosežen napredek. Korupcija vseeno ostaja precej razširjena na številnih področjih. Turčija mora pridobiti izkušnje pri preiskovanju kaznivih dejanj, vlaganju obtožnic in obsodbah za kazniva dejanja.

V zvezi s **človekovimi pravicami in varstvom manjšin** je bilo doseženega nekaj napredka, zlasti glede svobode zbiranja ter pravic žensk in otrok ter kulturnih pravic. Vseeno pa si je treba še precej prizadevati zlasti na področju svobode izražanja in verske svobode.

V zvezi s *spoštovanjem mednarodnega prava človekovih pravic* se morajo institucije na področju človekovih pravic v celoti uskladiti z načeli ZN.

Nadaljuje se pozitiven razvoj na področju preprečevanja mučenja in slabega ravnanja. Nekateri primeri kršenja človekovih pravic na visoki ravni so se zaključili z obsodbami. Vseeno se še vedno poroča o nesorazmerni uporabi sile organov pregona, kar je zaskrbljujoče.

Izvajanje programa reforme zaporov se nadaljuje. Toda velik delež zapornikov v priporu ostaja eden od najpomembnejših problemov. V zaporih je treba izboljšati zdravstvene storitve.

Turški zakon ne zagotavlja *svobode izražanja* do mere, kot je določena z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice. Veliko število postopkov proti novinarjem je zaskrbljujoče. Neprimerni politični pritiski na medije in pravne negotovosti vplivajo na izvajanje svobode tiska v praksi. Pogoste prepovedi spletnih strani so zaskrbljujoče.

Na področju svobode zbiranja je bilo doseženega nekaj napredka. Demonstracije ob praznovanju newroza (kurdskega novega leta) ali 1. maja, ki so v preteklosti spodbudile nemire, so letos potekale mirno in so bile dobro usklajene z organi. Nekatere demonstracije na jugovzhodu, povezane s kurdskim vprašanjem, so bile vseeno zaznamovane s prekomerno uporabo sile varnostnih sil.

Pravni okvir *svobode združevanja* je na splošno skladen s standardi EU. Toda organi izvajajo prekomeren nadzor in še naprej sprožajo postopke za ukinitvev združenj lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev.

V zvezi z *versko svobodo* se svoboda čaščenja na splošno spoštuje. Izvajanje zakona o verskih skupnostih se nadaljuje, čeprav je nekaj zaostankov in postopkovnih težav. Dialog z Aleviti in nemuslimani se je nadaljeval, a še ni prinesel rezultatov. Članom manjšinskih veroizpovedi skrajneži še vedno grozijo. Pravni okvir v skladu z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah je treba še vzpostaviti, da bodo lahko vse nemuslimanske verske skupnosti in Aleviti delovali brez neupravičenih omejitev, vključno z usposabljanjem duhovščine.

Pravni okvir, ki zagotavlja *pravice žensk* in enakost spolov, je na splošno vzpostavljen. Navedeni okvir je bil okrepljen z ustavno spremembo, ki je omogočila sprejetje ukrepov pozitivne diskriminacije za ženske. Vseeno pa si je nadalje treba trajno prizadevati, da se ta pravni okvir spremeni v politično, družbeno in gospodarsko realnost. Zagotavljanje pravic žensk in enakosti spolov v praksi ostajata za Turčijo glavna izziva. Umori iz časti, zgodnje in prisilne poroke ter nasilje v družini so še vedno resni problemi. Po državi je treba dosledno izvajati zakonodajo. Treba si je prizadevati za nadaljnje izobraževanje in ozaveščanje glede pravic žensk in enakosti spolov.

Dosežen je bil napredek na področju *pravic otrok*. Turčija je svoj pravni okvir na področju mladoletniškega kazenskega prava uskladila z mednarodnimi standardi. Razlike med spoloma v osnovnošolskem izobraževanju so se še naprej zmanjševale, vendar vztrajajo v nekaterih delih države. Osip otrok iz šol ostaja zaskrbljujoč. Nadalje je treba okrepiti prizadevanja na vseh področjih, vključno z izobraževanjem, delom otrok, zdravjem, upravnimi zmogljivostmi in usklajevanjem, ter vzpostaviti učinkovit sistem mladoletniškega kazenskega prava po vsej državi.

Ustavne spremembe so razširile *pravice sindikatov* v Turčiji, zlasti v javni upravi. Toda v trenutnem pravnem okviru obstajajo omejevalni predpisi, ki niso v skladu s standardi EU in konvencijami Mednarodne organizacije dela. Pomanjkanje soglasja med socialnimi partnerji in vlado ovira sprejetje nove zakonodaje.

Stališče Turčije glede *spoštovanja in varstva manjšin ter kulturnih pravic* ostaja restriktivno. Polno spoštovanje in zaščito jezika, kulture in temeljnih pravic je treba v skladu z evropskimi standardi še v celoti doseči. Turčija si mora nadalje prizadevati za okrepitev strpnosti in spodbujanje vključenosti manjšin.

Narejeni so bili nekateri pozitivni koraki za okrepitev kulturnih pravic, zlasti v zvezi s turško politiko o radioteleviziji v jeziku, ki ni turški. Toda omejitve ostajajo, zlasti glede uporabe teh jezikov v političnem življenju, izobraževanju in kontaktih z javnimi službami.

O vprašanju *Romov* se javno več razpravlja, izvajajo pa se tudi dejanski ukrepi za reševanje nekaterih njihovih vprašanj. Toda ker ni celovite politike za pospešitev socialnega vključevanja Romov, so ti pogosto obravnavani diskriminatorno v zvezi z dostopom do izobraževanja, nastanitve, zdravstvenih storitev in javnih storitev.

Vladno demokratično odpiranje v zvezi z *vzhodom in jugovzhodom* ni zadostilo pričakovanjem, saj se je v praksi uporabilo malo ukrepov. Pomembno je, da se v okviru prizadevanj za rešitev kurdskega vprašanja uporabi obširno posvetovanje. Protiteroristično zakonodajo je treba spremeniti v izogib neupravičenim omejitvam pri izvajanju temeljnih pravic. Obstoj številnih zemeljskih min je še vedno zaskrbljujoče. Sistem varovanja vasi še vedno ni odpravljen.

Od junija je poraslo število terorističnih napadov Kurdske delavske stranke (PKK), ki so zahtevali veliko življenj. Kurdska delavska stranka (PKK) je v EU na seznamu terorističnih organizacij. Turčija in EU sta okrepili dialog o boju proti terorizmu.

Priznavanje odškodnin *notranje razseljenim osebam* se nadaljuje, vendar izvajanje ni učinkovito. Vlada nima izdelane splošne nacionalne strategije za obravnavanje vprašanja notranje razseljenih oseb, pospešiti pa mora tudi prizadevanja za obravnavanje potreb teh oseb. Pravni okvir za begunce in prosilce za azil ter izvajanje okrožnic glede postopkov za obravnavanje prošelj je treba okrepiti. Pomembno je nadaljnje izboljšanje splošnih pogojev v centrih za pridržanje tujcev.

V zvezi z *regionalnimi vprašanji in mednarodnimi obveznostmi* Turčija še naprej izraža javno podporo pogajanjem med voditelji obeh skupnosti pod okriljem generalnega sekretarja ZN, s katerimi se išče celovita rešitev za *vprašanje Cipra*. Toda kljub ponavljajočim pozivom Sveta in Komisije Turčija še ni izpolnila svojih obveznosti, določenih v izjavi Evropske skupnosti in njenih držav članic z dne 21. septembra 2005 ter sklepov Sveta, vključno s tistimi iz decembra 2006 in decembra 2009. Turčija ni izpolnila celovitega, nediskriminatornega izvajanja dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu in ni odpravila vseh ovir za prosti pretok blaga, vključno z omejitvami glede neposrednih prometnih povezav s Ciprom. Glede normalizacije dvostranskih odnosov z Republiko Ciper ni bilo napredka.

Na področju *odnosov z Grčijo* je zaznati novo spodbudo za izboljšanje dvostranskih odnosov. To je spodbudilo nekaj pozitivnih rezultatov na področjih trgovine, izobraževanja, prometa, energetike, kulture in okolja. Okrepili so se dvostranski predhodni razgovori. Grčija je vložila številne uradne pritožbe glede dejstva, da je Turčija nenehno kršila njen zračni prostor, vključno s preleti nad grškimi otoki. Grčija se je tudi pritožila zoper kršitve njenih teritorialnih voda.

EU in Turčija sta razpravljali o področjih, ki ju na *zahodnem Balkanu* skupaj zadevajo. Turčija je dala več pobud v regiji, vključno s tristranskimi pogovori s Srbijo ter Bosno in Hercegovino. Odnosi z Bolgarijo so ostali dobri.

Svetovna finančna kriza je zelo prizadela turško **gospodarstvo**, toda z veliko stopnjo rasti, ki je bila od druge četrtine leta 2009 zabeležena v vseh sektorjih, so se njegove izgube hitro nadoknadile. Državni proračun in centralna banka sta uspešno zagotovila znatno podporo skupnemu povpraševanju, zlasti z blažitvijo pritiskov na fiskalni in monetarni ravni. Visoke

stopnje rasti spremljajo trgovinski primanjkljaji in primanjkljaji tekočega računa, ki se hitro povečujejo, padajoča brezposelnost, ki pa je še vedno višja kot pred krizo, in naraščajoči inflacijski pritiski. Obstoječa strategija politike posredovanja, ki je povezana s krizo, se osredotoča na doseganje močne, trajnostne in uravnotežene rasti. Proračunska pravila so pripravljena in z njimi se bo sčasoma lahko fiskalna uspešnost občutno izboljšala. Toda parlament zaostaja z njihovim sprejetjem. Napredek na področju strukturnih reform je bil mešan, toda nižje dejanske obrestne mere in trdnejša gospodarska osnova bi morale zagotoviti okvir za pospešitev strukturnih reform.

V zvezi z **gospodarskimi merili** je Turčija vzpostavila delujoče tržno gospodarstvo. Država bi se morala v srednjeročnem obdobju spopasti s pritiski konkurence in tržnimi silami znotraj Unije, pod pogojem da bo še naprej izvajala svoj obsežni program strukturnih reform.

Po krizi je bilo ohranjeno soglasje o bistvenih elementih gospodarskih politik. Protikrizni ukrepi so ublažili gospodarski upad, čeprav so povečali fiskalni primanjkljaj in višino dolga Turčije in se jih postopoma odpravlja. Pravočasna, usmerjena in uravnotežena odprava spodbud ostaja izziv, da se kar najbolj povečajo koristi fiskalne konsolidacije iz preteklih let in splošna srednjeročna fiskalna vzdržnost ter doseže močna, trajnostna in uravnotežena rast. Privatizacija se je nadaljevala, čeprav počasneje zaradi svetovnega gospodarskega okolja. Finančni sektor se je zaradi prejšnjih reform izkazal za izredno močnega. Naložbe so se zelo povečale in nekaj delnega napredka je bilo doseženega pri povečanju človeškega in stvarnega kapitala države. Turčija je zmogla trgovino delno razvejati na nove trge, s čimer je do določene mere ublažila vpliv krize. Trgovinska in gospodarska vključenost v EU je ostala velika.

Toda zunanja neravnotežja in finančne potrebe so se zaradi ponovne rasti precej povečevali, čeprav dostop do zunanjega financiranja ostaja netežaven. Inflacijski pritiski so se občutno povečali, predvsem zaradi pritiskov, ki izhajajo iz vložkov energije in živahne gospodarske dejavnosti. Večji napredek na področju fiskalne preglednosti, krepitev okvira za ciljno inflacijo in ohranjanje finančne stabilnosti ostajajo glavni pogoji za zmanjšanje tveganja, ki ga prinaša scenarij prehoda od razcveta do recesije („boom-bust“). Stopnja brezposelnosti ostaja višja, kot je bila pred krizo, in pričakuje se, da bo brezposelnost zaradi demografskih dejavnikov visoka tudi v prihodnjih letih. Nizke zmogljivosti ustvarjanja novih delovnih mest so jasno povezane z neusklajenostjo povpraševanja po delovni sili in njeno ponudbo ter pretirano ureditvijo trga dela. Obstajajo ovire pri izstopu s trga, stečajni postopki pa so sorazmerno okorni. Kriza je nadalje zapletla dostop malih in srednjih podjetij do financiranja. Pravno okolje, predvsem sodni postopki, še naprej pomenijo praktične izzive in ustvarjajo ovire za boljše poslovno okolje. Obstoječa ureditev proizvodnega trga in vztrajno pomanjkanje preglednosti dodeljevanja državnih pomoči ne vodijo k izboljšanju poslovnega okolja. Neformalna ekonomija ostaja pomemben izziv.

Turčija je še izboljšala svojo **sposobnost za prevzem obveznosti članstva**. Napredek, včasih neenakomeren, je bil dosežen na večini področij. Usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU je napredovalo na nekaterih področjih, kot so prosti pretok blaga, pravice intelektualne lastnine, politika preprečevanja monopolov, energetika, podjetniška in industrijska politika, varstvo potrošnikov, statistika, vseevropska omrežja ter znanost in raziskave. Še naprej si je treba prizadevati za uskladitev na področjih, kot so okolje, pravo družb, javna naročila, pravica do ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev. Uskladitev je treba izvesti na področju carinske unije. Več dolgotrajnih trgovinskih ovir še ni odpravljenih, kot so pregledi za ugotavljanje skladnosti, zahteve za izdajanje uvoznih in izvoznih dovoljenj, učinkovito uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, zahteve za registracijo novih

farmacevtskih proizvodov in diskriminatorno obravnavanje na davčnem področju. Nujno je, da Turčija v celoti izvaja carinsko unijo in odpravi številne ovire v zvezi s proizvodi EU, ki so v prostem prometu. Za večino področij je ključno, da Turčija za uspešno izvajanje pravnega reda EU izboljša svoje upravne zmogljivosti.

Usklajevanje nacionalne zakonodaje je na področju *prostega pretoka blaga* precej napredovalo, toda poroča se lahko o delnem napredku. Še naprej obstajajo tehnične ovire pri trgovanju, ki ovirajo prost pretok blaga, dodane pa so bile tudi nove. Majhen napredek je bil dosežen na področju *prostega gibanja delavcev*, na katerem je usklajevanje nacionalne zakonodaje še na začetni stopnji. Na področjih *pravice ustanavljanja in svobode opravljanja storitev* je usklajevanje nacionalne zakonodaje na začetni stopnji. O zelo omejenem napredku se lahko poroča na področju vzajemnega priznavanja poklicnih kvalifikacij. Na področju storitev in ustanavljanja ni zabeleženega napredka. V zvezi s *prostim pretokom kapitala* je bil dosežen napredek, zlasti pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področju boja proti pranju denarja. Pravni okvir proti financiranju terorizma še ni končan. Turčija ni napredovala na področju pretoka kapitala in plačil ali plačilnih sistemov.

Na področju *javnih naročil* se lahko poroča o nekolikošnjem napredku, zlasti glede institucionalne ureditve in upravnih zmogljivosti. Sprejeti je treba usklajevalno strategijo in Turčija mora nadalje uskladiti svojo nacionalno zakonodajo, zlasti na področjih gospodarskih javnih služb, koncesij in javno-zasebnih partnerstev. Na področju *prava družb* je mogoče zaslediti delen napredek. Nov trgovinski zakonik ni bil sprejet. Nadalje je treba okrepiti upravne zmogljivosti, vzpostavljena pa tudi še nista pravni in institucionalni okvir za revizije. Usklajevanje nacionalne zakonodaje na področju *prava intelektualne lastnine* je relativno dobro napredovalo. Strinjanje Turčije glede vzpostavitve dialoga o pravicah intelektualne lastnine s Komisijo predstavlja glavni element pristopnih pogajanj. Toda potrebno zakonodajo na področju pravic intelektualne lastnine, vključno s svarilnimi kazenskimi sankcijami, je treba še sprejeti. V zvezi s pravicami intelektualne lastnine je treba izboljšati usklajevanje in sodelovanje.

V zvezi s *politiko konkurence* je usklajevanje nacionalne zakonodaje na področju preprečevanja monopolov na visoki ravni. Turčija učinkovito izvršuje pravila konkurence. Na področju državnih pomoči je sprejetje zakonodaje o državni pomoči, ki vzpostavlja nadzorni organ, pomemben korak naprej. Zdaj mora navedeni nadzorni organ čim prej začeti delovati.

Na področju *finančnih storitev* je bilo doseženega nekaj napredka, saj so nadzorni organi uvedli nadaljnje previdnostne ukrepe. Na splošno ostaja usklajevanje turške nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU delno. V zvezi z *informacijsko družbo in mediji* je regulativni organ za telekomunikacije na področju elektronskih komunikacij in informacijske tehnologije opravil precej dela glede izvajanja predpisov. Na področju avdiovizualne politike se lahko poroča o nekolikošnjem napredku. Toda še vedno obstaja več ovir za razvoj trga. Zakonodajo o elektronskih komunikacijah, storitvah informacijske družbe in avdiovizualni politiki je treba nadalje uskladiti.

Na področju *kmetijstva in razvoja podeželja* je bil dosežen delen napredek. V politikah za podporo kmetijstvu je zaznati le manjši prehod na skupno kmetijsko politiko. Opravljeni so bili začetni koraki za razvoj integriranega upravnega in kontrolnega sistema. Toda Turčiji ni uspelo v celoti odpraviti tehničnih ovir pri trgovanju z izdelki iz govejega mesa. Pomanjkljivost predstavljajo tudi zamude pri dajanju pooblastil strukturam instrumenta za predpristopno pomoč za razvoj podeželja IPARD. Nadaljnji napredek je potreben na področjih kmetijske statistike, mreže računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev,

politike kakovosti in ekološkega kmetovanja. Napredek je bil dosežen na področju *varnosti hrane ter veterinarske in fitosanitarne politike*, zlasti s sprejetjem ključne okvirne zakonodaje. Nova usklajevalna strategija bi morala olajšati prenos in izvajanje ustreznega pravnega reda EU. V zvezi z *ribištvo* je bilo nekaj napredka doseženega pri upravljanju virov in ladjevja, inšpekciji in nadzoru ter izvajanju mednarodnih sporazumov. Nadalje je treba napredovati na področjih usklajevanja zakonodaje, upravnih struktur in politike trga, strukturnih ukrepov in državne pomoči.

Nekaj napredka je bilo doseženega pri usklajevanju nacionalne zakonodaje v *sektorju prometa*. Usklajevanje zakonodaje je doseglo visoko raven v sektorjih letalskega, pomorskega in cestnega prometa. Napredka ni bilo pri odpiranju trga železniških storitev in na področju varnosti. Pomanjkljiva komunikacija med centri za kontrolo zračnega prometa v Turčiji in Republiki Ciper še naprej resno ogroža zračno varnost. V sektorju pomorskega prometa ni bilo napredka glede pristopanja k mednarodnim konvencijam. Upravne zmogljivosti in zmogljivost izvajanja ostajajo omejene.

V *energetskem* sektorju je bil napredek dober pri usklajevanju nacionalne zakonodaje na področjih električne energije, obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti, pa tudi zanesljivosti oskrbe. Nadaljnja prizadevanja so potrebna na področjih naravnega plina, jedrske energije, jedrske varnosti, varstva pred sevanjem in državnih pomoči.

Na področju *obdavčenja* je bilo doseženega nekaj napredka pri usklajevanju nacionalne zakonodaje, zlasti glede odpravljanja diskriminatornih praks v zvezi s tobakom. Toda povišanja trošarin za alkoholne pijače niso v skladu z akcijskim načrtom, ki je bil dogovorjen s Komisijo in je glavna zahteva za nadaljnje napredovanje pristopnih pogajanj. Nadaljevala so se prizadevanja za okrepitev davčne uprave, boj proti neformalni ekonomiji in okrepitev prostovoljnega izpolnjevanja predpisov. Na področju neposrednega in posrednega obdavčenja je težko poročati o kakršnem koli napredku.

Priprave v zvezi z *gospodarsko in monetarno politiko* dobro napredujejo. Treba si je prizadevati za nadaljnje usklajevanje nacionalne zakonodaje. To se nanaša zlasti na popolno neodvisnost centralne banke in prepoved privilegiranega dostopa javnih organov do finančnih institucij.

Dober napredek je bil dosežen na področju *statistike*, na katerem je raven uskladitve nacionalne zakonodaje na splošno napredovala. TurkStat je nadalje izboljšal usklajevanje statističnega sistema. Dober napredek je bil dosežen glede poslovnega registra in sektorske statistike. Nadaljnje usklajevanje je potrebno na področjih nacionalnih računov in kmetijske statistike.

Turčija je nekoliko napredovala pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področju *socialne politike in zaposlovanja*. Sveženj ustavnih sprememb prinaša precejšnja izboljšanja na področju socialnega dialoga v javnem sektorju in utira pot pozitivni diskriminaciji žensk, otrok, starejših in invalidov. Toda na splošno ostaja usklajevanje nacionalne zakonodaje omejeno in upravne zmogljivosti je treba okrepiti. Reforma, da se v celoti dosežejo pravice sindikatov v skladu s standardi EU in konvencijami Mednarodne organizacije dela, še ni končana. Obstaja več problemov v zvezi z neprijavljenim delom, nizkimi stopnjami zaposlenosti žensk ter izvrševanjem zakonodaje, ki ureja zdravje in varnost. Manjka tudi splošni okvir politike za boj proti revščini.

Nadaljnji napredek je bil dosežen na področju *podjetniške in industrijske politike*, na katerem je usklajenost nacionalne zakonodaje zadostna. Ta napredek se nanaša na industrijsko

strategijo in akcijski načrt, širšo dostopnost instrumentov podjetniške in industrijske politike ter sprejetje sektorskih strategij in časovnih načrtov. O delnih izboljšanjih se lahko poroča v zvezi s poslovnim okoljem, prizadevanja pa se nadaljujejo na področju spremljanja in vrednotenja.

V zvezi z *vseevropskimi omrežji* je bil dosežen napredek. Turčija je zlasti dosegla, da so pogajanja o prihodnjem vseevropskem prometnem omrežju na dobri stopnji. Poroča se lahko o nekoličnem napredku glede energetskega omrežja.

Na področjih *regionalne politike in usklajevanja strukturnih instrumentov* je bil dosežen napredek, čeprav ni bil enakomeren. Zaključen je bil zlasti zakonodajni in institucionalni okvir za izvajanje komponent III in IV instrumenta za predpristopno pomoč. Sodelovanje lokalnih in regionalnih zainteresiranih strani pri pripravi vrste projektov se je izboljšalo. Na nacionalni ravni je še vedno treba izboljšati upravne zmogljivosti institucij, sodelujočih pri izvrševanju predpristopnih sredstev EU, da se doseže njihova učinkovitejša uporaba in da se Turčijo pripravi tudi na uporabo strukturnih skladov.

Na splošno je bil na področju *sodstva* dosežen napredek. Sprejetje ustavnih sprememb o sestavi visokega sodnega sveta in tožilstva je pozitiven korak. To drži tudi za omejitve pristojnosti vojaških sodišč. Med postopkom priprave in sprejetja zakonodaje bo treba vzpostaviti učinkovit dialog z vsemi zainteresiranimi stranmi in civilno družbo na splošno. Ključno bo izvajanje navedenih reform v skladu z evropskimi standardi. V zvezi z *bojem proti korupciji* je bil dosežen napredek glede priprave celovite protikorupcijske strategije in akcijskega načrta. Napredovalo je ustanavljanje organa za nadzor in spremljanje njenega izvajanja. Toda izvajanje mora biti učinkovito in Turčija mora pridobiti izkušnje pri preiskavah kaznivih dejanj, vlaganju obtožnic in obsodbah za kazniva dejanja.

Na področju *pravice, svobode in varnosti* je bil dosežen napredek, čeprav ni bil enakomeren. V zvezi z zaključevanjem pogajanj o sporazumu o ponovnem sprejemu med EU in Turčijo je bil dosežen znaten napredek. Pojavlja se potreba po jasnih institucionalnih ureditvah in zadostnih virih na področju migracij in azila. Na področju drog in carinskega sodelovanja se lahko poroča o nekoličnem napredku. O delnem napredku pa se lahko poroča na področjih zunanjih meja in schengenskega pravnega reda ter organiziranega kriminala in terorizma. Na področju vizumske politike je bil dosežen majhen napredek. Na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih in civilnih zadevah ni bilo napredka. Na splošno sta ključna hitro sprejetje osnutka zakonodaje in ratifikacija podpisanih mednarodnih sporazumov.

Turčija je na področju *znanosti in raziskav* dobro pripravljena in dober napredek je bil dosežen glede vključevanja v evropski raziskovalni prostor. Na splošno sta stopnja sodelovanja Turčije v okvirnih programih in stopnja njene uspešnosti v njih v vzponu. Nadalje si je treba prizadevati za ohranjanje teh stopenj v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj.

Na področju *izobraževanja in kulture* je bilo doseženega nekaj napredka, zlasti na *prvem* področju. Skupni vpis v šole se je še naprej povečeval z rahlimi izboljšavami na področju enakosti spolov in Turčija je nadalje izboljševala svojo uspešnost glede na skupna merila EU. Na področju kulture je bilo doseženega nekaj napredka, ni ga pa bilo pri usklajevanju nacionalne zakonodaje.

Na področju *okolja* je usklajevanje nacionalne zakonodaje nadalje napredovalo. Turčija je dobro napredovala na področju ravnanja z odpadki, medtem ko se lahko poroča o delnem napredku v zvezi s horizontalno zakonodajo, kakovostjo zraka in vode, industrijskim

onesnaževanjem, kemikalijami in upravnimi zmogljivostmi. Toda Turčija je dosegla zelo omejen napredek v zvezi s podnebnimi spremembami, nič pa ni napredovala na področju varstva narave. Turčija je napredovala v zvezi z upravnimi zmogljivostmi, tako da je vzpostavila mehanizme usklajevanja. Povečati je treba naložbe.

Nekaj napredka je bilo doseženega v zvezi z usklajevanjem nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področjih *varstva potrošnikov in zdravja*. Toda treba je povečati upravne zmogljivosti. Bolj si je treba prizadevati na področju varstva potrošnikov, za okrepitev potrošniškega gibanja in zagotovitev ustreznega izvrševanja predpisov. Usklajevanje in sodelovanje med zainteresiranimi stranmi ostaja slabo. Dosežen je bil dober napredek pri usklajevanju nacionalne zakonodaje na področju javnega zdravja. Toda izvrševanje še vedno ni zadostno.

Na področju *carin* je stopnja usklajenosti visoka, tako glede zakonodaje kot upravnih zmogljivosti. Toda brezcarinske prodajalne na mejnih prehodih in zahteve, da morajo uvozniki proizvodov, ki so v EU v prostem prometu, pred carinjenjem zagotoviti informacije o poreklu, niso v skladu s pravnim redom EU. Zakonodajo o prostih conah, nadzoru in tarifnih kvotah je treba še uskladiti. Nadalje si je treba prizadevati za izboljšanje kontrol, ki temeljijo na oceni tveganja, in poenostavljenih postopkov za omogočanje zakonitega trgovanja in zmanjšanje fizičnega nadzora. Treba je spoštovati zaveze glede učinkovitega izvrševanja pravic intelektualne lastnine in boja proti ponarejenemu blagu.

Turčija je dosegla visoko stopnjo usklajenosti na področju *zunanjih odnosov*. Toda na številnih področjih je potrebno še nadaljnje delo, zlasti v zvezi z geografsko pokritostjo splošnega sistema preferencialov.

Usklajevanje nacionalne zakonodaje s *skupno zunanjo in varnostno politiko* EU se je nadaljevalo. Turčija si je z EU prizadevala za dialog in posvetovanje glede zunanje-političnih vprašanj. V varnostnem svetu ZN ni bila usklajena z EU glede dodatnih sankcij proti Iranu. Turčija si je prizadevala za izboljšanje nadaljnjih odnosov s sosednjimi državami, kot sta Irak, vključno s kurdsko regionalno vlado, in Sirija. Odnosi z Izraelom so se precej poslabšali zaradi dogodka, povezanega s konvojem v Gazi. Protokoli, podpisani z Armenijo, za normalizacijo odnosov še niso ratificirani.

Turčija je znatno prispevala k skupni varnostni in obrambni politiki EU, zavzemala se je tudi za večjo vključenost v njene dejavnosti. Vprašanje sodelovanja med EU in NATO, v katero bi bile vključene vse države članice EU in bi presegalo dogovor Berlin Plus, je treba še rešiti. Turčija se ni uskladila s stališčem EU o članstvu v Wassenaarskem sporazumu.

O delnem napredku se lahko poroča na področju *finančnega nadzora*, na katerem je že opaziti precej visoko raven uskladitve. Zakonodaja za izvajanje zakona o javnem finančnem upravljanju in nadzoru je vzpostavljena, dokument o politiki notranjega nadzora javnih financ in akcijski načrt pa je treba pregledati. Spremenjeni zakon o turškem računskem sodišču, ki zunanjo revizijo usklajuje z ustreznimi mednarodnimi standardi, še ni bil sprejet. Turška mreža AFCOS še ne deluje. Za stike s Komisijo na področju zaščite evra pred ponarejanjem je treba vzpostaviti stalne strukture. Uskladitev Turčije z osnovnimi načeli in institucijami pravnega reda EU na področju *finančnih in proračunskih* določb je dobro napredovala, čeprav je pripravljeno na področju pravnega reda EU glede lastnih sredstev na začetni stopnji.

Islandija

Prvo poročilo o napredku Islandije potrjuje oceno iz mnenja Komisije iz februarja 2010, da Islandija izpolnjuje politična merila. Islandija je delujoča demokratična država s trdnimi institucijami in z močno ukoreninjenimi tradicijami predstavniške demokracije. Pravosodni sistem države je dobro vzpostavljen in sodstvo je na visoki ravni. Na področjih človekovih pravic in varstva manjšin Islandija še naprej varuje temeljne pravice in zagotavlja visoko raven sodelovanja z mednarodnimi mehanizmi za varstvo človekovih pravic.

Toda v mnenju je navedenih tudi več pomanjkljivosti. Poročilo potrjuje, da je Islandija sprejela nekaj ukrepov za njihovo odpravo.

V zvezi s **političnimi merili** je vladna koalicija v obdobju poročanja kljub težkemu gospodarskemu položaju ter razhajajočim se stališčem islandskih političnih sil in prebivalcev o možnosti pristopa k EU ostala stabilna. Podpora pristopnemu procesu se je ob koncu obdobja poročanja vseeno povečala in večina je bila naklonjena izvedbi pristopnih pogajanj.

Doseženo je bilo nekaj napredka glede ugotavljanja akterjev, odgovornih za sesutje islandskega bančnega sistema, ter odpravljanja njegovih političnih in upravnih posledic. To je pomembna značilnost delovanja islandskih demokratičnih institucij. Na podlagi poročila neodvisne posebne preiskovalne komisije, objavljenega aprila 2010, je bilo pripravljenih več priporočil za stabilizacijo finančnega sistema in povečanje nadzora nad njim. Hkrati je posebno tožilstvo po krizi še naprej izvajalo več preiskav.

Dober napredek je bil dosežen v zvezi z nadaljnjim izboljšanjem pravnega okvira, ki ureja konflikte interesov in financiranje političnih strank. Da bi se nadalje povečala neodvisnost *sodstva*, so se s spremembo zakona o sodiščih spremenila pravila o imenovanju sodnikov. Izvajajo se priporočila posebne preiskovalne komisije, spremenjen okvir o konfliktu interesov in spremenjeni postopki o imenovanju sodnikov. Učinek teh ukrepov bo treba pregledati pozneje.

Tako *vlada* kot *parlament* sta še naprej dobro delovala. Vlada si je prizadevala za nadaljnjo okrepitev javne *uprave*. Pogajalski odbori, pristojni za usklajevanje celotnega pristopnega procesa, nemoteno delujejo.

Okvirno konvencijo Sveta Evrope za varstvo narodnih manjšin je treba še ratificirati.

Gospodarstvo Islandije je prizadela globoka in dolga recesija ter obeti, da bi vsaj malo okrevalo, niso zanesljivi. Brezposelnost se je povečala in javne finance so se opazno poslabšale z višjimi fiskalnimi primanjkljaji in precejšnjim porastom javnega dolga, ki je bil že prej visok. Po drugi strani se inflacija postopoma in stalno znižuje. Previdna kombinacija makroekonomske politike se osredotoča na stabilizacijo enega menjalnega tečaja in fiskalno konsolidacijo. Glavne izzive predstavljajo finančni sektor, ki še vedno ne deluje pravilno, razširjene neuravnotežene bilance stanja v zasebnem sektorju in tudi zelo visok zunanji dolg. Program Mednarodnega denarnega sklada napreduje.

Glede na **gospodarska merila** se lahko Islandija šteje za delujoče tržno gospodarstvo. Toda slabosti finančnega sektorja in omejitve pretoka kapitala še vedno ovirajo učinkovito dodeljevanje sredstev. Islandija bi lahko srednjeročno znova pridobila sposobnost spopadanja se s pritiski konkurence in tržnimi silami na enotnem trgu, če bi nadalje odpravljala obstoječe strukturne slabosti z ustreznimi makroekonomskimi politikami in strukturnimi reformami.

Odgovor politike je na splošno ustrezen in podpira ponovno vzpostavitev večje makroekonomske stabilnosti, čeprav obeti, da bo mogoče gospodarsko rast hitro obnoviti, še

vedno niso zanesljivi. Fiskalna konsolidacija se je nadaljevala, fiskalni primanjkljaji so se začeli zmanjševati in javni dolg se prestrukturira, da bi se reguliral njegov profil in zmanjšala tveganja zaradi menjalniškega tečaja. Inflacija se je zmanjšala in glavne obrestne mere so se postopoma znižale. Večji trgovinski presežek je povzročil rahlo povišanje vrednosti domače valute. Devizne rezerve so se povečale, vendar predvsem na podlagi uradnega zunanjega financiranja. Trg dela je ostal prožen in stopnje delovne aktivnosti sorazmerno visoke. Država ima dobro osnovno infrastrukturo, bogate naravne vire in dobro izobraženo prebivalstvo.

Toda gospodarstvo se še vedno bori z učinki finančnega zloma. Za javne finance ostaja izziv ostro zmanjševanje stroškov, nanje pa vplivajo tudi precejšnje pogojne obveznosti, ki so povezane s težavami finančnega sektorja, z bruto javnim dolgom v vrednosti 90 % BDP. Brezposelnost se je kljub prilagoditvi realnih plač opazno povečala. Nadaljevala se je obnova bančnega sektorja, toda banke še vedno trpijo zaradi slabe kakovosti sredstev, ki slabi njihovo sposobnost financiranja gospodarstva. Razširjene neuravnotežene bilance stanja v zasebnem sektorju ogrožajo finančno stabilnost. Poleg tega so sodbe vrhovnega sodišča, s katerimi so posojila, indeksirana z vrednostjo tuje valute, opredeljena kot nezakonita, ustvarile negotovost, zlasti glede obravnave posojil gospodarskemu sektorju. To bi lahko nadalje oslabilo finančni položaj domačih bank, saj bi te namesto posojilojemalcev morale nositi dodatno breme. Postopek prestrukturiranja dolga gospodarskega sektorja je napredoval počasi in velik dolg omejuje obseg novih naložb, kar zavira okrevanje. Naložbe v velike infrastrukturne projekte se zaradi političnih razprav in pomanjkanja sredstev še preučujejo. Poslovno okolje še obremenjujejo nadzori kapitala, sorazmerno visoke obrestne mere in težak dostop do financiranja, zlasti za mala in srednja podjetja.

V prvem poročilu o napredku je bila ocenjena **sposobnost Islandije, da prevzame obveznosti članstva** ob upoštevanju njenega sodelovanja v Evropskem gospodarskem prostoru in oprostitev, odobrenih v njegovem okviru. Splošna raven pripravljenosti na izpolnjevanje zahtev pravnega reda EU ostaja dobra, zlasti zaradi sodelovanja Islandije v Evropskem gospodarskem prostoru.

Spor, povezan z banko Icesave, še ni rešen. Predlog zakona, ki dovoljuje državno jamstvo za posojila, ki jih dodelita vladi Združenega kraljestva in Nizozemske za zneske, ki sta jih zagotovili svojim državljanom z varčevalnimi računi na banki Icesave, je bil zavržen na referendumu marca 2010. Nadzorni organ Efte je islandski vladi maja 2010 poslal uradni opomin in tako naredil prvi korak v postopku za ugotavljanje kršitev proti Islandiji z obrazložitvijo, da je ta država kršila direktivo o sistemih zajamčenih vlog, ker vlagateljem v podružnicah Icesave na Nizozemskem in v Združenem kraljestvu ni zagotovila minimalnega jamstva. Evropska komisija se strinja s pravno analizo nadzornega organa Efte. Pogajalska prizadevanja predstavnikov treh vlad so še brez rezultatov.

Priprave na srednjeročni prevzem obveznosti članstva so se nadaljevale na področjih, ki so v delni pristojnosti nadzornega organa Efte in v poglavjih, ki niso v njegovi pristojnosti. Islandija je še vedno v veliki meri usklajena s pravnim redom EU in uporablja znaten del pravnega reda EU na področjih, za katera je pristojen nadzorni organ Efte, kot so prost pretok blaga, prosto gibanje delavcev, pravica do ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev, prost pretok kapitala, javna naročila, pravo družb, pravo intelektualne lastnine, konkurenca, finančne storitve ter informacijska družba in mediji.

Toda prizadevanja za nadaljnjo uskladitev s pravnim redom EU, zlasti na področjih, za katera ni pristojen nadzorni organ Efte, in za zagotovitev njegovega izvajanja ter izvrševanja je treba nadaljevati. Poudariti je tudi treba, da bodo naslednja področja predvidoma predstavljala

izzive v pristopnem procesu: finančne storitve, kmetijstvo in razvoj podeželja, ribištvo, prost pretok kapitala in tudi okolje.

Vlada je v okviru prizadevanj, da obravnava učinek gospodarske in finančne krize, precej znižala proračunska sredstva. Usmeriti se je treba v zagotavljanje, da bo ostalo na voljo dovolj sredstev za priprave, potrebne v okviru procesa pristopa k EU.

Islandija je še naprej v veliki meri usklajena s pravnim redom EU na področju *prostega pretoka blaga*. Toda nekateri elementi v zvezi s horizontalnimi ukrepi in zakonodajo o proizvodih v skladu s starim pristopom še niso popolnoma vzpostavljeni.

Treba je doseči zadostno mero usklajenosti nacionalne zakonodaje na področju *prostega gibanja delavcev*. Priprave na usklajevanje sistemov socialnega varstva je treba še zaključiti. Zakonodaja o *pravici do ustanavljanja in svobodi opravljanja storitev* je na splošno usklajena, razen direktive o storitvah in poštne direktive.

Islandija z nekaterimi izjemami uporablja pravni red EU na področju *prostega pretoka kapitala*. Islandski organi si v tesnem sodelovanju z Mednarodnim denarnim skladom prizadevajo za postopno odpravo omejitev glede pretoka kapitala in plačil. Kljub temu so bile medtem omejitve pretoka kapitala podaljšane do avgusta 2011, znižan pa je bil tudi maksimalni znesek tuje valute, ki se lahko kupi za potovanje. Precejšnja in trajna prizadevanja so še potrebna za odpravo obstoječih omejitev pretoka kapitala, tudi v zvezi s tujimi naložbami v ribiškem sektorju.

Islandija je izvedla glavnino pravnega reda EU na področju *javnih naročil* in na splošno je usklajenost zelo dobra. Toda upravne zmogljivosti je treba še nadalje okrepiti za zagotovitev ustreznega izvajanja politik javnih naročil.

Dober napredek je bil dosežen na področju *prava družb*. Ni pa dosežena popolna uskladitev z računovodskimi standardi. Islandija je še vedno v veliki meri v skladu s pravnim redom EU na področju *prava intelektualne lastnine*, čeprav je potrebna celovita politika izvrševanja.

Islandija je dosegla visoko stopnjo uskladitve v zvezi s pravnim redom EU na področju *konkurence*, vzpostavljene pa so tudi ustrezne upravne strukture. Treba je še oceniti ukrepe državne pomoči, ki so bili izvedeni zaradi finančne krize.

Zagotoviti je treba celovito izvajanje pravnega reda EU na področjih *finančnih storitev* in okvira okrepljenega nadzora. Izvajanje še ni končano na nekaterih ključnih področjih, vključno z zavarovalniškim trgom in trgom vrednostnih papirjev.

Islandija je že dosegla visoko raven usklajenosti nacionalne zakonodaje in izvaja precejšen del pravnega reda EU na področju *informacijske družbe in medijev*. Toda treba je še izvesti določbe reforme telekomunikacijskih storitev, direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah in politik, ki temeljijo na nedavnem sprejetju evropske digitalne agende.

Priprave na področju *kmetijstva in razvoja podeželja* se še niso začele. Treba je še vzpostaviti strukture za obravnavanje sprememb v upravi, zlasti ustanovitev plačilne službe v skladu z zahtevami EU ter vzpostavitev integriranega upravnega in kontrolnega sistema.

Nekoliko napredka je bilo doseženega v zvezi z *varnostjo hrane ter veterinarsko in fitosanitarno politiko*, zlasti s prenosom zakonodaje o splošni varnosti hrane. Toda potrebna so prizadevanja za okrepitev upravnih in laboratorijskih zmogljivosti. V zvezi s higienskim

paketom, fitofarmaceutskimi sredstvi, novimi živili in gensko spremenjenimi živili ostajajo znatne razlike v primerjavi s sistemom EU.

V zvezi z usklajevanjem nacionalne zakonodaje s skupno *ribiško* politiko EU ni mogoče poročati o napredku. Posebno pozornost je treba nameniti pravnemu redu EU na področju notranjega trga v zvezi s pravico do ustanavljanja, svobodo opravljanja storitev in tudi prostim pretokom kapitala v sektorjih ribiške proizvodnje in predelave, v katerih obstoječe omejitve niso v skladu s pravnim redom EU. Mehanizme za izvajanje in nadzor ukrepov podpore Skupnosti je treba še vzpostaviti.

Na področju *prometa* še naprej veljajo omejitve tujih naložb v zračni in pomorski promet. Islandija je že dosegla visoko raven usklajenosti nacionalne zakonodaje in uporablja znaten del pravnega reda EU na področju *energetike*. Usklajenost s pravnim redom EU na področjih zalog nafte, neodvisnosti regulativnega organa in energetske učinkovitosti je zmerno napredovala.

Na področju *obdavčenja* ni mogoče poročati o zakonodajnih spremembah. Islandija je že dosegla dobro raven upravnih zmogljivosti. Kljub temu je treba urade za zvezo in medsebojno povezanost informacijskih tehnologij še vzpostaviti.

Islandija je že zelo v skladu s pravnim redom EU na področju *gospodarske in monetarne politike*. Toda še vedno obstaja več pomanjkljivosti, zlasti v zvezi s popolno neodvisnostjo centralne banke in prepovedjo financiranja javnega sektorja z denarnimi sredstvi.

Na področju *statistike* je treba izboljšati razpoložljivost statističnih podatkov v skladu z metodologijo EU, zlasti v zvezi s poslovno, makroekonomsko in kmetijsko statistiko. Izvajanje glavnih načrtovanih statističnih dejavnosti, kot sta raziskava o strukturi kmetijskih gospodarstev ter popis prebivalstva in stanovanj, ni zagotovljeno, saj so se nadalje zmanjšali človeški in finančni viri.

Islandija na področju *socialne politike in zaposlovanja* že izvaja precejšen del pravnega reda EU. Toda treba je še pripraviti celovito strategijo zaposlovanja.

Ob upoštevanju težkih gospodarskih razmer priprave na področju *podjetniške in industrijske politike* dobro potekajo. Izboljšati je treba dostop malih in srednjih podjetij do financiranja. Na področju *vseevropskih omrežij* je usklajenost s standardi EU velika.

V zvezi z *regionalno politiko in usklajevanjem strukturnih instrumentov* je Islandija na začetni stopnji priprav na izvajanje instrumentov kohezijske politike. Izvesti je treba ustrezno analizo potreb, vključno z določitvijo institucij, ki so pristojne za izvajanje kohezijske politike.

Kakovost islandskega *sodstva* je velika in Islandija zagotavlja visoko stopnjo varstva *temeljnih pravic*. Islandija je sprejela nekaj ukrepov za obravnavanje pomanjkljivosti, določenih v mnenju iz februarja 2010, zlasti v zvezi s postopkom imenovanja sodnikov in konfliktom interesov. Toda izvajanje teh priporočil je treba nadalje oceniti. Zakonodaja o pravicah državljanov in varstvu osebnih podatkov še ni v skladu s pravnim redom EU.

Islandija uporablja Schengenski sporazum in je dosegla visoko stopnjo uskladitve s pravnim redom EU na področju *pravice, svobode in varnosti*. Zakonodajo je treba na nekaterih

področjih v celoti uskladiti s pravnim redom EU, podpisati ali ratificirati pa je treba tudi zadevne mednarodne instrumente.

Islandija je dobro napredovala glede pristopanja k EU in vključevanja v evropski *raziskovalni* prostor. Usklajenost s standardi EU na področju *izobraževanja in kulture* je velika. Islandija je še nadalje dejavno sodelovala v okviru odprte metode koordinacije na področju izobraževanja in tudi v programih Skupnosti, vključno s programi Vseživljenjsko učenje, Mladi v akciji in Erasmus Mundus.

Okoljska politika v Islandiji je v veliki meri usklajena s pravnim redom EU s Sporazumom EGP, o nadaljnjem napredku pa se lahko poroča tudi na področjih kakovosti zraka in trajnostnega razvoja. Toda skladnost s pravnim redom EU na področju podnebnih sprememb in varstva narave, zlasti v zvezi z zaščito kitov, tjulnjev in divjih ptic ter tudi ohranjanjem naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, je treba še doseči. Ključne večstranske okoljske sporazume je treba še ratificirati.

Islandija že izvaja precejšen del pravnega reda EU na področju *varstva potrošnikov in zdravja*. Treba pa je dokončati prenos novega pravnega reda EU na področju varstva potrošnikov in nadalje izboljšati obdelavo prijav RAPEX.

Carinska zakonodaja Islandije je v veliki meri v skladu s pravnim redom EU. Potrebno je precejšnje nadaljnje približevanje na področju zakonodaje in praks na področju oprostitve carinskih dajatev. Treba je zagotoviti medsebojno povezanost s sistemi informacijskih tehnologij EU.

Na področju *zunanjih odnosov* je bilo doseženega nekaj napredka. Islandija je začela priprave za oceno svojih obveznosti v zvezi s potrebo po spremembi svojih mednarodnih sporazumov ali po njihovi prekinitvi. Prav tako je začela priprave v zvezi s skupno trgovinsko politiko. Še vedno je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev, da se islandska uradna razvojna pomoč ne bo nadalje zmanjševala. Islandija je dobro napredovala in dosegla dobro splošno raven usklajenosti na področju *zunanje, varnostne in obrambne politike*.

V zvezi s *finančnim nadzorom* je treba na področjih sistemov finančnega upravljanja in nadzora ter notranje in zunanje revizije opraviti oceno pomanjkljivosti z upoštevanjem mednarodno sprejetih standardov, ki veljajo v EU. Okrepiti je treba priprave v zvezi z zaščito finančnih interesov EU. Na področju *finančnih in proračunskih določb* je bilo doseženega nekaj napredka, saj je Islandija začela določati zahtevano usklajenost s pravnim redom EU.